

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

М. І. Лазуткін
Г. І. Слинько
М. О. Журавель
С. М. Журавель

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ СЛОВАРЬ
TERMINOLOGICAL DICTIONARY

Третє видання, доповнене
Третье издание, дополненное
Third edition, supplemented

- **ОХОРОНА ПРАЦІ**
- **ОХРАНА ТРУДА**
- **OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH**

- **ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**
- **ГРАЖДАНСКАЯ ЗАЩИТА И БЕЗОПАСНОСТЬ**
ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ
- **CIVIL PROTECTION AND LIFE SAFETY**

Запоріжжя • НУ «Запорізька політехніка» • 2021

УДК 331.45(03)+355.58(03)+613/614(03)
Т35

*Рекомендовано до видання вченою радою
Національного університету «Запорізька політехніка»
(протокол № 8/21 від 01.03.2021 року).*

Укладачі:

М. І. Лазуткін, доцент, к.т.н.
Г. І. Слинько, проф. д.т.н.
М. О. Журавель, ст. викл.
С. М. Журавель, ст. викл.

Рецензенти:

Кожемякін Г. Б., зав. каф. Прикладної екології та охорони праці
Інженерного навчально-наукового інституту ЗНУ, доцент, к.т.н.

Михайлик Д. П., зав. каф. Міжнародних економічних відносин та
маркетингу ЗІЕІТ, доцент, к.е.н.

Бріцина Ю. В., проректор з АОР КЗВО «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» ЗОР, к.е.н.

Лазуткін М. І.

Т35

Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей та форм навчання : 3-тє вид., доп. / Укл. : М. І. Лазуткін, Г. І. Слинько, М. О. Журавель, С. М. Журавель – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2021. – 212 с.

ISBN 978-617-529-302-7

У посібнику розглянуто основні значення термінологічних понять з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Він містить переклад термінів і їх значень на російську та англійську мови. Що значно розширює можливість використання посібника та дозволяє використовувати його при оформленні усіх документів на цих мовах і підвищує якість спілкування з колегами з зарубіжжя.

Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності є навчальним посібником для студентів усіх спеціальностей та форм навчання.

УДК 331.45(03)+355.58(03)+613/614(03)

ISBN 978-617-529-302-7

- © Лазуткін М. І., Слинько Г. І., Журавель М. О., Журавель С. М.
- © Запорізький національний технічний університет (ЗНТУ), 2016
- © Запорізький національний технічний університет (ЗНТУ), 2019
- © Національний університет «Запорізька політехніка», 2021

ПЕРЕДМОВА

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Термінологічний словник перевидається втретє з доповненнями, уточненнями і змінами термінів, визначень і пояснень до них. Користувачі різних спеціальностей зможуть використовувати цей словник з метою отримання різноманітних і необхідних відомостей про тлумачення значень слів, визначення сфери їх застосування, їх граматичної форми і фразеологічних зв'язків. Необхідність в цій переробці, доповненнях та уточненнях виникла в результаті серйозних змін в термінології яка використовується в сучасній нормативно-правовій базі. Саме це і визначило необхідність розширення можливостей практичного використання попередніх видань.

Головною метою і завданням тримовного термінологічного словника – є допомога в засвоєнні основних системно-утворюючих термінів і їх значень в конкретних предметних областях знань в таких розділах навчальних дисциплін як охорона праці, охорона праці в галузі, цивільний захист і безпека життєдіяльності, в процесі самостійної роботи. Знання і правильне використання термінології яка застосовується в зазначених розділах навчальних дисциплін є необхідною умовою для вирішення професійних завдань, а також ефективного використання іноземних мов при цьому.

ОХОРОНА ПРАЦІ

Кожного року в Україні реєструється близько 100 тисяч нещасних випадків на виробництві, при цьому 17 тисяч потерпілих стають інвалідами, а близько 2 тисяч гине. Щорічні виплати, пов'язані з відшкодуванням збитків, заподіяних життям і здоров'ю працівників, становлять майже 400 млн. грн., тому проблема виробничого травматизму має чітко виражений економічний аспект.

Однією із суттєвих причин такого стану є недостатній рівень інформованості працівників у питаннях безпеки виробництва, їх

халатність по відношенню до питань особистої безпеки і безпеки оточуючих, тобто ігнорування небезпек та їх можливих наслідків.

Досягнення позитивних змін у цій справі можливо на основі формування більш свідомого ставлення працівників і посадових осіб усіх рівнів до питань безпеки, перш за все шляхом удосконалення системи навчання. Тому перш за все розв'язанням цього завдання мають займатися вищі навчальні заклади, оскільки в їхніх стінах проходять підготовку майбутні фахівці різноманітні напрямків підготовки.

Сьогодні ряд підприємств в Україні впроваджують систему менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці ISO 45001. Це робиться тому, що, по-перше, упровадження подібних систем є вимогою іноземних партнерів до вітчизняних підприємств; по-друге, при цьому забезпечується зменшення рівня травматизму і захворювань; втретє, з'являється можливість раціонального використання коштів, спрямованих на охорону праці.

Наявність у підприємства міжнародного сертифіката ISO 45001 свідчить про прогнозованість та керованість охороною праці та зменшення вірогідності втрати майна під час аварій. Крім того, таке підприємство є більш привабливим для внутрішнього і зовнішнього інвестора, тому що високий рівень профілактичної роботи з охорони праці дозволяє зменшувати розміри виплат страхових внесків до Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.

Країни ЄС перейшли на оцінку обумовленого трудовою діяльністю ризику через можливу шкоду життю або здоров'ю працівників унаслідок впливу шкідливих і небезпечних виробничих факторів. Згідно зі стандартною міжнародною термінологією небезпека – це потенційна властивість або здатність робочих матеріалів, обладнання, методів і прийомів роботи тощо до спричинення шкоди. Ризик – це ймовірність того, що за наявності небезпеки потенційно можливий розмір шкоди буде реалізований. Він розраховується як добуток тяжкості небезпеки на ймовірність виникнення такої шкоди. Для оцінки ризику в зарубіжній літературі пропонується застосовувати такі поняття, як «незначний», «допустимий», «терпимий», «недопустимий».

В цьому контексті правомірно вважати кожну небезпеку, в якій прихована можливість завдання шкоди здоров'ю працівника у вигляді травмування, ризиком нещасного випадку. Якщо вважати це керівництво к дії, то це буде означати не що інше, як практичний перехід від недосконалої концепції реагування на подію і виправлення становища до доцільної концепції – передбачати ризики й попереджати їх реалізацію.

Вже сьогодні індустріально розвинуті країни працюють, застосовуючи, як мінімум, три системи управління: якістю, навколишнім середовищем, безпекою. Це гарантує їм вихід на міжнародний ринок і визнання після проходження відповідній сертифікації. Ось чому при вступі до світової організації торгівлі злободенним стає впровадження в країні нових стандартів, гармонізованих із західними.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Техногенні, антропогенні та природні явища останнім часом набули глобальних масштабів. Зростання кількості населення збільшує наслідки стихійних лих у зв'язку з тим, що все більш людей вимушені жити в небезпечних місцях, які знаходяться в районах підтоплення або затоплення, зсувів, землетрусів. Людство несене великі збитки по ліквідації або локалізації цих явищ.

Цього можливо було б уникнути, якби більше уваги приділялося попередженню стихійних лих.

Деякі надзвичайні ситуації за масштабами поширюються майже на всі сфери життя, негативно впливають на соціально-психологічний стан і економіку нашої країни. У певних регіонах України, наприклад в Запоріжжі, з великою кількістю населення розташовані об'єкти з підвищеною небезпекою, а це різко посилює небезпеку можливих стихійних лих, аварій і катастроф техногенного походження.

Захист населення, об'єктів економіки і національного надбання держави від негативних наслідків надзвичайних ситуацій є невід'ємною частиною державної політики національної безпеки і державного будівництва.

Захист від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру це – система організаційних, технічних, медично-біологічних, фінансово-економічних та інших заходів для запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру і ліквідація їх наслідків, що реалізуються центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, відповідними силами та засобами підприємств, установ та організацій, незалежно від форм власності й господарювання, добровільними формуваннями і спрямовані на захист населення і територій, а також матеріальних і культурних цінностей та довкілля.

Основним завданням цивільного захисту при виникненні надзвичайних ситуацій є захист населення. Захист населення – це створення необхідних умов для збереження його життя і здоров'я у надзвичайних ситуаціях.

Головна мета захисних заходів – уникнути або максимально знизити ураження населення. До системи захисту населення і території, що проводиться в масштабах держави у разі загрози та виникнення надзвичайних ситуацій належать: інформування та оповіщення, спостереження і контроль, укриття в захисних спорудах, евакуація, інженерний, медичний, психологічний, біологічний, екологічний, радіаційний і хімічний захист, забезпечення індивідуальними засобами захисту, самопомога та взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях.

Планування цивільного захисту об'єктів – це розроблення сукупності документів, у яких визначені сили і засоби, порядок і послідовність дії з метою забезпечення захисту населення, виробництва, а також виконання завдань керівних органів, пов'язаних із наданням допомоги населенню інших об'єктів і міст.

Ці документи, розроблені з урахуванням реальних можливостей і умов об'єкта господарювання, є настановою при плануванні організаційних заходів як з метою підготовки об'єкту

до функціонування у надзвичайних умовах, так із метою ліквідації надзвичайних ситуацій (стихійних лих, виробничих аварій і вогнищ воєнних конфліктів) та їх наслідків.

На об'єкті мають бути розроблені два плани: на воєнний та мирний час.

Виробничі аварії небезпечні раптовістю. Проте їхніх руйнівних наслідків можна уникнути або значно зменшити їх, якщо передбачити та своєчасно провести відповідні запобіжні заходи. Як правило, комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на усунення причин аварій та катастроф, максимальне зменшення можливих руйнувань і втрат на випадок, якщо ці причини повністю неможливо усунути, а також на створення сприятливих умов для проведення рятувальних робіт.

Стихійні пожежі можуть виникнути внаслідок розрядів блискавки, самозапалювання сіна і торфу, від залишеного багаття, непогашеного сірника, тліючого недопалка, іскор із транспортних засобів, неправильного користування електроприладами, несправності нагрівних приладів, механічного нагрівання та іскроутворення. Пожежі можуть виникнути як наслідок вражаючого фактору від світлового випромінювання ядерного вибуху.

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до Закону як підприємці, виконують заходи цивільного захисту особисто.

ЗМІСТ

1. Передмова	3
2. Охорона праці	9
3. Цивільний захист та безпека життєдіяльності	105
4. Абетковий покажчик українських термінів	162
5. Абетковий покажчик російських термінів	178
6. Абетковий покажчик англійських термінів	194

ОХОРОНА ПРАЦІ

А

Аварійне відключення (рос. **Аварийное отключение**, англ. **Shutdown emergency**).

Укр. – термінова зупинка обладнання з метою запобігти або звести до мінімуму небезпечний режим його роботи.

Рус. – экстренная остановка оборудования с целью предотвращения или минимизации опасности режима его работы.

En. – urgent shutdown of equipment in order to prevent or minimize the danger of its operation.

Аварійний стан (рос. **Аварийное состояние**, англ. **Emergency condition**)

Укр. – значне відхилення від робочого стану, виникає нечасто й може призвести до виділення понад нормованої кількості шкідливих речовин, якщо засоби техніки безпеки не функціонують так, як передбачено проектом.

Рус. – значительное отклонение от рабочего состояния, возникает нечасто и может привести к превышению нормированного количества выделяемых вредных веществ, когда средства обеспечения безопасности не функционируют так, как предусмотрено проектом.

En. – significant deviation from the working condition, occurs infrequently and may lead to an excess of the normalized amount of emitted harmful substances when the means of ensuring safety do not function as provided by the project.

Автоматизоване робоче місце (рос. **Автоматизированное рабочее место**, англ. **Automated workplace**).

Укр. – комплекс, що складають дисплей з процесором чи без нього, що може бути забезпечений клавіатурою і (або) вхідним пристроєм, і (або) програмним забезпеченням, які визначають взаємодію «людина-машина», додатковим приладдям, периферійними пристроями та безпосереднім робочим устаткуванням.

Рус. – комплекс, составляющих дисплей с процессором или без него. Который может быть обеспечен клавиатурой и (или) входным устройством, и (или) программным обеспечением, которые определяют взаимодействие «человек-машина», дополнительными принадлежностями, периферийными устройствами и непосредственным рабочим оборудованием.

En. – the complex that make up the display with or without a processor. Which can be provided with a keyboard and (or) input device, and (or) software that define the human-machine interaction, accessories, peripherals and direct working equipment.

Адаптація, зорова (рос. **Адаптация, визуальная**, англ. **Adaptation, visual**).

Укр. – процес, під час якого зміни у стані зорової системи стимулюються чинниками впливу, які можуть мати різну освітленість, спектральний розподіл та кут поширення.

Рус. – процесс, в ходе которого изменения в состоянии зрительной системы стимулируются факторами воздействия, которые могут иметь разную освещенность, спектральное распределение и угол распространения.

En. – a process during which changes in the state of the visual system are stimulated by factors of influence, which can have different illumination, spectral distribution and angle of propagation.

Адміністративна відповідальність (рос. **Административная ответственность**, англ. **Administrative responsibility**).

Укр. – відповідальність посадових осіб і робітників перед органами державного надзору по охороні праці в вигляді штрафних санкцій.

Рус. – ответственность должностных лиц и работников перед органами государственного надзора за охраной труда в виде штрафных санкций.

En. – responsibility of officials and employees to the state labor safety supervision authorities in the form of penalties.

Аерація (рос. **Аэрация**, англ. **Aeration**).

Укр. – регульований та направлений обмін повітря, що здійснюється під впливом природних факторів – теплового напору та вітру.

Рус. – регулируемый и направленный воздухообмен, осуществляемый под воздействием естественных факторов – теплового напора и ветра.

En. – regulated and directed air exchange, which is carried out under the influence of natural factors - heat pressure and wind.

Аерогель (рос. **Аэрогель**, англ. **Aerogel**).

Укр. – скупчення пилу, що осів на поверхню.

Рус. – скопление пыли, осевшей на поверхность.

En. – accumulation of dust that has settled on the surface.

Аерозоль (рос. **Аэрозоль**, англ. **Aerosol**).

Укр. – суспензія твердих, рідких або твердих і рідких частинок з незначною швидкістю осідання (як правило, меншою ніж $0,25 \text{ м/с}$) у газоподібному середовищі.

Рус. – суспензия твердых, жидких или твердых и жидких частичек с незначительной скоростью оседания (как правило, меньшей, чем $0,25 \text{ м/с}$) в газообразной среде.

En. – a suspension of solid, liquid or solid and liquid particles with a low settling velocity (usually less than $0,25 \text{ m/s}$) in a gaseous medium.

Аерозоль на водній основі (рос. **Аэрозоль на водной основе**, англ. **Water based aerosol**).

Укр. – аерозоль, дисперсна фаза якого утворюється з водяних розчинів і (або) суспензій твердих часточок речовин, що забруднюють повітря робочої зони.

Рус. – аэрозоль, дисперсная фаза которого образуется из водных растворов и (или) суспензий твердых частичек веществ, загрязняющих воздух рабочей зоны.

En. – aerosol, the dispersed phase of which is formed from aqueous solutions and (or) suspensions of solid particles that pollute the air of the working area.

Акт про нещасний випадок на виробництві (рос. **Акт о несчастном случае на производстве**, англ. **Act of accident at work**).

Укр. – офіційний документ, що його складає комісія з розслідування нещасного випадку, через який працівник згідно з медичним висновком втратив працездатність щонайменше на один день, або виникла необхідність перевести його на іншу (легшу) роботу терміном щонайменше на один день, або в разі його смерті.

Рус. – официальный документ, который составляет комиссия по расследованию несчастного случая, в результате которого работник согласно медицинскому заключению потерял работоспособность как минимум на один день, или возникла необходимость его перевода на другую (более легкую) работу сроком минимум на один день, или в случае его смерти.

En. – an official document drawn up by the commission for the investigation of an accident, as a result of which an employee, according to a medical report, lost his ability to work for at least one day, or it became necessary to transfer him to another (lighter) job, for a period of at least one day, or in case of his death.

Аналіз травматизму (рос. **Анализ травматизма**, англ. **Injury rate analysis**).

Укр. – встановлення закономірностей, які призвели до нещасного випадку, та розробка на цій основі дієвих профілактичних заходів.

Рус. – выявление закономерностей, приведших к несчастному случаю, и разработка на их основе эффективных профилактических мероприятий.

En. – establishing the patterns that led to the accident, and developing on this basis effective preventive measures.

Аналізування завдання (рос. **Анализ задания**, англ. **Task analysis**).

Укр. – аналітичний процес, використовуваний, щоб визначити конкретні дії, необхідні людині під час керування устаткуванням або виконання роботи. Аналізування завдання не є

оцінюванням ризику на робочому місці відповідно до чинних вимог.

Рус. – аналитический процесс, используемый для определения конкретных действий, требуемых от человека при эксплуатации оборудования или выполнении работы. В соответствии с действующими требованиями, анализ задания не является оценкой риска на рабочем месте.

En. – an analytical process used to determine the specific actions required of a person while operating equipment or performing work. Task analysis is not an assessment of workplace risk in accordance with current requirements.

Анемометр крана (рос. **Анемометр крана**, англ. **Crane anemometer**).

Укр. – прилад, який автоматично включає звукову сигналізацію при наближенні швидкості вітру до граничної, понад яку робота крана повинна бути зупинена.

Рус. – прибор, автоматически включающий звуковую сигнализацию при приближении скорости ветра к предельной, свыше которой работа крана должна быть остановлена.

En. – a device that automatically turns on an audible alarm when the wind speed approaches the limit above which the crane must be stopped.

Антропометрія (рос. **Антропометрия**, англ. **Anthropometry**).

Укр. – вивчення та вимірювання фізичних розмірів людського тіла.

Рус. – изучение и измерение физических размеров человеческого тела.

En. – study and measurement of the physical size of the human body.

Атестація робочих місць. (**Аттестация рабочих мест**, англ. **Assessment of workplaces (Certification of workplaces)**).

Укр. – за результатами атестації робочих місць за умовами праці (параметрами шкідливих виробничих факторів) визначаються ті робочі місця, на яких перевищуються гранично допустимі рівні шкідливих виробничих факторів

(випромінювання, шум, вібрація, освітленість тощо) та гранично допустимі концентрації шкідливих речовин у повітрі робочої зони (запиленість, загазованість тощо).

Рус. – по результатам аттестации рабочих мест по условиям труда (параметрам вредных производственных факторов) определяются рабочие места, на которых превышаются предельно допустимые уровни вредных производственных факторов (излучения, шум, вибрация, освещенность и т.п.) и предельно допустимые концентрации вредных веществ в воздухе рабочей зоны (запыленность, загазованность и т.п.).

En. – Based on the results of certification of workplaces for working conditions (parameters of harmful production factors), workplaces are determined at which the maximum permissible levels of harmful production factors (radiation, noise, vibration, illumination, etc.) and MPC content of harmful substances in the air of the working area (dustiness, gas content, etc.) exceed the established values.

Б

Баланс яскравості (рос. **Баланс яркости**, англ. **Luminance balance**).

Укр. – відношення між яскравістю зображення на дисплеї та яскравістю суміжного оточення чи послідовно видимих поверхонь.

Рус. – соотношение между яркостью изображения на дисплее и яркостью окружающей среды или последовательно видимых поверхностей.

En. – the relationship between the brightness of the image on the display and the brightness of the adjacent environment or sequentially visible surfaces.

Безпека (рос. **Безопасность**, англ. **Safety**).

Укр. – це такі умови, в яких перебуває складна система, коли дія зовнішніх факторів і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що вважаються негативними по відношенню до даної складної системи у відповідності до наявних, на даному етапі, потреб, знань та уявлень.

Рус. – это условия, в которых находится сложная система, когда действия внешних и внутренних факторов не приводит к процессам, негативным по отношению к данной сложной системе в соответствии с имеющимися на данный момент, потребностями, знаниями и восприятием.

En. – these are the conditions in which a complex system is, when the action of external factors and internal factors does not lead to processes that are considered negative in relation to this complex system in accordance with the existing, at this stage, needs, knowledge and ideas.

Безпека праці (рос. **Безопасность труда**, англ. **Safety working**)

Укр. – захищеність трудової діяльності людини від перевищеного прийнятного ризику.

Рус. – защищенность трудовой деятельности человека от превышенный приемлемого риска.

En. – protection of a person's labor activity from exceeding the acceptable risk.

Безпечна відстань (рос. **Безопасное расстояние**, англ. **Safe distance**)

Укр. – найменша відстань між людиною і джерелом небезпечного і (або) шкідливого впливу, на якій цей вплив відсутній або не перевищує допустимого рівня.

Рус. – наименьшее расстояние между человеком и источником опасного и вредного производственного фактора, при котором человек находится вне опасной зоны.

En. – the smallest distance between a person and a source of a hazardous and harmful production factor, in which a person is outside the danger zone.

Безпечні умови праці (рос. **Безопасные условия труда**, англ. **Safety working conditions**)

Укр. – стан умов праці, за якого вплив на працівника небезпечних і шкідливих виробничих чинників усунуто, або вплив шкідливих виробничих чинників не перевищує гранично допустимих значень.

Рус. – состояние условий труда, при котором воздействие на работника опасных и вредных производственных факторов устранено или воздействие вредных производственных факторов не превышает предельно допустимых значений.

En. – the state of working conditions in which the impact on the employee of dangerous and harmful production factors is eliminated, or the impact of harmful production factors does not exceed the maximum allowable values.

Безпечність виробничого обладнання (рос. **Безопасность производственного оборудования**, англ. **Safety of the industrial equipment**)

Укр. – властивість виробничого обладнання відповідати вимогам безпеки праці під час монтажу (демонтажу) і експлуатації в умовах, які встановлені нормативною документацією.

Рус. – свойство производственного оборудования соответствовать требованиям безопасности труда при монтаже (демонтаже) и эксплуатации в условиях, установленных нормативной документацией.

En. – the property of production equipment to comply with labor safety requirements during installation (dismantling) and operation under the conditions established by regulatory documentation.

Безпечність виробничого процесу (рос. **Безопасность производственного процесса**, англ. **Safety of the process of production**)

Укр. – властивість виробничого процесу відповідати вимогам безпеки праці під час проведення його в умовах, які встановлені нормативною документацією.

Рус. – свойство производственного процесса соответствовать требованиям безопасности труда при его реализации в условиях, установленных нормативной документацией.

En. – the property of the production process to meet the requirements of occupational safety during its implementation in the conditions established by regulatory documentation.

Безпечність промислової продукції (рос. **Безопасность промышленной продукции**, англ. **Safety of industrial product**).

Укр. – властивість продукції забезпечити і зберегти протягом певного терміну експлуатації рівень безпеки персоналу, людського оточення і довкілля у межах, обумовлених вимогами чинних нормативних актів та досягнутим науково-технічним рівнем.

Рус. – способность продукции обеспечивать и поддерживать в течение определенного периода эксплуатации уровень безопасности персонала, среды обитания человека и окружающей среды в пределах, установленных требованиями действующих нормативных документов и достигнутом научно-техническом уровне.

En. – the ability of products to ensure and maintain for a certain period of operation the level of safety of personnel, human environment and the environment within the limits set by the requirements of applicable regulations and the achieved scientific and technical level.

Биття (рос. **Биение**, англ. **Beating**).

Укр. – коливання з амплітудою яка періодично змінюється, що виникає в результаті накладення двох гармонійних коливань із дещо (трохи) різними, але близькими частотами.

Рус. – колебание с периодически меняющейся амплитудой, возникающее в результате наложения двух гармонических колебаний с несколько различными, но близкими частотами.

En. – oscillation with periodically varying amplitude, resulting from the superposition of two harmonic oscillations with slightly different, but close frequencies.

Блиск (рос. **Блеск**, англ. **Glare**).

Укр. – умови, створювані під час невідповідного розподілення чи невірно обраного діапазону яскравості або за підвищеної контрастності, за яких відчувається дискомфорт оглядання чи послаблення здатності розглядування окремих деталей або об'єктів.

Рус. – условия, созданные при неправильном распределении или неправильно выбранном диапазоне яркости или повышенной контрастности, при которых возникает дискомфорт при просмотре или ослабление возможности рассматривать отдельные части или объекты.

En. – conditions created during incorrect distribution or incorrectly selected brightness range or increased contrast, in which there is discomfort when viewing or weakening the ability to consider individual parts or objects.

Блискавкозахист (рос. **Грозозащита (Молниезащита)**, англ. **Lightning protection (Lightning protection system)**).

Укр. – комплекс захисних пристроїв, які забезпечують безпеку людей, збереження будівель і споруд, обладнання, матеріалів від дії блискавки і вибухів, загоряння й руйнування.

Рус. – комплекс защитных устройств обеспечивающих безопасность людей, сохранность зданий и сооружений, оборудования и материалов, от воздействия молнии и взрывов, возгораний и разрушений.

En. – a set of protective devices that ensure the safety of people, the safety of buildings and structures, equipment and materials from the effects of lightning and explosions, fires and destruction.

В

Важкість (тяжкість) праці (рос. **Тяжесть труда**, англ. **Heaviness of work (Heaviness of labor, The severity of labor)**).

Укр. – характеристика трудової діяльності людини, яка визначає ступінь залучення до роботи м'язів та відображає фізіологічні витрати внаслідок фізичного навантаження.

Рус. – характеристика трудовой деятельности человека, определяющая степень вовлечения в работу мышц и отражающая физиологические затраты преимущественно в результате физической нагрузки.

En. – characteristic of a person's labor activity, which determines the degree of muscle involvement in the work and reflects the physiological costs mainly as a result of physical activity.

Важкогорючі речовини та матеріали (рос. **Трудногорючие вещества и материалы**, англ. **Difficultly-combustible substances and materials**).

Укр. – речовини та матеріали, які здатні до займання, тління або обуглювання в повітрі від джерела запалювання, однак після його вилучення не здатні до самостійного горіння.

Рус. – вещества и материалы, способные воспламеняться, тлеть или обугливаться в воздухе при наличии источника возгорания, но после его изъятия не способные гореть самостоятельно.

En. – substances and materials that can ignite, smolder or char in the air in the presence of a source of ignition, but after removing it are not able to burn independently.

Вентиляція (рос. **Вентиляция**, англ. **Ventilation**).

Укр. – забезпечення обміну повітря в приміщенні для видалення надлишків теплоти, вологи, шкідливих та інших речовин з метою забезпечення допустимих метеорологічних, санітарно-гігієнічних, технологічних умов повітряного середовища.

Рус. – обеспечение воздухообмена в помещении для удаления излишков тепла, влаги, вредных и других веществ с целью обеспечения допустимых метеорологических, санитарно-гигиенических, технологических условий воздушной среды.

En. – providing air exchange in the room to remove excess heat, moisture, harmful and other substances in order to ensure acceptable meteorological, sanitary and hygienic, technological conditions of the air environment.

Вибух (рос. **Взрыв**, англ. **Blast**).

Укр. – надзвичайно швидке хімічне перетворення речовини (горіння), яке супроводжується миттєвим виділенням значної енергії в невеликому об'ємі. Суттєвою ознакою вибуху є різке збільшення тиску, яке викликає у навколишньому середовищі ударну хвилю.

Рус. – чрезвычайно быстрое химическое преобразование вещества (горение), сопровождающееся мгновенным выделением значительной энергии в небольшом объеме. Существенным

признаком взрыва является резкое увеличение давления, которое вызывает в окружающей среде ударную волну.

En. – extremely fast chemical transformation of a substance (combustion), accompanied by the instantaneous release of significant energy in a small volume. An essential sign of an explosion is a sudden increase in pressure, which causes a shockwave in the environment.

Вимірювач вологості (рос. **Измеритель влажности**, англ. **Moisture tester**).

Укр. – пристрій для визначення ступеня вологості.

Рус. – устройство для определения степени влажности.

En. – a device for determining the degree of humidity.

Вимоги безпеки (праці) (рос. **Требования безопасности (труда)**, англ. **Safety code**).

Укр. – вимоги, встановлені актами законодавства, нормативними і проектними документами, правилами та інструкціями, виконання яких забезпечує безпечні умови праці та регламентує поведінку працівника.

Рус. – требования, установленные законодательными актами, нормативными и проектными документами, правилами и инструкциями, выполнение которых обеспечивает безопасные условия труда и регламентирует поведение работающего.

En. – the requirements established by legislative acts, regulatory and project documents, rules and instructions, the implementation of which ensures safe working conditions and regulates the behavior of the employee.

Вимушені коливання (вібрація) (рос. **Вынужденные колебания (вибрация)**, англ. **Forced oscillations (vibration)**).

Укр. – коливання (вібрація) системи, що викликані й підтримуються силовим і (або) кінематичним збудженням.

Рус. – колебания (вибрация) системы, вызванные и поддерживаемые силовым и (или) кинематическим возбуждением.

En. – hesitation (vibration) of the system caused and supported by force and (or) kinematic excitation.

Виробництво (рос. **Производство**, англ. **Production**).

Укр. – технологічний процес одержання продукції.

Рус. – технологический процесс получения продукции.

En. – technological process of obtaining products.

Виробнича аварія (рос. **Производственная авария**, англ. **Industrial accident**).

Укр. – порушення встановленого процесу виробництва на об'єкті, яка призводить до пошкодження або знищення матеріальних цінностей, травмування або загибелі людей.

Рус. – нарушение установленного процесса производства на объекте, которое приводит к повреждению или уничтожению материальных ценностей, травмированию или гибели людей.

En. – violation of the established production process at the facility, which leads to damage or destruction of property, injury or death of people.

Виробнича санітарія (рос. **Производственная санитария**, англ. **Occupational sanitation**).

Укр. – система організаційних, гігієнічних і санітарно-технічних заходів та засобів запобігання впливу шкідливих виробничих чинників на працівників до значень, які не перевищують нормативні.

Рус. – система организационных, санитарно-гигиенических мероприятий, технических средств и методов, предотвращающих или уменьшающих воздействие на работающих вредных производственных факторов до значений, не превышающих установленных норм.

En. – a system of organizational, sanitary and hygienic measures, technical means and methods that prevent or reduce the impact on working harmful production factors to values that do not exceed the established norms.

Виробнича травма (рос. **Производственная травма**, англ. **Occupational trauma**)

Укр. – травма, що сталася внаслідок дії виробничих чинників.

Рус. – травма, происшедшая в результате воздействия производственных факторов.

En. – injuries resulting from the impact of production factors.

Виробниче середовище (рос. **Производственная среда**, англ. **Production environment**).

Укр. – сукупність фізичних, хімічних, біологічних, соціальних та інших чинників, що діють на людину під час виконання нею трудових обов'язків.

Рус. – совокупность физических, химических, биологических, социальных и других факторов, воздействующих на человека во время выполнения им трудовых обязанностей.

En. – a set of physical, chemical, biological, social and other factors affecting a person during the performance of his work duties.

Виробничий мікроклімат (рос. **Производственный микроклимат**, англ. **Production microclimate**).

Укр. – комплекс факторів виробничого середовища, які впливають на теплообмін організму людини.

Рус. – комплекс факторов производственной среды, влияющих на теплообмен организма человека.

En. – a complex of factors of the working environment that affect the heat exchange of the human body.

Виробничий ризик (рос. **Производственный риск**, англ. **Occupational risk**).

Укр. – ймовірність ушкодження здоров'я працівника під час виконання ним трудових обов'язків, що обумовлена ступенем шкідливості та (або) небезпечності умов праці та науково-технічним станом виробництва.

Рус. – вероятность повреждения здоровья работника при исполнении им трудовых обязанностей, обусловленная степенью вредности и (или) опасности условий труда и научно-техническим состоянием производства.

En. – the likelihood of damage to the health of an employee in the performance of his labor duties, which is due to the degree of harmfulness and (or) danger of working conditions and the scientific and technical state of production.

Виробничий травматизм (рос. **Производственный травматизм**, англ. **Occupational traumatism**).

Укр. – явище, що характеризується сукупністю виробничих травм і нещасних випадків на виробництві.

Рус. – явление, характеризующееся совокупностью производственных травм и несчастных случаев на производстве.

En. – a phenomenon characterized by an aggregate of occupational injuries and occupational accidents.

Висота робочої зони (рос. **Высота рабочей зоны**, англ. **Height of the working area**).

Укр. – відстань по вертикалі від підлоги до горизонтальної площини (реально існуючої чи уявної), в якій виконується основна трудова діяльність.

Рус. – расстояние по вертикали от пола до горизонтальной плоскости (реально существующей или воображаемой), в которой выполняется основная трудовая деятельность.

En. – the vertical distance from the floor to the horizontal plane (real or imaginary) in which the main work activity is performed.

Вихідна проектна поза (рос. **Исходная проектная поза**, англ. **Design reference posture**).

Укр. – поза, зумовлена цілями визначання відносних положень і розмірів під час проектування автоматизованого робочого місця.

Рус. – поза, обусловленная целями определения относительных положений и размеров при проектировании автоматизированного рабочего места.

En. – pose, which is due to the purpose of determining the relative position and size during the design of the automated workplace (a workstation).

Вібраційна міцність (рос. **Вибрационная прочность**, англ. **Vibration strength**).

Укр. – міцність при і після заданої вібрації.

Рус. – прочность при и после воздействия вибрации.

En. – strength upon exposure and after exposure to vibration.

Вібраційна стійкість (рос. **Вибрационная устойчивость**, англ. **Vibration resistance (Vibration endurance)**).

Укр. – властивість об'єкта при певній вібрації виконувати задані функції і зберігати нормовані значення параметрів.

Рус. – свойство объекта при заданной вибрации выполнять заданные функции и сохранять в пределах норм значения параметров.

En. – property of an object at a given vibration to perform the specified functions and keep the parameter values within the specified limits.

Вібрація (рос. **Вибрация**, англ. **Vibration**).

Укр. – рух точки або механічної системи, при якому відбуваються коливання, що характеризують його скалярні величини.

Рус. – движение точки или механической системы, при котором происходят колебания характеризующих его скалярных величин.

En. – the movement of a point or mechanical system, at which there are hesitations a scalar quantities that characterize it.

Віробезпека (рос. **Вибробезопасность**, англ. **Vibration safety**).

Укр. – умови праці, за яких виробнича вібрація не справляє на працюючого несприятливого впливу. В крайніх своїх проявах може спричинити до професійного захворювання (вібраційна хвороба).

Рус. – условия труда, при которых производственная вибрация не оказывает на работающего неблагоприятного воздействия. В крайних своих проявлениях может привести к профессиональному заболеванию (вибрационная болезнь).

En. – working conditions under which industrial vibration does not adversely affect the worker. In its extreme manifestations, it can lead to an occupational disease (vibration disease).

Віброізоляція (рос. **Виброизоляция**, англ. **Vibration insulation**).

Укр. – метод вібраційного захисту за допомогою обладнання, розташованого між джерелом збудження і об'єктом, який потребує захисту.

Рус. – метод вибрационной защиты посредством устройств, помещаемых между источником возбуждения и защищаемым объектом.

En. – method of vibration protection using devices placed between the source of excitation and the protected object.

Вібропереміщення (рос. **Виброперемещение**, англ. **Vibration displacement**).

Укр. – складова пересування, яка описує вібрацію.

Рус. – составляющая перемещения, описывающая вибрацию.

En. – relocation component that describes vibration.

Віброшвидкість (рос. **Виброскорость**, англ. **Vibration speed**).

Укр. – похідна вібропереміщення за часом.

Рус. – производная виброперемещения по времени.

En. – time derivative of vibration displacement.

Відблиск (рос. **Отблеск (Блики)**, англ. **Glare by reflection**).

Укр. – блиск, створений відображенням, зокрема в тих випадках, коли відбите зображення виникає у тому самому напрямку або поруч із тим напрямком, у якому розглядають об'єкт.

Рус. – блеск, созданный отражением, в частности в тех случаях, когда отраженное изображение возникает в том же направлении или рядом с тем направлением, в котором рассматривают объект.

En. – the glare created by the reflection, in particular in cases where the reflected image appears in the same direction or near the direction in which the object is viewed.

Відносна вологість (рос. **Относительная влажность**, англ. **Relative humidity**).

Укр. – відношення парціального тиску водяної пари в газі (в першу чергу, в повітрі) до рівноважного тиску насичених парів при даній температурі. Позначається грецької буквою φ , вимірюється гігрометром.

Рус. – отношение парциального давления паров воды в газе (в первую очередь, в воздухе) к равновесному давлению насыщенных паров при данной температуре. Обозначается греческой буквой φ , измеряется гигрометром.

En. – the ratio of the partial pressure of water vapor in a gas (primarily in air) to the equilibrium pressure of saturated vapor at a given temperature. Denoted by the Greek letter φ , measured with a hygrometer.

Внутрішній опір тіла людини (рос. **Внутреннее сопротивление тела человека**, англ. **The internal resistance of the human body**).

Укр. – опір внутрішніх шарів шкіри і внутрішніх тканин тіла, залежить від довжини і поперечного перерізу тіла і не залежить від частоти струму.

Рус. – сопротивление внутренних слоев кожи и внутренних тканей тела, зависит от длины и поперечного сечения тела и не зависит от частоты тока.

En. – the resistance of the inner layers of the skin and internal tissues of the body depends on the length and cross-section of the body and does not depend on the frequency of the current.

Вогнегасник (рос. **Огнетушитель**, англ. **Fire extinguisher**).

Укр. – технічний засіб, призначений для припинення горіння подаванням вогнегасної речовини, що міститься в ньому, під дією надлишкового тиску, за масою і конструктивним виконанням придатний для транспортування і застосування однією людиною.

Рус. – техническое средство, предназначенное для прекращения горения путем подачи огнетушащего вещества, содержащегося в нем, под воздействием избыточного давления,

по массе и конструктивному исполнению пригодное для транспортировки и применения одним человеком.

En. – technical means designed to stop the combustion by supplying the extinguishing agent contained in it under the influence of excess pressure, by weight and design, suitable for transportation and use by one person.

Водяний вогнегасник (рос. **Водный огнетушитель**, англ. **Water fire extinguisher**).

Укр. – вогнегасник із зарядом води або води з добавками, що розширюють область експлуатації й застосування вогнегасника.

Рус. – огнетушитель с зарядом воды или воды с добавками, расширяющими область эксплуатации и применения огнетушителя.

En. – a fire extinguisher with a charge of water or water with additives that expand the scope of operation and application of the fire extinguisher.

Втома (рос. **Усталость**, англ. **Fatigue**).

Укр. – сукупність тимчасових змін у фізіологічному та психологічному стані людини, які з'являються внаслідок напруженої чи тривалої праці і призводить до погіршення її кількісних і якісних показників, нещасних випадків.

Рус. – совокупность временных изменений в физиологическом и психологическом состоянии человека, которые возникают в результате напряженной или длительной работы и приводят к ухудшению ее количественных и качественных показателей, несчастным случаям.

En. – a set of temporary changes in the physiological and psychological state of a person, arising as a result of strenuous or prolonged work and leading to a deterioration in its quantitative and qualitative indicators, accidents.

Г

Гальма (рос. **Тормоза**, англ. **Braking gear (Brakes)**).

Укр. – обладнання, призначене для сповільнення або зупинки виробничого обладнання чи транспортного засобу.

Рус. – устройство, предназначенное для замедления или остановки производственного оборудования или транспортного средства.

En. – device designed to slow down or stop production equipment or a vehicle.

Гасіння пожежі (рос. **Тушение пожара**, англ. **Firefighting, (Fire extinguishing, Extinguishing the fire)**).

Укр. – дії, спрямовані на припинення горіння у вогнищі пожежі, обмеження впливу небезпечних чинників пожежі та усунення умов для її самочинного повторного виникання.

Рус. – действия, направленные на прекращение горения в очаге пожара, ограничение воздействия опасных факторов пожара и устранение условий для ее повторного возникновения.

En. – actions aimed at stopping combustion in the fire center, limiting the impact of hazardous fire factors and eliminating the conditions for its repetition.

Гігієна праці (рос. **Гигиена труда**, англ. **Occupational hygiene**).

Укр. – галузь практичної і наукової діяльності, що вивчає стан здоров'я працівників у його обумовленості умовами праці і на цій основі обґрунтовує заходи і засоби щодо збереження і зміцнення здоров'я працівників, профілактики несприятливого впливу умов праці.

Рус. – отрасль практической и научной деятельности, изучающая состояние здоровья работников в обусловленности условиями труда и на этом основании обосновывающая меры и средства по сохранению и укреплению здоровья работников, профилактике неблагоприятного влияния условий труда.

En. – a branch of practical and scientific activity that studies the health status of workers depending on working conditions and, on this

basis, justifies measures and means to preserve and improve the health of workers, prevent the adverse effects of working conditions.

Гігієнічна характеристика умов праці (рос. Гигиеничная характеристик условий труда, англ. Hygienic characteristics of working conditions).

Укр. – визначення і оцінка стану умов праці (робочого місця, виробничого середовища, трудового процесу) щодо відповідності їх державним санітарним нормам, правилам, гігієнічним нормативам.

Рус. – определение и оценка состояния условий труда (рабочего места, производственной среды, трудового процесса) на соответствие их государственным санитарным нормам, правилам, гигиеническим нормативам.

En. – determination and assessment of the state of working conditions (workplace, working environment, labor process) for compliance with state sanitary standards, rules, hygiene standards.

Гігієнічне регламентування концентрації забруднюючих атмосферу речовин (рос. Гигиеническое регламентирование концентраций загрязняющих атмосферу веществ, англ. Hygienic regulation of air pollutants concentration).

Укр. – встановлення безпечних для людини рівнів концентрації забруднюючих атмосферу речовин.

Рус. – установление безопасных для человека уровней концентрации веществ, загрязняющих атмосферу.

En. – establishment of levels of concentration of air pollutants that are safe for humans.

Гігієнічні вимоги (рос. Гигиенические требования, англ. Hygienic requirements)

Укр. – комплекс вимог до робочого місця, які унеможливають прояви його шкідливого впливу на здоров'я людини та навколишнє середовище.

Рус. – комплекс требований, предъявляемых к рабочему месту, которые исключают проявление его вредного воздействия на здоровье человека и окружающую среду.

En. – a set of requirements that apply to the workplace, in order to exclude the manifestation of its harmful effects on human health and the environment.

Глянєць (рос. **Глянец**, англ. **Gloss**).

Укр. – характер зовнішнього виду, за якого найяскравіші відбитки об'єктів сприймаються як такі, що належать до даної поверхні винятково завдяки її особливим властивостям.

Рус. – характер внешнего вида, при котором самые яркие отражения предметов воспринимаются как принадлежащие данной поверхности исключительно из-за ее особых свойств.

En. – the nature of the appearance in which the brightest reflections of objects are perceived as belonging to a given surface solely because of its special properties.

Горіння (рос. **Горение**, англ. **Combustion**).

Укр. – складний фізико-хімічний процес перетворення вихідних речовин у продукти згорання в ході екзотермічних реакцій, що супроводжується інтенсивним виділенням тепла. Хімічна енергія, що запасена в компонентах вихідної суміші, може виділятися також у вигляді теплового випромінювання та світла. Зона світла називається фронтом полум'я або просто полум'ям.

Рус. – сложный физико-химический процесс превращения исходных веществ в продукты сгорания в ходе экзотермических реакций, сопровождающийся интенсивным выделением тепла. Химическая энергия, запасённая в компонентах исходной смеси, может выделяться также в виде теплового излучения и света. Светящаяся зона называется фронтом пламени или просто пламенем.

En. – a complex physicochemical process of conversion of initial substances into combustion products in the course of exothermic reactions, accompanied by intense heat release. Chemical energy stored in the components of the initial mixture can also be released in the form of heat radiation and light. The glow is called a flame front or just a flame.

Горючі речовини та матеріали (рос. **Горючие вещества и материалы**, англ. **Combustible substances and materials**).

Укр. – речовини та матеріали, які здатні до самостійного займання, тління або обуглювання в повітрі від джерела запалювання та самостійно горіти після його вилучення.

Рус. – вещества и материалы, способные самостоятельно воспламеняться, тлеть или обугливаться в воздухе при наличии источника возгорания и самостоятельно гореть после его удаления.

En. – substances and materials capable of spontaneous combustion, smoldering or charring in the air in the presence of an ignition source and burn independently after its removal.

Гранично допустиме значення шкідливого (виробничого) чинника (рос. **Предельно допустимое значение вредного (производственного) фактора**, англ. **Acceptable limit of safety factor**).

Укр. – граничне значення величини шкідливого виробничого чинника, вплив якого на людину в разі його щоденної регламентованої тривалості не призводить до зниження працездатності і захворювання в період трудової діяльності та у наступний період життя, а також не справляє несприятливого впливу на здоров'я нащадків.

Рус. – предельное значение величины вредного производственного фактора, воздействие которого при ежедневной регламентированной продолжительности в течение всего трудового стажа не приводит как к снижению работоспособности и заболеванию в период трудовой деятельности, так и к заболеванию в последующий период жизни, а также не оказывает неблагоприятного влияния на здоровье потомства.

En. – the limiting value of the magnitude of a harmful production factor, the action of which, with a daily regulated duration throughout the entire length of service, does not lead to a decrease in working capacity and morbidity during the period of labor activity, as well as to illness in the subsequent period of life, and also does not adversely affect the health of the offspring.

Д

Динамічна поза (рос. Динамическая поза, англ. **Dynamic posture**).

Укр. – положення тіла, що змінюється завдяки відповідним рухам кінцівок або інших частин людського тіла відносно один одного чи відносно нерухомого об'єкта (типу автоматизованого робочого місця).

Рус. – положение тела, изменяющееся из-за соответствующих движений конечностей или других частей тела человека относительно друг друга или относительно неподвижного объекта (например, автоматизированного рабочего места).

En. – the position of the body, which changes due to the corresponding movements of the limbs or other parts of the human body relative to each other or relative to a stationary object (such as an automated workplace).

Динамічне випробування (рос. Динамическое испытание, англ. **Dynamic test**).

Укр. – випробування вантажопідіймальних механізмів яке проводиться вантажем, маса якого на 10 % перевищує їх паспортну вантажопідйомність, протягом 10 хвилин і мають на меті перевірку справності та працездатності їх механізмів та гальм.

Рус. – испытания грузоподъемных механизмов, которые проводятся грузом, масса которого на 10 % превышает их паспортную грузоподъемность, в течение 10 минут и имеющие цель проверить исправность и работоспособность их механизмов и тормозов.

En. – tests of lifting mechanisms, carried out with a load, the mass of which is 10 % higher than their passport carrying capacity, for 10 minutes in order to check the serviceability and operability of their mechanisms and brakes.

Дисперсний склад пилу (рос. **Дисперсный состав пыли**, англ. **Disperse composition of dust**).

Укр. – розподіл частин пилу за розмірами, який характеризується відносним вмістом фракцій або параметрами фракцій, які описують вказаний розподіл.

Рус. – распределение частиц пыли по размерам, которое характеризуется относительным содержанием фракций или параметрами фракций, описывающих это распределение.

En. – the size distribution of dust particles, which is characterized by the relative content of fractions or the parameters of the fractions that describe this distribution.

Дисциплінарна відповідальність (рос. **Дисциплинарная ответственность**, англ. **Disciplinary responsibility**).

Укр. – регулюється Кодексом законів про працю України та передбачає види покарання як догана чи звільнення з роботи.

Рус. – регулируется Кодексом законов о труде Украины и предусматривает такие виды наказания как выговор или увольнение с работы.

En. – is regulated by the Labor Code of Ukraine and provides for such types of punishment as reprimand or dismissal from work.

Діелектричні засоби захисту (рос. **Диэлектрические средства защиты**, англ. **Dielectric protective**).

Укр. – вироби, виготовлені з гуми або ізоляційного матеріалу, які використовуються для електрозахисту ніг та рук.

Рус. – изделия, изготовленные из резины или другого изоляционного материала, используемые для электрозащиты ног и рук.

En. – articles of rubber or other insulating material used for electrical protection of feet and hands.

Додаткова ізоляція (рос. **Дополнительная изоляция**, англ. **Additional insulation**).

Укр. – самостійна ізоляція, передбачена як додаткова до основної ізоляції в електроустановках напругою до 1кВ і призначена для забезпечення захисту від ураження електричним струмом у разі пошкодження основної ізоляції.

Рус. – самостоятельная изоляция, предусмотренная как дополнительная к основной изоляции в электроустановках напряжением до 1 кВ и предназначенная для обеспечения защиты от поражения электрическим током в случае повреждения основной изоляции.

En. – independent insulation foreseen as an addition to the basic insulation in electrical installations with voltage up to 1 kV and designed to protect against electric shock in case of damage to the basic insulation.

Допустимий рівень виробничого фактору (рос. **Допустимый уровень производственного фактора**, англ. **Acceptable level of production factor**).

Укр. – рівень виробничого фактору, вплив якого при роботі встановленої тривалості протягом всього трудового стажу не призводить до травм або захворювання, але може спричинити до суб'єктивних дискомфортних відчуттів, які минають і швидко нормалізуються, змін функціонального стану організму, які не виходять за межі фізіологічних можливостей пристосування.

Рус. – уровень производственного фактора, воздействие которого при работе установленной продолжительности на протяжении всего трудового стажа не приводит к травмам или заболеванию, но может привести к субъективным дискомфортным ощущениям, которые проходят и быстро нормализуются, изменениям функционального состояния организма которые не выходят за пределы физиологических возможностей адаптации.

En. – the level of a production factor, the impact of which during the work of a set duration throughout the entire length of service does not lead to injuries or illness, but can lead to subjective discomfort, which pass and quickly normalize, changes in the functional state of the body that do not go beyond the physiological possibilities of adaptation.

Допустимий рівень шуму (рос. **Допустимый уровень шума**, англ. **Permissible noise levels**).

Укр. – доза, яка відповідає певному допустимому рівню звуку чи допустимому еквівалентному рівню звуку.

Рус. – доза, которая соответствует определенному допустимому уровню звука или допустимому эквивалентному уровню звука.

En. – the dose corresponding to the specified acceptable sound level or acceptable equivalent sound level.

Допустимі мікрокліматичні умови (рос. **Допустимые микроклиматические условия**, англ. **Acceptable microclimate conditions**).

Укр. – поєднання параметрів мікроклімату, які при тривалому та систематичному впливі на людину можуть викликати зміни теплового стану організму, що швидко минають і нормалізуються та супроводжуються напруженням механізмів терморегуляції в межах фізіологічної адаптації. При цьому не виникає ушкоджень або порушень стану здоров'я, але можуть спостерігатися дискомфортні тепловідчуття, погіршення самопочуття та зниження працездатності.

Рус. – комплекс параметров микроклимата, которые при систематическом и продолжительном воздействии на человека, могут вызвать изменения теплового состояния его организма, которые быстро проходят и нормализуются, сопровождаясь напряжением механизмов терморегуляции в пределах физиологической адаптации. При этом, не возникает ухудшений или нарушений состояния здоровья человека, но могут наблюдаться дискомфортные тепло-ощущения, которые ухудшают самочувствие и снижают трудоспособность.

En. – a set of microclimate parameters, which, with systematic and prolonged exposure to a person, can cause changes in the thermal state of his body, which quickly pass and normalize, accompanied by the tension of thermoregulation mechanisms within the limits of physiological adaptation. At the same time, there is no deterioration or disturbance in the state of human health, but uncomfortable heat sensations can be observed, which worsen the state of health and reduce the ability to work.

Е

Екранний пристрій (рос. **Экранное устройство**, англ. **Screen device, (Device with screen)**).

Укр. – електронні засоби для відтворення будь-якої графічної або алфавітно-цифрової інформації (на основі електронно-променевої трубки, рідкокристалічні, плазмові, проєкційні, органічні світлодіодні монітори та інші новітні розробки у сфері інформаційних технологій).

Рус. – электронные средства для воспроизведения любой графической или алфавитно-цифровой информации (на основе электронно-лучевой трубки, жидкокристаллические, плазменные, проекционные, органические светодиодные монитеры и другие новейшие разработки в сфере информационных технологий).

En. – electronic means for reproducing any graphic or alphanumeric information (based on a cathode-ray tube, liquid crystal, plasma, projection, organic LED monitors and other latest developments in the field of information technology).

Екрануюче обладнання (рос. **Экранирующее устройство**, англ. **Shielding device**).

Укр. – обладнання яке забезпечує зниження напруги електростатичного поля і кількості аероіонів у робочій зоні до допустимих значень за рахунок їх концентрації в обмеженому об'ємі поза цією зоною.

Рус. – оборудование, которое обеспечивает снижение напряжения электростатического поля и количества аэроионов в рабочей зоне до допустимых значений за счет их концентрации в ограниченном объеме вне этой зоны.

En. – equipment that reduces the voltage of the electrostatic field and the number of air ions in the working area to permissible values due to their concentration in a limited volume outside this area.

Електрична мережа (рос. **Электрическая сеть**, англ. **Electrical network**).

Укр. – сукупність електроустановок для розподілу електричної енергії, яка складається з підстанцій, розподільчих

пристроїв, струмопроводів, повітряних і кабельних ліній електропередачі, що працюють на певній території.

Рус. – совокупность электроустановок для передачи и распределения электрической энергии, состоящая из подстанций, распределительных устройств, токопроводов, воздушных и кабельных линий электропередачи, работающих на определенной территории.

En. – a set of electrical installations for the transmission and distribution of electrical energy, consisting of substations, switchgears, conductors, overhead and cable power lines operating in a certain area.

Електричне коло (рос. **Электрическая цепь**, англ. **Electric circuit**).

Укр. – сукупність провідних частин, через які може протікати електричний струм у нормальному або аварійному режимі роботи електроустановки і яку можна вимикати від джерела живлення комутаційним пристроєм, що є частиною цього електричного кола.

Рус. – совокупность проводящих частей, через которые может протекать электрический ток в нормальном или аварийном режиме работы электроустановки и которую можно отключить от источника питания коммутационным устройством, являющимся частью этой электрической цепи.

En. – aggregate of conductive parts through which an electric current can flow in the normal or emergency mode of operation of the electrical installation and which can be disconnected from the power supply by a switching device that is part of this electrical circuit.

Електричний опік (рос. **Электрический ожог**, англ. **Electric burn**).

Укр. – пошкодження поверхні тіла або внутрішніх органів людини під дією електричної дуги чи великих струмів, які проходять крізь тіло людини.

Рус. – повреждение кожных покровов тела или внутренних органов человека под воздействием электрической дуги или больших токов, которые проходят через тело человека.

En. – damage to the skin of the body or internal organs of a person, under the influence of an electric arc or large currents that pass through the human body.

Електричний опір тіла людини (рос. **Электрическое сопротивление тела человека**, англ. **Electric resistance of human body**).

Укр. – опір струму, який проходить по ділянці тіла поміж двома електродами, прикладеними до поверхні тіла людини.

Рус. – сопротивление току, проходящему по участку тела между двумя электродами, приложенными к поверхности тела человека.

En. – resistance to current passing through a section of the body between two electrodes applied to the surface of the human body.

Електричний шок (рос. **Электрический шок**, англ. **Electroshock (Electric shock)**).

Укр. – своєрідна важка нервово-рефлекторна реакція організму у відповідь на надмірне подразнення електричним струмом. При шоку безпосередньо після впливу електричного струму у потерпілого настає короточасна фаза збудження, коли він гостро реагує на виниклі болі, у нього підвищується кров'яний тиск. Слідом за цим настає фаза гальмування й виснаження нервової системи, коли різко знижується кров'яний тиск, падає й частішає пульс, слабшає подих, виникає депресія. Шоковий стан триває від декількох десятків хвилин до доби. Після цього може статися або загибель людини, або видужання.

Рус. – своеобразная тяжелая нервно-рефлекторная реакция организма в ответ на чрезмерное раздражение электрическим током. При шоке непосредственно после воздействия электрического тока у пострадавшего наступает кратковременная фаза возбуждения, когда он остро реагирует на возникшие боли, у него повышается кровяное давление. Вслед за этим наступает фаза торможения и истощение нервной системы, когда резко снижается кровяное давление, падает и учащается пульс, ослабевает дыхание, возникает депрессия. Шоковое состояние длится от нескольких десятков минут до суток. После этого может наступить или гибель человека, или выздоровление.

En. – a type of severe neuro-reflex reaction of the body in response to excessive irritation with an electric current. In shock, immediately after exposure to an electric current, the victim begins a short-term phase of excitement, when he sharply reacts to the pain that has arisen, his blood pressure rises. This is followed by the phase of inhibition and depletion of the nervous system, when blood pressure drops sharply, the pulse falls and becomes more frequent, breathing weakens, and depression sets in. The state of shock lasts from several tens of minutes to a day. After this, either the death of a person or recovery may occur.

Електробезпека (рос. **Электробезопасность**, англ. **Electrical safety**).

Укр. – система організаційних та технічних засобів, які забезпечують захист людей від шкідливої та небезпечної дії електричного струму, електричної дуги, електромагнітного поля і статичної електрики.

Рус. – система организационных и технических мероприятий и средств, обеспечивающих защиту людей от вредного и опасного воздействия электрического тока, электрической дуги, электромагнитного поля и статического электричества.

En. – a system of organizational and technical measures and means of protecting people from harmful and dangerous effects of electric current, electric arc, electromagnetic field and static electricity.

Електрозахисті засоби (рос. **Электрозащитные средства**, англ. **Electro protective means**).

Укр. – переносні і рухомі вироби, призначені для захисту людей, які працюють з електроустановками, від ураження електричним струмом, дії електричної дуги і електромагнітного поля.

Рус. – переносимые и перевозимые изделия, служащие для защиты людей, работающих с электроустановками, от поражения электрическим током, от воздействия электрической дуги и электромагнитного поля.

En. – portable and transported products that serve to protect people working with electrical installations from electric shock, from the effects of an electric arc and an electromagnetic field.

Електрообладнання (рос. **Электрооборудование**, англ. **Electrical equipment**).

Укр. – будь-яке обладнання, призначене для виробництва, перетворення, передавання, акумуляції, розподілу або споживання електричної енергії (наприклад, машини, трансформатори, апарати, вимірювальні прилади, захисні пристрої, кабельна продукція, побутові електроприлади).

Рус. – любое оборудование, предназначенное для производства, преобразования, передачи, аккумуляции, распределения или потребления электрической энергии (например, машины, трансформаторы, аппараты, измерительные приборы, защитные устройства, кабельная продукция, бытовые электроприборы).

En. – any equipment intended for the production, conversion, transmission, accumulation, distribution or consumption of electricity (eg machines, transformers, apparatus, measuring instruments, protective devices, cable products, household electrical appliances).

Електроофтальмія (рос. **Электрическая офтальмия**, англ. **Electrical ophthalmia**).

Укр. – запалення зовнішніх оболонок очей, що виникає в результаті інтенсивного опромінення очей світлом, багатим ультрафіолетовими променями. Спостерігається при виникненні електричної дуги, використанні світла потужної дугової лампи при кінозйомки, при електросварювальних та газосварювальних роботах, при впливі бактерицидних ламп.

Рус. – воспаление внешних оболочек глаз, возникающее в результате интенсивного облучения глаз светом, богатым ультрафиолетовыми лучами. Наблюдается при возникновении электрической дуги, использовании света мощной дуговой лампы при кино съемке, при электросварочных и газосварочных работах, при воздействии бактерицидных ламп.

En. – inflammation of the outer membranes of the eyes, resulting from intense exposure of the eyes to light rich in ultraviolet

rays. It is observed when an electric arc occurs, when using a powerful arc lamp when filming, during electric and gas welding, when exposed to bactericidal lamps.

Електро травма (рос. **Электротравма**, англ. **Electrical accident**).

Укр. – це місцеві і загальні пошкодження, що виникають у результаті впливу електричного струму великої сили, електричної дуги або розряду атмосферної електрики (блискавки).

Рус. – это местные и общие повреждения, возникающие в результате воздействия электрического тока большой силы, электрической дуги или разряда атмосферного электричества (молнии).

En. – these are local and general damage resulting from the impact of high-intensity electric current, electric arc or atmospheric discharge (lightning).

Електроустановка (рос. **Электроустановка**, англ. **Electrical setting**).

Укр. – сукупність машин, апаратів, ліній і допоміжного обладнання (разом із спорудами і приміщеннями, в яких вони встановлені), призначені для виробництва, трансформації, передачі, розподілу електричної енергії та перетворення її в інші види енергії.

Рус. – совокупность машин, аппаратов, линий и вспомогательного оборудования (вместе с сооружениями и помещениями, в которых они установлены), предназначенных для производства, преобразования, трансформации, передачи, распределения электрической энергии и преобразования ее в другие виды энергии.

En. – a set of machines, apparatus, lines and auxiliary equipment (together with buildings and premises in which they are installed) intended for the production, transmission, distribution of electrical energy and its conversion into other types of energy.

Загальна вібрація (рос. **Общая вибрация**, англ. **General vibration**).

Укр. – вібрації, що діють через ноги та тіло працюючого.

Рус. – вибрации, которые действуют через ноги и тело работающего.

En. – vibrations that act through the legs and body of the worker.

Заземлення (рос. **Заземление**, англ. **Grounding (Ground conductive, Grounding electrical, Earthing)**).

Укр. – виконання навмисного електричного з'єднання між визначеною точкою системи, установки або обладнання і заземлюючим пристроєм.

Рус. – выполнение преднамеренного электрического соединения между определенной точкой системы, установки или оборудования и заземляющим устройством.

En. – making a deliberate electrical connection between a specific point in the system, installation or equipment and a grounding device.

Занулення (рос. **Зануление**, англ. **Neutralling (Electrical neutralling)**).

Укр. – передбачене електричне з'єднання нульовим захисним провідником металевих неструмопровідних частин, які можуть опинитися під напругою.

Рус. – преднамеренное электрическое соединение с нулевым защитным проводником металлических нетоковедущих частей, которые могут оказаться под напряжением.

En. – deliberate electrical connection to the neutral protective conductor of metal non-current-carrying parts that may be energized.

Запобіжний пояс (рос. **Предохранительный пояс**, англ. **Safety belt**).

Укр. – засіб індивідуального захисту людини від падіння з висоти.

Рус. – средство индивидуальной защиты человека от падения с высоты.

En. – personal protective equipment against falling from a height.

Засіб захисту (працівника) (рос. **Средство защиты работающего**, англ. **Protective equipment**).

Укр. – засіб, призначений для запобігання або зменшення впливу на працівника небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників.

Рус. – средство, предназначенное для предотвращения или уменьшения воздействия на работающего опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – means designed to prevent or reduce exposure to the worker, hazardous and (or) harmful production factors.

Засіб захисту на виробництві (рос. **Средство защиты на производстве**, англ. **Protective equipment in production**).

Укр. – засіб, застосування якого запобігає або зменшує вплив на одного або кількох працюючих небезпечних та (або) шкідливих виробничих факторів.

Рус. – средство, применение которого предотвращает или уменьшает воздействие на одного или нескольких работающих опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – means, the use of which prevents or reduces exposure to one or more working hazardous and (or) harmful production factors.

Засіб індивідуального захисту (працівника) (рос. **Средство индивидуальной защиты (работающего)**, англ. **Personal protective equipment (working)**).

Укр. – засіб захисту, що надягається на тіло працівника, або його частину, або використовується працівником під час праці.

Рус. – средство защиты, которое надевается на тело или части тела работника, или используется работником во время работы.

En. – protective equipment that is worn on the body or parts of the employee's body, or used by the employee during work.

Засіб колективного захисту (працівників) (рос. **Средство коллективной защиты (работающих)**, англ. **Collective protective equipment**).

Укр. – засіб захисту, конструктивно і (або) функціонально пов'язаний з виробничим обладнанням, виробничим процесом, виробничим приміщенням (будівлею) або виробничим майданчиком.

Рус. – средство защиты, конструктивно и (или) функционально связанное с производственным оборудованием, процессом, производственным помещением (зданием) или производственной площадкой.

En. – protective equipment that is structurally and (or) functionally related to production equipment, process, production facility (building) or production site.

Захисна дія поясу (рос. **Защитное действие пояса**, англ. **Protective effect of belt**).

Укр. – обмеження висоти падіння, поглинання енергії, яка при цьому виділяється, в межах допустимого динамічного навантаження та забезпечення положення тіла, що зменшує можливість травмування життєво важливих органів.

Рус. – ограничения высоты падения, поглощения энергии, которая при этом выделяется, в пределах допустимой динамической нагрузки и обеспечения положения тела, которое снижает вероятность травмирования жизненно важных органов.

En. – limiting the height of the fall, absorbing the released energy within the permissible dynamic load and ensuring a body position that reduces the likelihood of damage to vital organs.

Захисне електричне відокремлення (рос. **Защитное электрическое разделение**, англ. **Protective electrical separation**).

Укр. – відокремлення одного електричного кола від іншого в електроустановках напругою до 1 кВ за допомогою подвійної ізоляції або основної ізоляції та електричного захисного екранування, або посиленої ізоляції.

Рус. – разделение одной электрической цепи от другой в электроустановках напряжением до 1 кВ посредством двойной

ізоляції или основної ізоляції и електрозахитного екрана, или усиленной ізоляції.

En. – separation of one electrical circuit from another in electrical installations with voltage up to 1 kV by means of double insulation or main insulation and electrical protective shielding, or reinforced insulation.

Захисне електричне екранування (рос. **Защитное электрическое экранирование**, англ. **Protective electrical shielding**).

Укр. – відокремлення електричних кіл і (або) провідників від небезпечних струмовідних частин за допомогою електричного захисного екрана, який приєднують до основної системи зрівнювання потенціалів.

Рус. – отделения электрических цепей и (или) проводников от опасных токоведущих частей с помощью электрического защитного экрана, который присоединяют к основной системе уравнивания потенциалов.

En. – separation of electrical circuits and (or) conductors from hazardous live parts using an electric protective screen, which is connected to the main potential equalization system.

Захисне заземлення (рос. **Защитное заземление**, англ. **Protective conductive earth**).

Укр. – заземлення точки чи точок системи, установки або обладнання з метою забезпечення електробезпеки. Тобто навмисне електричне з'єднання із землею або її еквівалентом металевих неструмопровідних частин, які можуть опинитися під напругою. У більш широкому розумінні поняття «заземлення» означає виконання електричного з'єднання між точкою системи, установки або обладнання і локальною землею. З'єднання з локальною землею може бути навмисним, ненавмисним і випадковим, а також постійним або тимчасовим.

Рус. – заземление точки или точек системы, установки или оборудования с целью обеспечения электробезопасности. То есть преднамеренное электрическое соединение с землей или ее эквивалентом металлических нетоковедущих частей, которые могут оказаться под напряжением. В более широком смысле понятие «заземление» означает выполнение электрического

соединения между точкой системы, установки или оборудования и локальной землей. Соединение с локальной землей может быть преднамеренным, непреднамеренным и случайным, а также постоянным или временным.

En. – grounding a point or points of a system, installation or equipment to ensure electrical safety. That is, a deliberate electrical connection to earth or its equivalent of non-conductive metal parts that may be energized. In a broader sense, ground is meant to make an electrical connection between a point in a system, installation or equipment and a local ground. Local ground connections can be intentional, unintentional, and accidental, as well as permanent or temporary.

Захисний електричний екран (рос. **Защитный электрический экран**, англ. **Protective electric screen**).

Укр. – електропровідний екран, який застосовують для відокремлення одного електричного кола та (або) провідників від небезпечних струмовідних частин.

Рус. – электропроводящий экран, который применяют для отделения одной электрической цепи и (или) проводников от опасных токоведущих частей.

En. – electrically conductive screen, which is used to separate one electrical circuit and (or) conductors from hazardous live parts.

Захисні окуляри (рос. **Защитные очки**, англ. **Protective eyewear**).

Укр. – окуляри, призначені для захисту очей від іскор і бризок металу, а при обслуговуванні акумуляторів (від бризок кислот та луг).

Рус. – очки, предназначенные для защиты глаз от искр и брызг металла, а при обслуживании аккумуляторов (от брызг кислот и щелочи).

En. – safety glasses designed to protect eyes from sparks and metal splashes, as well as when servicing batteries (against acid and alkali splashes).

Знак безпеки праці (рос. **Знак безопасности**, англ. **Safety symbols and signs**).

Укр. – знак, призначений для попереджування працівників про можливу небезпеку, заборону або припис певних дій, а також для інформування про розміщення об'єктів, використання яких пов'язано із унеможливленням або зниженням наслідків дії небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників.

Рус. – знак, предназначенный для предупреждения человека о возможной опасности, запрещении или предписании определенных действий, а также для информации о расположении объектов, использование которых связано с исключением или снижением последствий воздействия опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – a sign intended to warn a person about a possible danger, prohibition or prescription of certain actions, as well as information about the location of objects, the use of which is associated with the exclusion or reduction of the consequences of exposure to hazardous and (or) harmful production factors.

Зона досяжності (рос. **Зона досягаемости**, англ. **Reach zone**).

Укр. – зона, доступна дотику з будь-якої точки поверхні, де звичайно перебувають люди, до межі, яку людина може досягти, простягаючи голу руку без інструмента чи якихось пристроїв у будь-якому напрямку.

Рус. – зона, доступная для прикосновения с любой точки поверхности, на которой обычно находятся люди, до границы, которой может достать человек, протянув голую руку без инструмента или каких-либо устройств в любом направлении.

En. – an area accessible to touch from any point on the surface that people are usually on, to the border that a person can reach by stretching out his bare hand without tools or any devices in any direction.

I

Ізольована драбина (рос. **Изолированная лестница**, англ. **Insulated staircase, (Isolated ladder)**)

Укр. – драбина, виготовлена із ізолюючого матеріалу.

Рус. – лестница (стремянка), изготовленная из изолирующего материала.

En. – ladder (step-ladder) made of insulating material.

Ізолююча трубка (рос. **Изолирующая трубка**, англ. **Insulating tube**).

Укр. – трубка (кембрик), яку використовують в якості електричної ізоляції для різних струмопровідних елементів електрообладнання.

Рус. – трубка (кембрик), используемая в качестве электрической изоляции для различных токопроводящих элементов электрооборудования.

En. – tube (cambric) is used as electrical insulation for various conductive elements of electrical equipment.

Ізолюючий костюм (рос. **Изолирующий костюм**, англ. **Insulating costume**).

Укр. – засіб індивідуального захисту, який ізолює працюючого від дії небезпечних і шкідливих виробничих факторів.

Рус. – средство индивидуальной защиты, которое изолирует работающего от воздействия опасных и вредных производственных факторов.

En. – personal protective equipment that isolates the worker from the effects of hazardous and harmful production factors.

Ізоляційна стрічка (рос. **Изоляционная лента**, англ. **Insulating tape**).

Укр. – витратний матеріал, призначений для обмотки проводів та кабелів з метою їх електроізоляції.

Рус. – расходный материал, предназначенный для обмотки проводов и кабелей с целью их электроизоляции.

En. – consumable material designed for winding wires and cables for the purpose of electrical insulation.

Ізоляційні властивості одягу (рос. **Изоляционные свойства одежды**, англ. **Clothing insulation**).

Укр. – здатність одягу чинити опір втраті сухого тепла від тіла (конvekцією, випромінюванням, теплопровідністю).

Рус. – способность одежды противодействовать потере сухого тепла от тела (конvekцией, излучением, теплопроводностью).

En. – the ability of clothing to resist the loss of dry heat from the body (convection, radiation, heat conduction).

Індикатор напруги (рос. **Индикатор напряжения**, англ. **Voltage indicator (Voltage detector)**).

Укр. – пристрій, що відображає наявність, відсутність або зміни напруги в мережі.

Рус. – устройство, отображающее наличие, отсутствие или изменения напряжения в сети.

En. – a device that displays the presence, absence or change of voltage in the network.

Інструктаж (рос. **Инструктаж**, англ. **Instructing**).

Укр. – періодичне навчання робітників перед початком роботи.

Рус. – периодическое обучение работников перед началом работы.

En. – periodic training of employees before starting work.

Інтенсивність звуку (рос. **Интенсивность звука**, англ. **Sound intensity**).

Укр. – середня за часом енергія, що переноситься звуковою хвилею через одиничну площадку (1 м^2), перпендикулярну до напрямку поширення хвилі, в одиницю часу.

Рус. – средняя по времени энергия, переносимая звуковой волной через единичную площадку (1 м^2), перпендикулярную к направлению распространения волны, в единицу времени.

En. – time-average energy transmitted by a sound wave through a unit area ($1 m^2$) perpendicular to the direction of wave propagation, per unit time.

Інтенсивність турбулентності (рос. **Интенсивность турбулентности**, англ. **Turbulence intensity**).

Укр. – відношення середньоквадратичного відхилення локальної швидкості повітря до середньої швидкості повітря.

Рус. – отношение среднеквадратического отклонения локальной скорости воздуха к средней скорости.

En. – the ratio of the standard deviation of the local air velocity to the mean air velocity.

Іонізований газ (рос. **Ионизированный газ**, англ. **Ionized gas**).

Укр. – газ, який містить заряджені частки утворені в наслідок іонізації.

Рус. – газ, содержащий заряженные частицы, образовавшиеся в результате ионизации.

En. – a gas that contains charged particles that have formed as a result of ionization.

Іскровий розряд (рос. **Искровой разряд**, англ. **Sparkover (Spark Discharge)**).

Укр. – нестационарна форма електричного розряду, відбувається в газах. Такий розряд виникає зазвичай при тисках близьких до атмосферного і супроводжується характерним звуковим ефектом – «тріском» іскрами.

Рус. – нестационарная форма электрического разряда, происходящая в газах. Такой разряд возникает обычно при давлениях близком к атмосферному и сопровождается характерным звуковым эффектом – «треском» искрами.

En. – non-stationary form of an electric discharge occurring in gases. Such a discharge usually occurs at pressures close to atmospheric and is accompanied by a characteristic sound effect – «crackling» and sparks.

К

Карабін (рос. **Карабин**, англ. **Carbine**).

Укр. – елемент запобіжного поясу, що призначений для прикріплення до конструкції.

Рус. – элемент предохранительного пояса, предназначенный для прикрепления к конструкции.

En. – an element of a seat belt designed to be attached to a structure.

Карна відповідальність (рос. **Уголовная ответственность**, англ. **Criminal liability**).

Укр. – відповідальність яка передбачається Кримінальним кодексом України за порушення правил охорони праці, які створили реальну загрозу для життя і здоров'я громадян або послужили причиною нещасного випадку.

Рус. – ответственность, которая предусматривается Уголовным кодексом Украины за нарушения правил охраны труда, создавших реальную угрозу для жизни и здоровья граждан, или послужили причиной несчастного случая.

En. – responsibility provided for by the Criminal Code of Ukraine for violations of labor protection rules that created a real threat to the life and health of citizens or caused an accident.

Категорія робіт (рос. **Категория работ**, англ. **Category of work**).

Укр. – розмежування робіт за тяжкістю та напруженістю праці, ступенем професійної небезпеки (шкідливості) на основі загальних енерговитрат організму в *ккал/год (Вт)*.

Рус. – разграничение работ по тяжести и напряженности труда, степени профессиональной опасности (вредности) на основе общих энергозатрат организма в *ккал/ч (Вт)*.

En. – differentiation of work by the severity and intensity of labor, the degree of occupational hazard, (harmfulness) based on the total energy consumption of the body in *kcal/h (W)*.

Кіфоз (рос. **Кифоз**, англ. **Kyphosis**).

Укр. – 1. опукле скривлення грудної частини хребта; 2. С-подібне набуте або спадкове патологічне викривлення хребта надміру нормального вигину (фізіологічного кіфозу хребта), що призводить до появи горба.

Рус. – 1. выпуклое искривление грудной части позвоночника; 2. С-образное приобретенное или наследственное патологическое искривление позвоночника, превышающее нормальный изгиб (физиологический кифоз позвоночника), что приводит к появлению горба.

En. – 1. convex curvature of the thoracic spine; 2. C-shaped, acquired or inherited pathological curvature of the spine that exceeds normal curvature (physiological kyphosis of the spine), resulting in a hump.

Коефіцієнт безпеки (рос. **Коэффициент безопасности**, англ. **Safety ratio**).

Укр. – поправочний коефіцієнт до експериментального або розрахункового значення вибухонебезпеки, який визначає гранично допустиму величину цього параметру (концентрації, температури, тиску та ін.) для даного виробничого процесу.

Рус. – поправочный коэффициент к экспериментальному или расчетному значению взрывоопасности, который определяет предельно допустимую величину этого параметра (концентрации, температуры, давления и т.п.) для данного производственного процесса.

En. – a correction factor for the experimental or calculated value of explosion hazard, which determines the maximum allowable value of this parameter (concentration, temperature, pressure, etc.) for a given production process.

Коефіцієнт передавання кольору Ra (рос. **Коэффициент цветопередачи Ra**, англ. **Colour rendering index Ra**).

Укр. – 1. спеціальний коефіцієнт передачі кольору, який визначають за допомогою набору з дев'яти тестових зразків кольору; 2. міра ступеня відповідності психофізичних кольорів об'єктів в разі його освітлення випробуваним і стандартним випроміненням, яку треба оцінювати в умовах хроматичного адаптування.

Рус. – 1. специальный коэффициент цветопередачи, который определяют с помощью комплекта из девяти тестовых образцов цветов; 2. показатель степени соответствия психофизических цветов объектов в случае их освещения

испытанным и стандартным излучением, который необходимо оценивать в условиях хроматической адаптации.

En. – 1. special color rendering index, which is determined using a set of nine test color samples; 2. indicator of the degree of conformity of psychophysical colors of objects in the case of their illumination with already tested and standard radiation, which must be evaluated in conditions of chromatic adaptation.

Колективний договір (рос. **Коллективный договор**, англ. **Collective contract**).

Укр. – договір який укладається між роботодавцем або уповноваженим ним органом (особою) з одного боку і профспілками, або в разі їх відсутності – уповноваженими представниками трудового колективу з іншого боку.

Рус. – договор, заключаемый между работодателем или уполномоченным им органом (лицом) с одной стороны и профсоюзами, либо в случае их отсутствия – уполномоченными представителями трудового коллектива с другой стороны.

En. – an agreement concluded between the employer or an authorized body (person) on the one hand and trade unions, and in their absence, authorized representatives of the labor collective on the other.

Колір безпеки (рос. **Цвет безопасности**, англ. **Safety color**).

Укр. – установленый колір, призначений для привертнення уваги працівника до окремих елементів виробничого обладнання і (або) будівельної конструкції, які можуть бути джерелами небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників, а також до засобів пожежогасіння і знаків безпеки.

Рус. – установленный цвет, предназначенный для привлечения внимания человека к отдельным элементам производственного оборудования и (или) строительной конструкции, которые могут являться источниками опасных и (или) вредных производственных факторов, а также к средствам пожаротушения и знакам безопасности.

En. – the established color, intended to draw human attention to individual elements of production equipment and (or) building structure, which can be sources of hazardous and (or) harmful production factors, as well as to fire extinguishing equipment and a safety signs.

Колірна температура (рос. **Цветовая температура**, англ. **Colour temperature**).

Укр. – температура випромінювача Планка (чорного тіла), за якої його випромінювання має ту саму кольоровість, що і випромінювання об'єкта, що розглядається.

Рус. – температура излучателя Планка (черного тела), при которой его излучение имеет ту же цветность, что и излучение рассматриваемого объекта.

En. – the temperature of the Planck emitter (black body) at which its radiation has the same chromaticity as the radiation of the object under consideration.

Комплексний показник забруднення атмосфери (рос. **Комплексный показатель загрязнения атмосферы**, англ. **Complex index of atmospheric pollution**).

Укр. – показник забруднення атмосфери кількома забруднюючими речовинами.

Рус. – показатель загрязненности атмосферы несколькими загрязняющими веществами.

En. – indicator of atmospheric pollution by several pollutants.

Комфорт (рос. **Комфорт**, англ. **Comfort**).

Укр. – умови при яких на робочому місці людина відчуває зручності, благоустрій, затишок тобто це сукупність побутових зручностей.

Рус. – условия, при которых на рабочем месте человек ощущает удобства, благоустройство, уют, то есть это совокупность бытовых удобств.

En. – conditions under which a person in the workplace feels comfort, well-being and coziness, that is, it is a set of household amenities.

Кондиціювання (рос. **Кондиционирование**, англ. **Conditioning**).

Укр. – створення і автоматична підтримка в закритих приміщеннях всіх або окремих параметрів повітря (температури, відносної вологості, чистоти, швидкості руху повітря) з метою забезпечення оптимальних кліматичних умов, найбільш

сприятливих для самопочуття людей, ведення технологічного процесу, забезпечення схоронності.

Рус. – создание и автоматическое поддержание в закрытых помещениях всех или отдельных параметров воздуха (температуры, относительной влажности, чистоты, скорости перемещения воздуха) с целью обеспечения оптимальных климатических условий, наиболее благоприятных для самочувствия людей, ведения технологического процесса, обеспечения сохранности.

En. – creation and automatic maintenance in closed rooms of all or individual air parameters (temperature, relative humidity, cleanliness, air speed) in order to ensure optimal climatic conditions, most favorable for the well-being of people, maintaining the technological process, and ensuring safety.

Конкретний (певний) шум (рос. **Конкретный (определенный) шум**, англ. **Specific (certain) noise**)

Укр. – складова шуму навколишнього середовища, яку можна виділити, користуючись засобами акустичних вимірювань і яку можна пов'язати з певним джерелом шуму.

Рус. – составляющая шума окружающей среды, которую можно выделить, пользуясь средствами акустических измерений и которую можно связать с определенным источником шума.

En. – the component of environmental noise that can be distinguished using acoustic measurement tools and which can be associated with a specific noise source.

Концентрація (рос. **Концентрация**, англ. **Concentration**).

Укр. – кількість хімічної речовини в одиниці об'єму повітря. Вимірюється в міліграмах хімічної речовини, яка знаходиться в літрі повітря (*мг/л*). Величина, яка характеризує кількість даного компонента у багатокомпонентній системі, середовищі, тобто відносна кількість даного компонента в гомогенній системі в об'ємному, масовому або молярному вимірах.

Рус. – количество химического вещества в единице объема воздуха. Измеряется в миллиграммах химического вещества, которое находится в литре воздуха (*мг/л*). Величина,

характеризующая количество данного компонента в многокомпонентной системе, среде, то есть относительное количество данного компонента в гомогенной системе в объемном, массовом или молярном измерениях.

En. – the amount of a chemical per unit volume of air. It is measured in milligrams of the chemical that is in a liter of air (*mg/L*). A value characterizing the amount of a given component in a multicomponent system, medium, that is, the relative amount of a given component in a homogeneous system in volume, mass or molar dimensions.

Кут зору (рос. **Угол обзора**, англ. **Angle of view**).

Укр. – кут між лінією погляду та лінією, перпендикулярною до поверхні дисплея в точці перетину лінії погляду з поверхнею зображення на дисплеї.

Рус. – угол между линией визирования и линией, перпендикулярной поверхности дисплея, в точке пересечения луча визирования с поверхностью изображения на дисплее.

En. – the angle between the line of sight and the line perpendicular to the surface of the display at the point of intersection of the line of sight with the surface of the image on the display.

Кут лінії погляду (рос. **Угол прямой видимости**, англ. **Line-of-sight angle**).

Укр. – кут між горизонтальною лінією і візуальною віссю ока (лінія, що з'єднує точку фіксації і центр зірниці).

Рус. – угол между горизонтальной линией и зрительной осью глаза (линия, соединяющая точку фиксации и центр глаза).

En. – the angle between the horizontal line and the visual axis of the eye (line connecting the fixation point and the center of the eye).

Л

Лампи розжарювання (рос. **Лампы накаливания**, англ. **Electric incandescent lamps**).

Укр. – є тепловими джерелами світла, при якому випромінювання видимого світла відбувається за рахунок високої температури (2 000-2 200°C) нитки розжарювання.

Рус. – являются тепловыми источниками света, при котором излучение видимого света происходит за счет высокой температуры (2 000-2 200°C) нити накаливания.

En. – are thermal light sources, in which the emission of visible light occurs due to the high temperature (2000-2200°C) of the filament.

Легка фізична робота (рос. **Легкая физическая работа**, англ. **Light physical work**).

Укр. – роботи (категорії І) охоплюють види діяльності, при яких витрата енергії дорівнює 105-140°Вт (90-120°ккал/год.) – категорія Іа та 141-175°Вт (121-150°ккал/год.) – категорія Іб. До категорії Іа належать роботи, що виконуються сидячи і не потребують фізичного напруження. До категорії Іб належать роботи, що виконуються сидячи, стоячи або пов'язані з ходінням та супроводжуються деяким фізичним напруженням.

Рус. – работы (категории І) охватывают виды деятельности, при которых затрата энергии равняется 105-140°Вт (90-120°ккал/ч.) – категория Іа и 141-175°Вт (121-150°ккал/ч.) – категория Іб. К категории Іа относятся работы, которые выполняются сидя и не требуют физического напряжения. К категории Іб относятся работы, которые выполняются сидя, стоя или связаны с хождением и сопровождаются некоторым физическим напряжением.

En. – works (category І) cover activities in which energy consumption is 105-140 W (90-120 kcal/h) – category Іа and 141-175 W (121-150 kcal/h) – category Іb. Category Іа includes seated work that does not require physical activity. Category Іb includes work performed while sitting, standing or walking and accompanied by some physical activity.

Летальний (смертний) струм (рос. **Летальный (смертельный) ток**, англ. **Lethal (Fatal) electric current**).

Укр. – струм значенням більш 5 А який визиває негайну зупинку серця, минаючи стан фібриляції.

Рус. – ток, значение которого выше 5 А вызывающий немедленную остановку сердца, минуя состояние фибрилляции.

En. – a current greater than 5 A causes immediate cardiac arrest, bypassing the state of fibrillation.

Ліквідація (ліквідування) пожежі (рос. **Ликвидация пожара**, англ. **Full extinguishment (Fire elimination)**).

Укр. – стадія пожежогасіння, на якій припинено горіння, діяння небезпечних чинників пожежі, а також усунуто умови для їх самочинного повторного виникнення.

Рус. – стадия пожаротушения, на которой прекращено горение, действия опасных факторов пожара, а также устранены условия для их самопроизвольного повторного возникновения.

En. – the stage of extinguishing a fire, at which combustion stops, the action of dangerous fire factors and the conditions for their spontaneous re-occurrence are eliminated.

Локалізація (локалізуваня) пожежі (рос. **Локализация пожара**, англ. **Fire under control (Fire localization)**).

Укр. – стадія пожежогасіння, на якій зупинено розвиток пожежі і створено умови для його ліквідування.

Рус. – стадия пожаротушения, на которой остановлено развитие пожара и созданы условия для его ликвидации.

En. – the stage of fire extinguishing, at which the development of the fire was stopped and the conditions for its elimination were created.

Лордоз (рос. **Лордоз**, англ. **Lordosis**).

Укр. – увігнута частина хребта.

Рус. – вогнутая часть позвоночника.

En. – concave part of the spine.

Люмінесцентні лампи (рос. **Люминесцентные лампы**, англ. **Luminescent lamps**).

Укр. – застосовується властивість електролюмінесценції парів ртуті при проходженні через них електричного струменю під впливом доданої напруги і фотолюмінесценції кристалічної речовини, названого люмінофором.

Рус. – используется свойство электролюминесценции паров ртути при прохождении через них электрического потока под

воздействием приложенного напряжения и фотолюминесценции кристаллического вещества, названного люминофором.

En. – the property of electroluminescence of mercury vapor is used. when an electric current pass through them under the influence of an applied voltage and photoluminescence of a crystalline substance called a phosphor.

М

Мала (Низька) напруга (рос. **Малое (Низкое) напряжение**, англ. **Low voltage**).

Укр. – номінальна напруга не більше 42 В, яка застосовується з метою зменшення небезпеки ураження електричним струмом.

Рус. – номинальное напряжение не более 42 В, применяемое в целях уменьшения опасности поражения электрическим током.

En. – rated voltage not more than 42 V, used to reduce the risk of electric shock.

Матеріальна відповідальність (рос. **Материальная ответственность**, англ. **Material liability** (**Material responsibility**)).

Укр. – компенсація матеріальної шкоди, створеної підприємством робітникам, які постраждали від нещасного випадку, також робітниками – підприємству.

Рус. – компенсация материального ущерба, причиненного предприятием работникам, пострадавшим от несчастного случая, а также работниками – предприятию.

En. – compensation for material damage caused by the enterprise to workers who suffered from the accident, as well as workers – to the enterprise.

Медичний огляд (рос. **Медицинский осмотр**, англ. **Medical examination**).

Укр. – огляд працівників спеціальною комісією лікарів з обов'язковими лабораторними, клінічними і функціональними дослідженнями з метою визначення можливості допущення до виконання конкретної роботи, (до професії) за станом здоров'я.

Рус. – осмотр работников специальной комиссией врачей с обязательными лабораторными, клиническими и функциональными исследованиями с целью определения возможности допуска к выполнению конкретной работы, (к профессии) по состоянию здоровья.

En. – examination of employees by a special commission of doctors with mandatory laboratory, clinical and functional examination in order to determine the possibility of admission to the performance of a specific work (profession) for health reasons.

Мерехтіння (рос. **Мерцание**, англ. **Flicker**).

Укр. – залишкове візуальне відчуття під впливом миготливого світла, створюване розглядюваним джерелом, або спектральне розподілення флуктуацій (коливань) у часі.

Рус. – остаточное визуальное ощущение под воздействием мигающего света, создаваемого рассматриваемым источником, или спектральное распределение флуктуаций (колебаний) во времени.

En. – residual visual sensation under the influence of flashing light, which is created by the source in question, or the spectral distribution of fluctuations (oscillations) in time.

Металізація шкіри (рос. **Металлизация кожи**, англ. **Metallization skin**).

Укр. – проникнення у верхні шари шкіри дрібних часток металу, який розплавився під дією електричної дуги.

Рус. – проникновение в верхние слои кожи мельчайших частиц металла, который расплавился под воздействием электрической дуги.

En. – penetration into the upper layers of the skin of the smallest particles of metal, which melted under the influence of an electric arc.

Методика вимірювання концентрації шкідливих речовин (рос. **Методика измерения концентрации вредных веществ**, англ. **Methods of measuring the concentration harmful substances**).

Укр. – докладний опис умов та операцій, які забезпечують регламентовані характеристики точності.

Рус. – описание условий и операций, обеспечивающих регламентируемые характеристики точности.

En. – description of conditions and operations that ensure the specified accuracy characteristics.

Механічна вентиляція (рос. **Механическая вентиляция**, англ. **Mechanical ventilation**).

Укр. – система вентиляції, в якій повітря подається в приміщення чи (або) виводиться з нього по системах вентиляційних каналів (повітропроводів) з застосуванням спеціальних механічних пристроїв – вентиляторів.

Рус. – система вентиляции, в которой воздух подается в помещение и (или) выводится из него по системам вентиляционных каналов (воздуховодов) с применением специальных механических устройств – вентиляторов.

En. – ventilation system, in which air is supplied to the room and (or) removed from it through the ventilation duct systems (air ducts) using special mechanical devices – fans.

Механічний удар (рос. **Механический удар**, англ. **Mechanical hit**).

Укр. – короточасний механічний вплив твердих тіл при їх зіткненні між собою і супутні цьому процесу явища.

Рус. – кратковременное механическое воздействие твердых тел при их столкновении между собой и сопутствующие этому процессу явления.

En. – short-term mechanical action of solids when they collide with each other and the phenomena accompanying this process.

Міжгалузеві і галузеві акти з охорони праці (рос. **Межотраслевые и отраслевые акты по охране труда**, англ. **Cross-industry and sector acts on labor protection**).

Укр. – закони, міжгалузеві й галузеві стандарти, норми, правила, положення, інструкції та інші документи з охорони праці, яким надана чинність правових норм, обов'язкових для виконання.

Рус. – законы, межотраслевые и отраслевые стандарты, нормы, правила, положения, инструкции и другие документы по

охране труда, которым предоставлены полномочия правовых норм, обязательных для выполнения.

En. – laws, cross-industry and industry standards, norms, rules, regulations, instructions and other documents on labor protection, which are empowered by legal norms that are binding.

Мікроклімат виробничих приміщень (рос. **Микроклимат производственных помещений**, англ. **Microclimate of industrial premises**).

Укр. – умови внутрішнього середовища цих приміщень, що впливають на тепловий обмін працюючих з оточенням шляхом конвекції, кондукції, теплового випромінювання та випаровування вологи. Ці умови визначаються поєднанням температури, відносної вологості та швидкості руху повітря, температури оточуючих людину поверхонь та інтенсивністю теплового (інфрачервоного) опромінення.

Рус. – условия внутренней среды этих помещений, влияющие на теплообмен работающих с окружением путем конвекции, кондукции, теплового излучения и испарения влаги. Эти условия определяются сочетанием температуры, относительной влажности и скорости перемещения воздуха, температуры окружающих человека поверхностей и интенсивностью теплового (инфракрасного) излучения.

En. – the conditions of the internal environment of these premises, affecting the heat exchange of those who work with the environment, by convection, heat conduction, heat radiation and moisture evaporation. These conditions are determined by a combination of temperature, relative humidity and air velocity, the temperature of surfaces around a person, and the intensity of thermal (infrared) radiation.

Міра (Вимірювання) іонізації (рос. **Измерение ионизации**, англ. **Ionization measurement (Measuring ionization)**).

Укр. – вимірювання іонізації, призначеної для відтворення потоку іонів з об'ємною густиною електричного заряду заданого значення, який служить для перевірки спектрометрів і лічильників іонів.

Рус. – измерения ионизации, предназначенной для воспроизведения потока ионов с объемной плотностью электрического заряда заданного значения, который служит для проверки спектрометров и счетчиков ионов.

En. – an ionization measurement designed to reproduce a flow of ions with a given volumetric electric charge density, which is used to test spectrometers and ion counters.

Н

Надзвичайна ситуація (рос. **Чрезвычайная ситуация**, англ. **Emergency situation**).

Укр. – порушення нормальних умов життя і діяльності людей, спричинене аварією, катастрофою, стихійним лихом, епідемією, великою пожежею, застосуванням засобів ураження, що призвели чи можуть призвести до людських жертв і матеріальних витрат.

Рус. – нарушение нормальных условий жизни и деятельности людей, вызванное аварией, катастрофой, стихийным бедствием, эпидемией, большим пожаром, применением средств поражения, которые привели или могут привести к человеческим жертвам и материальным затратам.

En. – violation of normal living conditions and activities of people caused by an accident, catastrophe, natural disaster, epidemic, large fire, the use of means of destruction, which have led or may lead to human casualties and material costs.

Надійність (рос. **Надежность**, англ. **Reliability**).

Укр. – ймовірність безвідмовної роботи будь-якого елемента у визначених умовах та певний період часу.

Рус. – вероятность безотказной работы любого элемента в определенных условиях и определенный период времени.

En. – the probability of failure-free operation of any element under certain conditions and for a certain period of time.

Наднизька напруга (рос. **Сверхнизкое напряжение**, англ. **Ultra-low voltage**).

Укр. – напруга між будь-якими провідниками або будь-яким провідником і землею, яка не перевищує 50 В для змінного струму і 120 В – для постійного.

Рус. – напряжение между любыми проводниками или любым проводником и землей, не превышающее 50 В для переменного тока и 120 В – для постоянного.

En. – voltage between any conductors or any conductor and ground, not exceeding 50 V for alternating current and 120 V for direct current.

Надструм (рос. **Сверхток**, англ. **Overcurrent**).

Укр. – струм, значення якого перевищує найбільше робоче (розрахункове) значення струму електричного кола.

Рус. – ток, значение которого превышает наибольшее рабочее (расчетное) значение тока электрической цепи.

En. – current, the value of which exceeds the largest operating (calculated) value of the electric circuit current.

Напруга дотику (рос. **Напряжение прикосновения**, англ. **Touch voltage**).

Укр. – напруга між двома точками електричного кола, яких одночасно стосується людина.

Рус. – напряжение между двумя точками электрической цепи, которых одновременно касается человек.

En. – voltage between two points of the electrical circuit, which are simultaneously touched by a person.

Напруга кроку (рос. **Шаговое напряжение**, англ. **Voltage of step**)

Укр. – напруга, обумовлена електричним струмом, що протікає по землі або по струмопровідній підлозі, і рівне різниці потенціалів між двома точками поверхні землі (підлоги), що знаходяться на відстані одного кроку людини.

Рус. – напряжение, обусловленное электрическим током, протекающим по земле или по токопроводящему полу, и равное

разности потенциалов между двумя точками поверхности земли (пола), находящимися на расстоянии одного шага человека.

En. – voltage, which is caused by an electric current flowing on the ground or on a conductive floor, and is equal to the potential difference between two points on the earth's surface (floor), located at a distance of one step of a person.

Напруженість праці, (рос. Напряженность труда, англ. Intensity of labor).

Укр. – характеристика трудового процесу, яка відображає навантаження переважно на центральну нервову систему.

Рус. – характеристика трудового процесса, отражающая преимущественную нагрузку на центральную нервную систему.

En. – characteristic of the labor process, which reflects the predominant load on the central nervous system.

Небезпека (рос. Опасность, англ. Hazard).

Укр. – потенційне джерело шкоди.

Рус. – потенциальный источник ущерба.

En. – potential source of damage.

Небезпечна дія (рос. Опасное действие, англ. Unsafe action).

Укр. – дія оператора, яка суперечить (не відповідає) науково обґрунтованим нормам професійної поведінки при виконанні конкретного виробничого завдання.

Рус. – действие оператора, которое противоречит (не соответствует) научно обоснованным нормам профессионального поведения при выполнении конкретного производственного задания.

En. – operator's actions that contradict (do not correspond) to scientifically grounded standards of professional behavior when performing a specific production task.

Небезпечна зона (рос. Опасная зона, англ. Hazardous zone).

Укр. – простір, у якому можлива дія на працівника небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників.

Рус. – пространство, в котором возможно воздействие на работающего опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – space in which exposure to hazardous and (or) harmful production factors is possible.

Небезпечний (виробничий) чинник (рос. **Опасный (производственный) фактор**, англ. **Hazardous factor**).

Укр. – виробничий чинник, вплив якого на працівника в певних умовах призводить до травм, гострого отруєння або іншого раптового різкого погіршення здоров'я або до смерті.

Рус. – производственный фактор, воздействие которого на работающего в определенных условиях приводит к травме, острому отравлению или другому внезапному резкому ухудшению здоровья или к смерти.

En. – an occupational factor, the impact of which on an employee in certain conditions leads to injury, acute poisoning or other sudden sharp deterioration in health or death.

Небезпечний випадок на виробництві (рос. **Опасный случай на производстве**, англ. **Hazardous accident at work**).

Укр. – випадок впливу на працюючого небезпечного виробничого фактору під час виконання ним трудових обов'язків або завдань керівника робіт.

Рус. – случай воздействия на работника опасного производственного фактора при выполнении им трудовых обязанностей или заданий руководителя работ.

En. – the case of exposure of an employee to a hazardous production factor in the performance of his official duties or the tasks of a work manager.

Небезпечні умови (рос. **Опасные условия**, англ. **Hazardous working conditions**).

Укр. – умови, які визначаються недоліками конструкцій машин, технологічного обладнання і процесів, низьким рівнем організації виробництва (неефективність або відсутність необхідного контролю, низький професійний рівень працюючих і

підготовка їх з охорони праці), недостатньо надійністю виробничого обладнання тощо.

Рус. – условия, которые определяются недостатками конструкций машин, технологического оборудования и процессов, низким уровнем организации производства (неэффективность или отсутствие необходимого контроля, низкий уровень профессиональной подготовки работников и их подготовки по охране труда), недостаточной надежностью производственного оборудования и т.п.

En. – conditions that are determined by deficiencies in the design of machines, technological equipment and processes, a low level of organization of production (inefficiency or lack of the necessary control, a low level of professional training of workers and their training in labor protection) insufficient reliability of production equipment, etc.

Негорючі речовини (рос. **Негорючие вещества**, англ. **Non-combustible material**).

Укр. – речовини нездатні до горіння чи обуглювання у повітрі під впливом вогню або високої температури.

Рус. – вещества неспособные к горению или обугливаюнию на воздухе под воздействием огня или высокой температуры.

En. – substances that cannot burn or char in the air under the influence of fire or high temperature.

Нещасний випадок на виробництві (рос. **Несчастный случай на производстве**, англ. **Occupational accident**).

Укр. – раптове погіршення стану здоров'я чи настання смерті працівника під час виконання ним трудових обов'язків внаслідок короткочасного (тривалістю не довше однієї робочої зміни) впливу небезпечного або шкідливого виробничого чинника.

Рус. – внезапное ухудшение состояния здоровья или смерть работника, во время выполнение им трудовых обязанностей, вследствие кратковременного (продолжительностью не более одной рабочей смены) воздействия опасного или вредного производственного фактора.

En. – sudden deterioration in health or death of an employee in the performance of his labor duties due to a short-term (lasting no more than one work shift) exposure to a hazardous or harmful production factor.

Номинальна напруга (рос. **Номинальное напряжение**, англ. **Rated voltage**).

Укр. – максимальна напруга відносно потенціалу землі, яка під час підключення до ланцюга приладу не викликає небезпечного ураження електричним струмом.

Рус. – максимальное напряжение относительно потенциала земли, которое при подключении к цепи прибора не вызывает опасного поражения электрическим током.

En. – maximum voltage, with respect to earth potential, which, when connected to the circuit of the instrument, does not cause a dangerous electric shock.

Номинальний рівень (звукового тиску) (рос. **Номинальный уровень** (звукового давления), англ. **Rating level** (sound pressure)).

Укр. – еквівалентний постійному безперервний А-зважений рівень звукового тиску за певний інтервал часу плюс настроювання характеристик тональності та імпульсивності.

Рус. – эквивалентный постоянному непрерывному уровню звукового давления по шкале А в течение определенного периода времени плюс настраиваемые характеристики тональности и импульсивности.

En. – Equivalent to a constant continuous A-weighted sound pressure level over a period of time plus customizable tone and impulsivity characteristics.

Нульовий захисний провідник (рос. **Нулевой защитный проводник**, англ. **Protective zero conductor** (**Zero protective conductor**)).

Укр. – провідник, який з'єднує занульовані частини з глухозаземленою нейтральною точкою обмотки джерела чи її еквівалентом.

Рус. – проводник, соединяющий зануляемые части с глухозаземленной нейтральной точкой обмотки источника тока или ее эквивалентом.

En. – an electrical conductor connecting electrically neutralized points to the solidly grounded neutral of the current source winding or its equivalent.

О

Обмежувальний пристрій (рос. **Ограничительное устройство**, англ. **Limiting device**).

Укр. – пристрій, який спрацьовує при порушенні параметрів технологічного процесу або режиму роботи виробничого обладнання.

Рус. – устройство, срабатывающее при нарушении параметров технологического процесса или режима работы производственного оборудования.

En. – a device that is triggered when the parameters of the technological process or the operating mode of production equipment are violated.

Обмежувач вантажопідйомності крану (рос. **Ограничитель грузоподъемности крана**, англ. **Limiter lifting capacity crane**).

Укр. – пристрій, який автоматично відключає механізм підйому під час його перевантаження, внаслідок перевищення припустимої вантажопідйомності крану.

Рус. – устройство, автоматически отключающее подъемный механизм при его перегрузке, вследствие превышения допустимой грузоподъемности крана.

En. – a device that automatically turns off the lifting mechanism when it is overloaded, due to exceeding the permissible lifting capacity of the crane.

Обмежувач висоти підйому (рос. **Ограничитель высоты подъема**, англ. **Limiter lifting height**).

Укр. – пристрій, який вимикає механізм підйому крана і обмежує верхнє положення його вантаж-захоплюючого органу.

Рус. – устройство, которое выключает механизм подъема крана и ограничивает верхнее положение его грузозахватного органа.

En. – a device that turns off the crane lifting mechanism and limits the upper position of its load-gripping organ.

Огороджующий пристрій (рос. **Ограждающее устройство**, англ. **Protective fencing device**).

Укр. – пристрій, який встановлюється між небезпечним фактором та працюючим.

Рус. – устройство, которое устанавливается между опасным фактором и работающим.

En. – a device that is installed between the hazardous factor and the worker.

Одиниця блиску (рос. **Единица блеска**, англ. **Gloss unit**).

Укр. – міра, що визначає інтенсивність блиску поверхні.

Рус. – критерий, определяющий интенсивность блеска поверхности.

En. – criterion that determines the intensity of surface gloss.

Опорна площина (рос. **Опорная плоскость**, англ. **Reference plane**).

Укр. – поверхня, призначена для опори ніг. Якщо інше не зазначене, опорною площиною є земля. Кожний інший, вищий чи нижчий, ніж рівень землі, рівень, можна використовувати як опорну площину для обчислення висоти поверхонь опори.

Рус. – поверхность, предназначенная для опоры ног. Если не указано иное, опорной плоскостью является земля. Любой другой уровень, выше или ниже уровня земли, может быть использован в качестве базовой плоскости для вычисления высоты опорных поверхностей.

En. – surface designed to support the feet. Unless otherwise indicated, the reference plane is the ground. Any other level, higher or lower than the ground level, can be used as a reference plane to calculate the height of the support surfaces.

Опорні поверхні тіла людини (рос. **Опорные поверхности тела человека**, англ. **Human's body bearing areas**).

Укр. – поверхні тіла людини, які сприймають його масу, у положенні сидячи (сідниці), стоячи (ступні).

Рус. – поверхности тела человека, которые воспринимают его массу, в положении сидя (ягодицы), стоя (ступни).

En. – surfaces of the human body, which perceive its mass, in a sitting position (buttocks), standing (feet).

Оптимальні мікрокліматичні умови (рос. **Оптимальные микроклиматические условия**, англ. **Optimal microclimate conditions**).

Укр. – поєднання параметрів мікроклімату, які при тривалому та систематичному впливі на людину забезпечують зберігання нормального теплового стану його організму без активізації механізмів терморегуляції. Вони забезпечують відчуття теплового комфорту та створюють передумови для високого рівня працездатності.

Рус. – параметры микроклимата, которые при длительном и систематическом воздействии на человека обеспечивают сохранение нормального теплового состояния его организма без активизации механизмов терморегуляции. Они обеспечивают ощущение теплового комфорта и создают предпосылки для высокого уровня работоспособности.

En. – microclimate parameters, which, with prolonged and systematic exposure to a person, ensure the maintenance of the normal thermal state of his body without activating the mechanisms of thermoregulation. They provide a feeling of thermal comfort and create the preconditions for a high level of operability.

Організація робочого місця (рос. **Организация рабочего места**, англ. **Arranging of working place**).

Укр. – система заходів, спрямованих на оснащення робочого місця засобами і предметами праці, а також їх розміщення у визначеному порядку.

Рус. – система мероприятий, направленных на оснащение рабочего места средствами и предметами труда, а также и их размещение в определенном порядке.

En. – a system of measures aimed at equipping the workplace with tools and objects of labor, as well as their placement in a certain order.

Освітленість (рос. **Освещенность**, англ. **Plumiance**).

Укр. – 1. поверхнева щільність світлового потоку, яку вимірюють за допомогою люксметра, одиницею виміру освітленості в Міжнародній системі одиниць (СІ) служить люкс (*лк*); 2. освітлення поверхні, що створюється світловим потоком, який падає на поверхню; 3. кількісний показник освітлення, рівний відношенню світлового потоку, що падає на малу ділянку поверхні, до його площі.

Рус. – 1. поверхностная плотность светового потока, которую измеряют с помощью люксметра, единицей измерения освещённости в Международной системе единиц (СИ) служит люкс (*лк*); 2. освещение поверхности, создаваемое падающим на поверхность световым потоком; 3. количественный показатель освещения, равный отношению светового потока, падающего на малый участок поверхности, к его площади.

En. – 1. the surface density of the luminous flux, which is measured using a lux-meter, the unit for measuring illumination in the International System of Units (SI) is lux (*lx*); 2. illumination of the surface created by the light flux falling on the surface; 3. quantitative index lighting equal to the ratio of the luminous flux incident on a small surface area to its area.

Освітлення, локалізоване (рос. **Освещение, локализованное**, англ. **Lighting, localized**).

Укр. – освітлення, спроектоване таким чином, щоб були максимально освітлені певні спеціально обрані ділянки, наприклад, робочі місця.

Рус. – освещение, спроектированное таким образом, чтобы были максимально освещены определенные специально выбранные участки, например, рабочие места.

En. – lighting designed in such a way as to maximize the illumination of certain specially selected areas, for example, workplaces.

Основна ізоляція (рос. **Основная изоляция**, англ. **Basic insulation**).

Укр. – ізоляція струмовідних частин в електроустановках напругою до 1 кВ, яка забезпечує захист від прямого дотику.

Рус. – изоляция токоведущих частей в электроустановках напряжением до 1 кВ, обеспечивающая защиту от прямого прикосновения.

En. – insulation of live parts in electrical installations with voltage up to 1 kV, which provides protection against direct contact.

Основне освітлення (рос. **Основное освещение**, англ. **General lighting**).

Укр. – 1. практично рівномірне освітлення всього простору без пред'явлення спеціальних локальних вимог; 2. освітлення приміщення таким чином, щоб у всіх місцях приміщення було досягнуто практично однакові візуальні умови.

Рус. – 1. практически равномерное освещение всего пространства без предъявления специальных локальных требований; 2. освещения помещения таким образом, чтобы во всех местах помещения были обеспечены практически одинаковые визуальные условия.

En. – 1. Almost uniform illumination of the entire space without special local requirements; 2. Lighting the premises in such a way that almost the same visual conditions are provided in all places of the premises.

Особиста гігієна (рос. **Личная гигиена**, англ. **Personal hygiene**).

Укр. – комплекс індивідуальних заходів для кожного працівника під час виконання певної роботи на виробництві і в побуті з метою профілактики можливих захворювань чи отруєнь.

Рус. – комплекс индивидуальных мероприятий для каждого работника при выполнении определенной работы на производстве и в быту с целью профилактики возможных заболеваний или отравлений.

En. – a set of individual measures for each employee when performing certain work in production and at home in order to prevent possible diseases or poisoning.

Отруєння (рос. **Отравление**, англ. **Poisoning**).

Укр. – результат впливу хімічної речовини на людину, який може привести до захворювання або летального наслідку.

Рус. – результат воздействия химического вещества на человека, который может привести к заболеванию или летальному исходу.

En. – the result of human exposure to a chemical that can lead to illness or death.

Охорона праці (рос. **Охрана труда**, англ. **Occupational Safety and Health (Protection of labor, Labor protection)**).

Укр. – система законодавчих актів, соціально-економічних, організаційних, лікувально-профілактичних заходів і засобів, які забезпечують безпеку, збереження здоров'я та працездатність людини в процесі труда.

Рус. – система законодательных актов, а также предупредительных и регламентирующих социально-экономических, организационных, технических, санитарно-гигиенических и лечебно-профилактических мероприятий, средств и методов, направленных на обеспечение безопасных условий труда.

En. – system of legislative acts, as well as preventive and regulatory socio-economic, organizational, technical, sanitary-hygienic and treatment-and-prophylactic measures, means and methods aimed at ensuring safe working conditions.

II

Первинні засоби пожежогасіння (рос. **Первичные средства пожаротушения**, англ. **Primary fire-extinguishing means**).

Укр. – технічні засоби, речовини, матеріали або їх комплекс, придатні до використання людиною для локалізації і (або) ліквідування пожежі на його початковій стадії. До них належать вогнегасники, пожежні кран-комплекти, пожежний інвентар (покривала з негорючого тепло-ізолювального полотна

або повсті, ящики з піском, бочки з водою, пожежні відра, совкові лопати) та переносний пожежний інструмент.

Рус. – технические средства, вещества, материалы или их комплекс, пригодные для использования человеком с целью локализации и (или) ликвидации пожара на его начальной стадии. К ним относятся огнетушители, пожарные кран-комплекты, пожарный инвентарь (покрывала из негорючего теплоизолирующего полотна или войлока, ящики с песком, бочки с водой, пожарные ведра, совковые лопаты) и переносной пожарный инструмент.

En. – technical means, substances, materials or their complex, suitable for human use for the purpose of localizing and (or) extinguishing a fire at its initial stage. These include fire extinguishers, fire hydrant kits, fire-fighting equipment (blankets made of non-combustible insulation cloth or felt, boxes of sand, barrels of water, fire buckets, shovels) and portable fire extinguishing equipment.

Перевтомлення (рос. **Переутомление**, англ. **Overwork**).

Укр. – висока ступінь втоми, внаслідок чого виникає різка невідповідність між витратами енергії організму при роботі і процесом відновлення.

Рус. – высокая степень усталости, вследствие чего возникает резкое несоответствие между затратами энергии организма при работе и процессом восстановления.

En. – a high degree of fatigue, resulting in a sharp discrepancy between the body's energy expenditure during work and the recovery process.

Передавання кольору (рос. **Цветопередача**, англ. **Colour rendering**).

Укр. – вплив освітлювальних пристроїв на колір об'єктів, яке проявляється при свідомому чи підсвідомому порівнянні їх кольору з кольором об'єктів при використанні еталонного освітлення.

Рус. – влияние осветительных устройств на цвет объектов, проявляющееся при сознательном или подсознательном

сравнении их цвета, с цветом объектов при использовании эталонного освещения.

En. – the effect of lighting devices on the color of objects, which manifests itself when a conscious or subconscious comparison of their color with the color of objects when using reference lighting.

Предбачувана група користувачів (рос. **Предполагаемая группа пользователей**, англ. **Intended user population**).

Укр. – група людей, для яких призначено виріб чи автоматизоване робоче місце. Наприклад, робітники чоловічої та жіночої статі південно-східного азіатського походження у віці між 45 і 65 роками.

Рус. – группа людей, для которых предназначены изделие или автоматизированное рабочее место. Например, рабочие мужского и женского пола юго-восточного азиатского происхождения в возрасте между 45 и 65 лет.

En. – a group of people for whom a product or workstation is intended. For example, male and female workers of Southeast Asian descent between the ages of 45 and 65.

Переносний вогнегасник (рос. **Переносной огнетушитель**, англ. **Portable fire extinguisher**).

Укр. – вогнегасник, за масою та конструктивним виконанням придатний для перенесення однією людиною. Маса спорядженого переносного вогнегасника не перевищує 20 кг.

Рус. – огнетушитель, по массе и конструктивному исполнению пригодный для переноса одним человеком. Масса снаряженного переносного огнетушителя не превышает 20 кг.

En. – a fire extinguisher, by weight and design, suitable for one person carrying. The mass of the equipped portable fire extinguisher does not exceed 20 kg.

Пересувний вогнегасник (рос. **Передвижной огнетушитель**, англ. **Mobile fire extinguisher (Transportable fire extinguisher)**).

Укр. – вогнегасник, змонтований на колесах або візку, придатний для переміщення однією людиною. Маса спорядженого пересувного вогнегасника не перевищує 450 кг.

Рус. – огнетушитель, смонтированный на колесах или тележке, пригодный для перемещения одним человеком. Масса снаряженного передвижного огнетушителя не превышает 450 кг.

En. – a fire extinguisher mounted on wheels or cart, suitable for one-person movement. The mass of the equipped mobile fire extinguisher does not exceed 450 kg.

Пил (рос. **Пыль**, англ. **Dust**).

Укр. – дисперсна система із газоподібним дисперсним середовищем і твердою дисперсною фазою, яка складається із часток від квазімолекулярного до макроскопічного розмірів, здатних перебувати у зваженому стані більш чи менш тривалий час.

Рус. – дисперсная система с газообразным дисперсной средой и твердой дисперсной фазой, состоящей из частиц от квазімолекулярного до макроскопического размеров, способных находиться во взвешенном состоянии достаточно длительное время.

En. – a dispersed system with a gaseous dispersed medium and a solid dispersed phase, consisting of particles from quasimolecular to macroscopic sizes, capable of being in suspension for a sufficiently long time.

Пінний вогнегасник (рос. **Пенный огнетушитель**, англ. **Foam fire extinguisher**).

Укр. – вогнегасник, призначений для застосування водопінної вогнегасної речовини.

Рус. – огнетушитель, предназначенный для применения воднопенного огнетушащего вещества.

En. – a fire extinguisher designed for the use of a foamed fire extinguishing agent.

Повітрообмін (рос. **Воздухообмен**, англ. **Air's exchange**).

Укр. – один з кількісних параметрів (гігієнічний показник якості системи вентиляції), що характеризують роботу системи вентиляції повітря в закритих приміщеннях, виражений обсягом повітря, що подається в приміщення або видаляється з нього, в одиницю часу (зазвичай в кубічних метрах за 1 годину).

Рус. – один из количественных параметров (гигиенический показатель качества системы вентиляции), характеризующих работу системы вентиляции воздуха в закрытых помещениях, выраженный объемом воздуха, подаваемого в помещение или удаляемого из него, в единицу времени (обычно в кубических метрах за 1 час).

En. – one of the quantitative parameters (a hygienic indicator of the quality of the ventilation system) characterizing the operation of the air ventilation system in closed rooms, expressed in the volume of air supplied to or removed from the room, per unit of time (usually in cubic meters per hour).

Поглинаючий розчин (рос. **Поглощающий раствор**, англ. **Absorbing solution**).

Укр. – розчин або розчинник, призначений для поглинання шкідливих речовин із повітря.

Рус. – раствор или растворитель, предназначенный для поглощения вредных веществ из воздуха.

En. – a solution or solvent designed to absorb harmful substances from the air.

Подвійна ізоляція (рос. **Двойная изоляция**, англ. **Double insulation**).

Укр. – ізоляція в електроустановках напругою до 1 кВ, яка складається з основної і додаткової ізоляції.

Рус. – изоляция в электроустановках напряжением до 1 кВ, состоящая из основной и дополнительной изоляции.

En. – insulation in electrical installations with voltage up to 1 kV, which consists of main and additional insulation.

Пожежна безпека об'єкта (рос. **Пожарная безопасность объекта**, англ. **Fire safety object**).

Укр. – стан об'єкта, за якого ймовірність виникнення і розвитку пожежі, а також ймовірність впливу небезпечних чинників пожежі не перевищують унормованих допустимих значень.

Рус. – состояние объекта, при котором вероятность возникновения и развития пожара, а также вероятность

воздействия опасных факторов пожара не превышают нормированных допустимых значений.

En. – the state of the facility, in which the probability of the occurrence and development of a fire, as well as the probability of exposure to hazardous fire factors do not exceed the normalized permissible values.

Пожежна небезпека (рос. **Пожарная опасность**, англ. **Fire hazard**).

Укр. – сукупність чинників, які зумовлюють можливість виникнення і (або) розвитку пожежі.

Рус. – совокупность факторов, обуславливающих возможность возникновения и (или) развития пожара.

En. – a set of factors that determine the possibility of the occurrence and (or) development of a fire.

Поза (рос. **Поза**, англ. **Posture**).

Укр. – загальне положення тіла чи частин тіла стосовно одна одної відносно робочого місця та його компонентів.

Рус. – общее положение тела или частей тела относительно друг друга относительно рабочего места и его компонентов.

En. – the general position of the body or parts of the body relative to each other relative to the workplace and its components.

Покажчик вильоту стріли крану (рос. **Указатель вылета стрелы крана**, англ. **Pointer (Detector) crane boom departure**).

Укр. – пристрій, який вказує робочий виліт стріли крану.

Рус. – устройство, указывающее рабочий вылет стрелы крана.

En. – a device indicating the working reach of the crane jib.

Покажчик маси вантажу (рос. **Указатель массы груза**, англ. **Pointer mass cargo (Detector mass cargo)**).

Укр. – пристрій, який вказує масу вантажу, що піднімається, або її відповідність вантажопідйомності.

Рус. – устройство, указывающее массу поднимаемого груза или его соответствие грузоподъемности.

En. – a device indicating the mass of the load that is being lifted or the correspondence of the load to the carrying capacity.

Поліспаст (рос. **Полиспаст**, англ. **Burton**).

Укр. – складається з блоків і канату, використовується для піднімання і переміщення вантажу.

Рус. – состоит из блоков и каната, используется для подъема и перемещения груза.

En. – consists of blocks and a rope, used for lifting and moving loads.

Поперек (рос. **Поясница**, англ. **Lumbar**).

Укр. – область спини між грудною кліткою і тазом.

Рус. – область спины между грудной клеткой и тазом.

En. – the area of the back between the thorax and pelvis.

Порошковий вогнегасник (рос. **Порошковый огнетушитель**, англ. **Powder fire extinguisher**).

Укр. – вогнегасник, в якому для гасіння вогню (пожежі) використовується спеціальний порошок.

Рус. – огнетушитель, в котором для тушения огня (пожара) используется специальный порошок.

En. – a fire extinguisher in which a special powder is used to extinguish a fire.

Посилена ізоляція (рос. **Усиленная изоляция**, англ. **Reinforced insulation**).

Укр. – єдина система ізоляції струмовідних частин в електроустановках напругою до 1 кВ, яка забезпечує такий самий ступінь захисту від ураження електричним струмом, як і подвійна ізоляція.

Рус. – единая система изоляции токоведущих частей в электроустановках напряжением до 1 кВ, обеспечивающая такую же степень защиты от поражения электрическим током, как и двойная изоляция.

En. – a single system of insulation of live parts in electrical installations with voltage up to 1 kV, providing the same degree of protection against electric shock as double insulation.

Постійне робоче місце (рос. **Постоянное рабочее место**, англ. **Constant place work**).

Укр. – місце, на якому працівник перебуває більшу частину свого робочого часу (понад 50 % або більше 2 годин безперервно). Якщо при цьому робота здійснюється в різних пунктах робочої зони, постійним робочим місцем вважається вся робоча зона.

Рус. – место, на котором работающий находится большую часть своего рабочего времени (более 50 % или более 2 часов непрерывно). Если при этом работа осуществляется в различных пунктах рабочей зоны, постоянным рабочим местом считается вся рабочая зона.

En. – the place where the worker spends most of his working time (more than 50% or more than 2 hours continuously). If at the same time the work is carried out in different points of the working area, the entire working area is considered a permanent workplace.

Потужність викиду (рос. **Мощность выброса**, англ. **Power of release (Power of emissions)**).

Укр. – кількість викинутих в атмосферу речовин в одиницю часу.

Рус. – количество выброшенных в атмосферу веществ в единицу времени.

En. – the amount of substances emitted into the atmosphere per unit of time.

Працездатність (рос. **Трудоспособность**, англ. **Capacity for work (Employability)**).

Укр. – здатність людини виконувати певну роботу, яка визначається рівнем її фізичних і психофізіологічних можливостей, а також станом здоров'я і професійною підготовленістю.

Рус. – способность человека выполнять определенную работу, которая определяется уровнем его физических и психофизиологических возможностей, а также состоянием здоровья и профессиональной подготовкой.

En. – the ability of a person to perform certain work, which is determined by the level of his physical and psychophysiological capabilities, as well as his state of health and professional training.

Природна вентиляція (рос. **Естественная вентиляция**, англ. **Natural ventilation**).

Укр. – це система вентиляції, яка не має сили що примусово переміщує повітря (вентилятора). Рух повітря в природній системі вентиляції здійснюється за рахунок природних сил, а саме за рахунок різниці тиску зовні і всередині будівлі, яка обумовлена тепловим напором, що виникають за рахунок різниці температур повітря зовні і всередині приміщення, а також за рахунок вітрового напору, що створюється при обдуванні будівлі.

Рус. – это система вентиляции, не имеющая принудительной движущей воздух силы (вентилятора). Движение воздуха в естественной системе вентиляции осуществляется за счет естественных сил, а именно за счет различия давления снаружи и внутри здания, которая обусловлена тепловым напором, который возникает за счет разности температур воздуха снаружи и внутри помещения, а также за счет ветрового напора, который создается при обдуве здания.

En. – it is a ventilation system that does not have a forced air force (fan). The movement of air in a natural ventilation system is carried out due to natural forces, namely due to the difference in pressure outside and inside the building, which is due to the thermal pressure, which occurs due to the difference in air temperatures outside and inside the room, as well as due to the wind pressure that blowing off the building.

Промислове джерело забруднення атмосфери (рос. **Промышленный источник загрязнения атмосферы**, англ. **Industrial source of atmospheric pollution**).

Укр. – джерело забруднення атмосфери, обумовлене дією виробничих процесів або взаємопов'язаних з ним допоміжних процесів, здійснених в територіально обмежених виробничих комплексах.

Рус. – источник загрязнения атмосферы, обусловленное действием производственных процессов или взаимосвязанных с

ним вспомогательных процессов, осуществленных в территориально ограниченных производственных комплексах.

En. – a source of atmospheric pollution caused by the action of production processes or associated auxiliary processes carried out in geographically limited production complexes.

Промислове очищення газу (рос. **Промышленная очистка газа**, англ. **Industrial cleaning gas**).

Укр. – очищення газу з метою подальшої утилізації або повернення у виробництво відокремленого газу або перетвореного нешкідливого продукту.

Рус. – очистка газа с целью его дальнейшей утилизации или возврата в производство обособленного газа, или преобразованного безвредного продукта.

En. – gas purification for the purpose of its further utilization or return to the production of isolated gas, or a converted harmless product.

Промисловий пил (рос. **Промышленная пыль**, англ. **Industrial dust**).

Укр. – пил, що входить до складу промислового викиду.

Рус. – пыль, входящая в состав промышленного выброса.

En. – dust that is part of industrial emissions.

Професійна хвороба (**Професійне захворювання**) (рос. **Профессиональное заболевание**, англ. **Occupational disease**).

Укр. – патологічний стан людини, обумовлений надмірним напруженням організму, або дією шкідливого виробничого чинника під час трудової діяльності.

Рус. – хроническое или острое заболевание работающего, являющееся результатом воздействия вредного производственного фактора.

En. – a chronic or acute illness of a worker as a result of exposure to a harmful production factor.

Професійний відбір (рос. **Профессиональный отбор**, англ. **Occupational selection**).

Укр. – сукупність заходів, метою яких є відбір осіб для виконання певного виду трудової діяльності за їхніми професійними знаннями, анатоомо–фізіологічними і психологічними особливостями, станом здоров'я та віком.

Рус. – совокупность мероприятий, цель которых отбор лиц для выполнения определенного вида трудовой деятельности по их профессиональным знаниям, анатомо–физиологическим и психологическим особенностям, состоянию здоровья и возрасту.

En. – a set of measures, the purpose of which is the selection of persons to perform a certain type of labor activity, considering their professional knowledge, anatomical, physiological and psychological characteristics, health status and age.

Р

Реверберація (рос. **Реверберация**, англ. **Reverberation**).

Укр. – поширення звука у закритому просторі після вимкнення джерела; результат відображення від обмежувальних поверхонь приміщення.

Рус. – распространение звука в закрытом пространстве после выключения источника; результат отражения от ограничивающих поверхностей помещения.

En. – sound propagation in an enclosed space after switching off the source; the result of reflection from the bounding surfaces of the premise.

Режим захисту (рос. **Режим защиты**, англ. **Protection regime**).

Укр. – порядок застосування зменшення можливих доз опроміювання і вибір найбільш доцільних дій у зонах радіоактивного забруднення.

Рус. – порядок использования снижения возможных доз облучения и выбор наиболее целесообразных действий в зонах радиоактивного загрязнения.

En. – the procedure for using the reduction of possible radiation doses and the choice of the most expedient actions in the zones of radioactive contamination.

Респиратор (рос. **Респиратор**, англ. **Respirator**).

Укр. – засіб індивідуального захисту органів дихання від попадання аерозолів (пил, дим, туман) і/або шкідливих газів (в тому числі чадного).

Рус. – средство индивидуальной защиты органов дыхания от попадания аэрозолей (пыль, дым, туман) и/или вредных газов (в том числе угарного).

En. – personal protective equipment of the respiratory system from the ingress of aerosols (dust, smoke, fog) and/or harmful gases (including carbon monoxide).

Ризик (рос. **Риск**, англ. **Risk**).

Укр. – комбінація ймовірності заподіяння шкоди і тяжкості цієї шкоди.

Рус. – комбинация вероятности причинения вреда и тяжести этого вреда.

En. – a combination of the likelihood of harm and the severity of that harm.

Рівень безпеки (рос. **Уровень безопасности**, англ. **Level of safety**)

Укр. – оцінка безпеки посиленням на прийнятий ризик.

Рус. – оценка безопасности посредством ссылки на принятый риск.

En. – safety assessment by reference to accepted risk.

Роботодавець (рос. **Работодатель**, англ. **Employer**).

Укр. – власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, незалежно від форм власності, виду діяльності, господарювання, і фізична особа, яка використовує найману працю, яка найняла працівника за трудовим договором (контрактом).

Рус. – собственник предприятия, учреждения, организации или уполномоченный им орган, независимо от форм

собственности, вида деятельности и хозяйствования, и физическое лицо, использующее наемный труд, нанявшее работника по трудовому договору (контракту).

En. – the owner of an enterprise, institution, organization or a body authorized by him, regardless of the form of ownership, type of activity and management, and an individual using hired labor who hired an employee under an employment agreement (contract).

Робоча зона (Рабочая зона, англ. Working zone).

Укр. – визначений простір, який обмежений по висоті 2 м над рівнем підлоги або майданчика, на яких знаходяться місця постійного або тимчасового (непостійного) перебування працюючих

Рус. – пространство, ограниченное по высоте 2 м над уровнем пола или площадки, на которых находятся места постоянного или временного (непостоянного) пребывания работающих.

En. – a space limited by a height of 2 meters above the level of the floor or platform where the places of permanent or temporary (non-permanent) stay of workers are located.

Робоча поверхня (рос. Рабочая поверхность англ. Worksurface (Working surface)).

Укр. – поверхня, на якій використовують устаткування і матеріали завдання.

Рус. – изучение и измерение физических размеров человеческого тела.

En. – study and measurement of the physical size of the human body.

Робоча станція (рос. Рабочая станция, англ. Workstation).

Укр. – сукупність устаткування, що включає екранний пристрій, який може доповнюватися клавіатурою або пристроєм введення та/або програмним забезпеченням, що представляє інтерфейс «оператор-дисплей», іншими приладами (периферійні пристрої, що включають пристрої для електронних носіїв, телефон, модем, друкувальний пристрій, тримач документів,

робоче крісло, робочий стіл або робоча поверхня «розумного» столу, а також інше необхідне виробниче середовище).

Рус. – совокупность оборудования, включая экранное устройство, которое может быть дополнено клавиатурой или устройством ввода и/или программным обеспечением, представляющим интерфейс «оператор-дисплей», другими устройствами (периферийными устройствами, включая устройства для электронных носителей, телефон, модем, печатающее устройство, подставка для документов, рабочее кресло, стол или рабочая поверхность «умного» стола, а также другая необходимая производственная среда).

En. – a set of equipment, including a screen device, which can be supplemented with a keyboard or input device and/or software representing an operator-display interface, other devices (peripheral devices, including devices for electronic media, telephone, modem, printing device, stand for documents, work chair, table or work surface of the «smart» table, as well as other necessary production environment).

Робоче місце (рос. **Рабочее место**, англ. **Workplace**).

Укр. – місце постійного або тимчасового перебування працівника під час виконання ним трудових обов'язків, яке безпосередньо чи опосередковано перебуває під контролем роботодавця.

Рус. – место постоянного или временного пребывания работника во время выполнения им трудовых обязанностей, и непосредственно или косвенно находящееся под контролем работодателя.

En. – the place of permanent or temporary stay of the employee in the performance of his official duties and is directly or indirectly under the control of the employer.

Робоче освітлення (рос. **Рабочее освещение**, англ. **Working lighting**).

Укр. – освітлення, яке забезпечує нормовані освітлювальні умови (освітленість, якість освітлення) в приміщеннях і в місцях виконання робіт поза будинками.

Рус. – освещение, обеспечивающее нормированные условия освещения (освещенность, качество освещения) в помещениях и в местах производства работ вне зданий.

En. – lighting that provides standardized lighting conditions (illumination, lighting quality) in rooms and places where work is done outside buildings.

Робочий простір (рос. **Рабочее пространство**, англ. **Work space**).

Укр. – об'єм простору, призначений не менше ніж одній людині у робочій системі для виконання робочого завдання.

Рус. – объем пространства в рабочей системе для выполнения рабочего задания, предназначенный не менее чем для одного человека.

En. – the amount of space, in the work system, to carry out a work task, intended for at least one person.

С

Світлодіодні лампи (рос. **Светодиодные лампы**, англ. **Light-emitting diode lamps (LED lamps)**).

Укр. – світлотехнічні вироби для побутового, промислового та вуличного освітлення, у яких джерелом світла є світлодіоди. Світлодіодна лампа – це набір світлодіодів і схеми живлення для перетворення мережевої енергії на постійний струм низької напруги.

Рус. – светотехнические изделия для бытового, промышленного и уличного освещения, в которых источником света являются светодиоды. Светодиодная лампа – это набор светодиодов и схемы питания для преобразования сетевой энергии в постоянный ток низкого напряжения.

En. – lighting products for household, industrial and street lighting, in which the light source is LED. An LED lamp is a set of LEDs and power circuits for converting mains energy into low voltage direct current.

Середньо добова температура зовнішнього повітря (рос. **Среднесуточная температура наружного воздуха**, англ. **Average daily outdoor temperature**).

Укр. – середня величина температури зовнішнього повітря, що вимірюється в означені години через однакові інтервали часу, яка ухвалюється за даними метеорологічної служби.

Рус. – средняя величина температуры наружного воздуха, измеренная в определенные часы суток через одинаковые интервалы времени, которая принимается по данным метеорологической службы.

En. – the average value of the outside air temperature, measured at regular intervals at certain hours of the day, which is taken according to the data of the meteorological service.

Сигнальні кольори (рос. **Сигнальные цвета**, англ. **Signal colors**).

Укр. – спеціальний, установлений набір кольорів, призначений привернути увагу людей до окремих елементів виробничого устаткування, будівельної конструкції, які можуть бути джерелами небезпечних і/або шкідливих виробничих чинників, а також до засобів пожежогасіння та знаків безпеки праці.

Рус. – специальный, установленный набор цветов, предназначенный для привлечения внимания людей к отдельным элементам производственного оборудования, строительных конструкций, которые могут быть источниками опасных и/или вредных производственных факторов, а также к средствам пожаротушения и знакам безопасности труда.

En. – a special set of colors designed to draw people's attention to individual elements of production equipment, building structures that can be sources of hazardous and/or harmful production factors, as well as to fire extinguishing equipment and occupational safety signs.

Система пожежної безпеки (рос. **Система пожарной безопасности**, англ. **Fire safety system**).

Укр. – сукупність засобів та організаційних заходів, призначених для протипожежного захисту і запобігання пожежі.

Рус. – комплекс средств и организационных мероприятий, предназначенных для противопожарной защиты и предотвращения пожара.

En. – a set of tools and organizational measures designed for fire protection and fire prevention.

Система протипожежного захисту (рос. Система противопожарной защиты, англ. Fire protection system).

Укр. – сукупність засобів та організаційних заходів, призначених для створення умов, за яких імовірність виникання і (або) розвитку пожежі не перевищує унормоване допустиме значення.

Рус. – комплекс средств и организационных мероприятий, предназначенных для создания условий, при которых вероятность возникновения и (или) развития пожара не превышает нормированного допустимого значения.

En. – a set of tools and organizational measures designed to create conditions under which the probability of the occurrence and (or) development of a fire does not exceed the normalized permissible value.

Скомбінований фільтр (рос. Комбинированный фильтр, англ. Combined filter).

Укр. – фільтр для засобів індивідуального захисту органів дихання, що забезпечує одночасний захист від газів, парів і аерозолів.

Рус. – фильтр для средств индивидуальной защиты органов дыхания, обеспечивающий одновременную защиту от газов, паров и аэрозолей.

En. – filter for personal protective equipment of the respiratory system, providing simultaneous protection from gases, vapors and aerosols.

Спеціальне взуття (рос. Специальная обувь, англ. Safety-shoes (Special shoes)).

Укр. – засіб індивідуального захисту ніг працюючого від впливу небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників.

Рус. – средство индивидуальной защиты ног работающего от воздействия опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – personal protective equipment for the legs of the worker from the effects of hazardous and (or) harmful production factors.

Спеціальний одяг (рос. **Специальная одежда**, англ. **Special clothes**).

Укр. – засоби індивідуального захисту шкіряних покривів працюючого від впливу небезпечних і (або) шкідливих виробничих чинників.

Рус. – средства индивидуальной защиты кожных покровов, работающего от воздействия опасных и (или) вредных производственных факторов.

En. – personal protective equipment for the employee's skin from exposure to hazardous and (or) harmful production factors.

Статична поза (рос. **Статическая поза**, англ. **Static posture**).

Укр. – прийняття зафіксованого на деякий час положення тіла, за якого є мускульне скорочення без руху.

Рус. – принятие фиксированного на некоторое время положения тела, при котором происходит мышечное сокращение без движения.

En. – acceptance of the fixed for some time position of a body at which there is a muscular contraction without movement.

Статичне випробування (рос. **Статическое испытание**, англ. **Static test**).

Укр. – випробування вантажопідіймальних механізмів яке проводиться вантажем, маса якого на 25 % перевищує їх паспортну вантажопідійомність, протягом 10 хвилин і мають на меті перевірку справності та працездатності їх механізмів та гальм.

Рус. – испытания грузоподъемных механизмов, которые проводятся грузом, масса которого на 25 % превышает их паспортную грузоподъемность, в течение 10 минут и имеющие

цель проверить исправность и работоспособность их механизмов и тормозов.

En. – tests of lifting mechanisms, which are carried out with a load, the mass of which is 25% higher than their rated carrying capacity, for 10 minutes in order to check the serviceability and operability of their mechanisms and brakes.

Статичне навантаження (рос. **Статическая нагрузка**, англ. **Static load**).

Укр. – навантаження, що створюється масою піднятого вантажу в стані спокою.

Рус. – нагрузка, создаваемая массой поднятого груза в состоянии покоя.

En. – load generated by the mass of the lifted load at rest.

Стимулювання праці (рос. **Стимулирование труда**, англ. **Stimulation of labor (Labor incentives, Stimulation of work)**).

Укр. – комплекс заходів, спрямованих на забезпечення матеріальної та моральної зацікавленості населення у суспільно корисній праці і підвищенні її ефективності.

Рус. – комплекс мероприятий, направленных на обеспечение материальной и моральной заинтересованности населения в общественно полезном труде и повышении его эффективности.

En. – complex of measures aimed at ensuring the material and moral interest of the population in socially useful work and increasing its efficiency.

Стихійні лиха (рос. **Стихийные бедствия**, англ. **Natural disasters**).

Укр. – небезпечні природні явища, процеси атмосферного та іншого походження таких масштабів, які призводять до катастрофічних ситуацій з раптовим порушенням системи життєдіяльності населення.

Рус. – опасные естественные явления, процессы атмосферного и другого происхождения в масштабах, способных

привести к катастрофическим последствиям с внезапным нарушением системы жизнедеятельности населения.

En. – dangerous natural phenomena, processes of atmospheric and other origin on a scale capable of leading to catastrophic consequences with a sudden disruption of the life-activity system of the population.

Стійкість роботи об'єкту (рос. **Устойчивость работы объекта**, англ. **Object work sustainability**).

Укр. – здатність об'єкту в надзвичайних ситуаціях випускати продукцію у запланованому обсязі, необхідної номенклатури і відповідної якості.

Рус. – способность объекта, в условиях чрезвычайных ситуаций, выпускать продукцию в запланированном объеме, необходимой номенклатуры и соответствующего качества.

En. – the ability of an enterprise in emergency situations to produce products in the planned volume, the required assortment and proper quality.

Стомлення (рос. **Усталость**, англ. **Fatigue (Tiredness)**).

Укр. – стан організму людини, який настає в результаті інтенсивної або тривалої роботи і характеризується зниженням працездатності і підвищенням імовірності помилкових дій.

Рус. – состояние организма человека, наступающее в результате интенсивной или продолжительной работы и характеризующееся снижением трудоспособности и повышением вероятности ошибочных действий.

En. – the state of the human body, which arises as a result of intensive or prolonged work and is characterized by a decrease in performance and an increase in the likelihood of erroneous actions.

T

Талі (рос. **Тали**, англ. **Pulley blocks (Hoists)**)

Укр. – компактна машина циклічної дії для підймання та опускання вантажу, підвішеного на вантажопідйомному органі.

Рус. – компактная машина циклического действия, для подъема и опускания груза, подвешенного на грузоподъемном устройстве.

En. – compact cyclical action machine for lifting and lowering loads suspended on a lifting device.

Теплый период року (рос. **Теплый период года**, англ. **Warm period of year (Warm season)**).

Укр. – період року, який характеризується середньодобовою температурою зовнішнього повітря понад +10°C.

Рус. – период года, характеризующийся среднесуточной температурой внешнего воздуха, превышающей +10°C.

En. – a period of the year characterized by an average daily outside air temperature exceeding +10°C.

Тепловий удар (рос. **Тепловой удар**, англ. **Heat stroke**).

Укр. – наслідок перегріву організму. При жарі організм не в змозі підтримувати нормальну температуру тіла, неможливість адекватної терморегуляції приводить до серйозних порушень. Тепловий удар може викликати важкі наслідки для людей, що страждають серцево-судинними захворюваннями, аж до зупинки серця.

Рус. – последствие перегрева организма. При жаре организм не в состоянии поддерживать нормальную температуру тела, невозможность адекватной терморегуляции приводит к серьёзным нарушениям. Тепловой удар может вызвать тяжёлые последствия для людей, страдающих сердечнососудистыми заболеваниями, вплоть до остановки сердца.

En. – a consequence of overheating of the body. In case of heat, the body is not able to maintain a normal body temperature, the inability of adequate thermoregulation leads to serious disorders. Heatstroke can have serious consequences for people with cardiovascular disease, including cardiac arrest.

Техніка безпеки (рос. **Техника безопасности**, англ. **Prevention of accidents**)

Укр. – система організаційних заходів та технічних засобів, що запобігають дії на працюючих небезпечних виробничих факторів.

Рус. – система организационных мероприятий, технических средств и методов, предотвращающих воздействие на работающих опасных производственных факторов.

En. – a system of organizational measures, of technical means and methods, to prevent the impact of hazardous production factors on workers.

Техногенна катастрофа (рос. **Техногенная катастрофа**, англ. **Technological catastrophe, (Technological disaster, Industrial disaster, Man-made disaster)**).

Укр. – великомасштабна аварія або інша подія на виробництві, яка призводить до тяжких трагічних наслідків, як правило, з людськими жертвами.

Рус. – крупная авария или другое событие, произошедшее на производстве, которое приводит к тяжелым трагическим последствиям, как правило, с человеческими жертвами.

En. – major accident or other industrial event that leads to severe tragic consequences, usually with human casualties.

Токсини (рос. **Токсины**, англ. **Toxins**).

Укр. – отруйні речовини, що виробляються живими клітинами або організмами. Індивідуальні сполуки, що спричиняють отруєння. Токсини майже завжди є білками, здатними до породження хвороби при контакті або абсорбції тканинами тіла через взаємодію з біологічними макромолекулами, наприклад ферментами або рецепторами.

Рус. – ядовитые вещества, вырабатывающиеся живыми клетками или организмами. Индивидуальные соединения, вызывающие отравление. Токсины почти всегда являются белками, способными к возбуждению болезни при контакте или абсорбции с тканями тела путем взаимодействия с биологическими макромолекулами, например ферментами или рецепторами.

En. – toxic substances that are produced by living cells or organisms. Individual compounds causing poisoning. Toxins are almost always proteins that are capable of inducing disease upon contact or absorption with body tissues by interacting with biological macromolecules, for example, enzymes, toxic substances produced by living cells or organisms, or receptors.

Точка роси (рос. **Точка росы**, англ. **Dew point**).

Укр. – це температура, до якої повинне охудитися повітря, щоб пара, що міститься в ньому, дотяглася стану насичення й почав конденсуватися в росу.

Рус. – это температура, до которой должен охладиться воздух, чтобы содержащийся в нём пар достиг состояния насыщения и начал конденсироваться в росу.

En. – this is the temperature to which the air must be cooled so that the vapor contained in it reaches saturation and begins to condense into dew.

Травма (рос. **Травма**, англ. **Trauma**).

Укр. – порушення анатомічної цілісності організму людини або його функцій внаслідок дії чинників зовнішнього середовища.

Рус. – нарушение анатомической целостности организма человека или его функций вследствие воздействия факторов внешней среды.

En. – violation of the anatomical integrity of the human body or its functions due to the influence of environmental factors.

Травматизм (рос. **Травматизм**, англ. **Traumatism**).

Укр. – сукупність травм, які повторюються у тих чи інших контингентів населення відповідно до побутових, виробничих, спортивних та інших обставин.

Рус. – совокупность повторяющихся травм, у различных категорий населения, вызванных бытовыми, производственными, спортивными и другими причинами или обстоятельствами.

En. – a aggregate repetitive injuries, in various categories of the population, caused by household, industrial, sports and other reasons or circumstances.

Трудова діяльність (людини) (рос. **Трудовая деятельность (человека)**, англ. **Labor activity (human)**)).

Укр. – реалізація цільової функції, сформованої потребами суспільства, здійснювана у певній організаційно-правовій формі господарювання.

Рус. – реализация целевой функции, сформированной потребностью общества, которая осуществляется в определенной организационно-правовой форме хозяйственной деятельности.

En. – implementation of the target function, formed by the needs of society, which is carried out in a certain organizational and legal form of economic activity.

Трудове каліцтво (рос. **Трудовое увечье**, англ. **Working mutilation (Occupational mutilation)**)).

Укр. – втрата здоров'я працівником в наслідок виробничої травми.

Рус. – потеря здоровья работником вследствие производственной травмы.

En. – loss of health by an employee due to an occupational injury.

Трудовий договір (рос. **Трудовой договор**, англ. **Labor contract**).

Укр. – угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим їм органом або фізичною особою, по якій працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підпорядкуванням внутрішньому трудовому розпорядку, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений їм орган або фізична особа зобов'язується платити працівникові заробітну плату й забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Рус. – соглашение между работником и владельцем предприятия, учреждения, организации или уполномоченным им органом или физическим лицом, по которому работник обязывается выполнять работу, определенную этим соглашением,

с подчинением внутреннему трудовому распорядку, а владелец предприятия, учреждения, организации или уполномоченный им орган или физическое лицо обязывается платить работнику заработную плату и обеспечивать условия труда, необходимые для выполнения работы, предусмотренные законодательством о труде, коллективным договором и соглашением сторон.

En. – an agreement between an employee and the owner of an enterprise, institution, organization or its authorized body or an individual, according to which the employee undertakes to perform the work specified in this agreement, in accordance with the internal labor regulations, and the owner of the enterprise, institution, organization or his authorized body or individual the person undertakes to pay wages to the employee and provide the working conditions necessary for the performance of work, as provided for by labor legislation, the collective agreement and the agreement of the parties.

У

Увага (рос. **Внимание**, англ. **Attention**).

Укр. – спрямованість психічної діяльності людини та її зосередженість у певний момент на об'єкти або явищі, які мають для людини певне значення при одночасному абстрагуванні від інших, в результаті чого вони відображаються повніше, чіткіше, глибше, ніж інші.

Рус. – направленность психической деятельности человека и его сосредоточенность в определенный момент на объекты или явления, имеющие для человека определенное значение при одновременном абстрагировании от других, в результате чего они отображаются полнее, четче и глубже, чем другие.

En. – the orientation of a person's mental activity and his concentration at a certain moment on objects or phenomena that have a certain meaning for a person while simultaneously abstracting from others, as a result of which they are displayed more fully, clearly and deeper than others.

Умови експлуатації (рос. **Условия эксплуатации**, англ. **Operating conditions (Terms of Use)**).

Укр. – сукупність факторів, які діють на вибір при його експлуатації.

Рус. – совокупность факторов, воздействующих на изделие в процессе его эксплуатации.

En. – a aggregate of factors affecting the product during its operation.

Умови праці (рос. **Условия труда**, англ. **Working conditions**).

Укр. – сукупність чинників виробничого середовища і трудового процесу, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання нею трудових обов'язків.

Рус. – совокупность факторов производственной среды и трудового процесса, оказывающих воздействие на здоровье и работоспособность человека в процессе трудовой деятельности.

En. – a set of factors of the working environment and the labor process that affect the health and performance of a person in the process of labor.

Ф

Фактор (Чинник) (рос. **Фактор**, англ. **Factor**).

Укр. – причина, рушійна сила якого-небудь процесу (явища), що обумовлює його характер або окремі його риси.

Рус. – причина, движущая сила какого-либо процесса (явления), определяющая его характер или его отдельные черты.

En. – the reason, the driving force of any process (phenomenon), which determines its nature or its individual features.

Фізичні роботи середньої важкості (рос. **Физические работы средней тяжести**, англ. **Physical work of average weight (Average heaviness physical work)**).

Укр. – фізичні роботи II категорії охоплюють види діяльності, при яких витрата енергії дорівнює 176-232 Вт (151-200 ккал/год.) – категорія IIа та 233-290 Вт (201-250 ккал/год.) – категорія IIб. До категорії IIа належать роботи, пов'язані з

ходінням, переміщенням дрібних (до 1 кг) виробів або предметів в положенні стоячи або сидячи і потребують певного фізичного напруження. До категорії Пб належать роботи, що виконуються стоячи, пов'язані з ходінням, переміщенням невеликих (до 10°кг) вантажів та супроводжуються помірним фізичним напруженням.

Рус. – физические работы II категории охватывают виды деятельности, при которых затраты энергии составляют 176-232 Вт (151-200 ккал/ч.) – категория Па и 233-290 Вт (201-250 ккал/ч.) – категория Пб. К категории Па относятся работы, связанные с хождением, перемещением мелких (до 1 кг) изделий или предметов в положении стоя или сидя и нуждаются в определенном физическом напряжении. К категории Пб относятся работы, выполняемые стоя, связанные с хождением, перемещением небольших (до 10 кг) грузов и сопровождаются умеренным физическим напряжением.

En. – Physical work of the II category includes activities in which energy costs are 176-232 W (151-200 kcal/hour) – category Pa and 233-290 W (201-250 kcal/hour) – category Pb. Category Pa includes work associated with walking, moving small (up to 1 kg) products or objects in a standing or sitting position and requiring a certain amount of physical exertion. Category Pb includes work performed while standing, associated with walking, moving small (up to 10 kg) of cargo and accompanied by moderate physical activity.

Фоновий шум (рос. **Фоновый шум**, англ. **Hum noise**)

Укр. – шум, незалежний від шуму що досліджується.

Рус. – шум, независимый от исследуемого шума.

En. – noise that is independent of the noise under investigation.

X

Холодний період року (рос. **Холодный период года**, англ. **Cold period of year (Cold season)**).

Укр. – період року, який характеризується середньодобовою температурою зовнішнього повітря, що дорівнює +10°С і нижче.

Рус. – период года, характеризующийся среднесуточной температурой внешнего воздуха, равной +10°С и ниже.

En. – period of the year, which is characterized by an average daily outdoor temperature of +10°C and below.

Ш

Шагова напруга (рос. **Шаговое напряжение**, англ. **Voltage stride**).

Укр. – напруга, обумовлена електричним струмом, що протікає по землі або по струмопровідній підлозі, і рівний різниці потенціалів між двома точками поверхні землі (підлоги), що перебувають на відстані одного кроку людини.

Рус. – напряжение, обусловленное электрическим током, протекающим по земле или по токопроводящему полу, и равное разности потенциалов между двумя точками поверхности земли (пола), находящимися на расстоянии одного шага человека.

En. – voltage caused by an electric current flowing on the ground or on a conductive floor, and equal to the potential difference between two points on the earth's surface (floor), located at a distance of one human step.

Шкідлива речовина (рос. **Вредное вещество**, англ. **Harmful substance**).

Укр. – речовина, що контактуючи з організмом людини, може викликати захворювання чи відхилення у стані здоров'я як під час впливу речовини, так і в подальший період життя теперішнього та наступного поколінь.

Рус. – вещество, которое при контакте с организмом человека в случае нарушения требований безопасности может вызывать производственные травмы, профессиональные заболевания или отклонения в состоянии здоровья, обнаруживаемые современными методами, как в процессе работы, так и в отдаленные сроки жизни настоящего и последующих поколений.

En. – a substance that, upon contact with the human body, in the event of a violation of safety requirements, can cause disease or health disorders both during exposure to the substance and in the subsequent period of life of present and future generations.

Шкідливий (виробничий) чинник (рос. **Вредный (производственный) фактор**, англ. **Harmful (industrial) factor**).

Укр. – виробничий чинник, вплив якого за певних умов може призвести до захворювання, зниження працездатності і (або) негативного впливу на здоров'я нащадків. Залежно від кількісної характеристики (рівня, концентрації та ін.) і тривалості впливу шкідливий виробничий фактор може стати небезпечним.

Рус. – производственный фактор, воздействие которого в определенных условиях может привести к заболеванию, снижению работоспособности и (или) отрицательному влиянию на здоровье потомства. В зависимости от количественной характеристики (уровня, концентрации и т.п.) и продолжительности воздействия вредный производственный фактор может стать опасным.

En. – a production factor, the impact of which, under certain conditions, can lead to illness, decreased performance and (or) a negative effect on the health of the offspring. Depending on the quantitative characteristics (level, concentration, etc.) and the duration of exposure, a harmful production factor can become dangerous.

Шум (рос. **Шум**, англ. **Noise**).

Укр. – коливання часток навколишнього матеріального середовища, які сприймаються органами слуху людини як небажані сигнали.

Рус. – колебания частиц окружающей материальной среды, которые воспринимаются органами слуха человека как нежелательные сигналы.

En. – vibrations of particles of the surrounding material environment, which are perceived by the human hearing organs as unwanted signals.

Шум аеродинамічного походження (рос. **Шум аэродинамического происхождения**, англ. **Aerodynamic noise (Noise of aerodynamic origin)**)

Укр. – шум, що виникає у газах.

Рус. – шум, возникающий вследствие стационарных или нестационарных процессов в газах.

En. – noise arising from stationary or non-stationary processes in gases.

Шум гідродинамічного походження (рос. **Шум гидродинамического происхождения**, англ. **Flow noise (Noise of hydrodynamic origin)**)

Укр. – шум, що виникає у рідинах.

Рус. – шум, возникающий вследствие стационарных или нестационарных процессов в жидкостях.

En. – noise arising from stationary or non-stationary processes in liquids.

Шум електромагнітного походження (рос. **Шум электромагнитного происхождения**, англ. **Magnetic noise (Noise of electromagnetic origin)**)

Укр. – шум, що виникає внаслідок коливань елементів електромеханічних пристроїв під впливом магнітних змінних сил.

Рус. – шум, возникающий вследствие колебаний элементов электромагнитных устройств под влиянием переменных магнитных сил.

En. – noise arising from vibrations of elements of electromagnetic devices under the influence of alternating magnetic forces.

Шум механічного походження (рос. **Шум механического происхождения**, англ. **Machinery noise (Noise of mechanical origin)**)

Укр. – шум, що виникає внаслідок вібрацій поверхонь машин та обладнання, а також ударів у з'єднаннях деталей, збірних одиниць або конструкцій у цілому.

Рус. – шум, возникающий вследствие вибраций поверхностей машин и оборудования, а также одиночных или периодических ударов в сочленениях деталей, сборочных единиц или конструкций в целом.

En. – noise arising from vibrations of the surfaces of machinery and equipment, as well as single or periodic shocks in the joints of parts, assembly units or structures in general.

Шумове забруднення (рос. Шумовое загрязнение, англ. **Noise pollution**)

Укр. – зростання інтенсивності шуму над природним рівнем.

Рус. – превышение интенсивности шума над природным уровнем.

En. – excess of noise intensity over the natural level.

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

А

Аварійно-рятувальна служба (рос. **Аварийно-спасательная служба**, англ. **Emergency rescue service**).

Укр. – сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

Рус. – совокупность организационно объединенных органов управления, сил и средств, предназначенных для проведения аварийно-спасательных и других неотложных работ.

En. – a set of organizationally united governing bodies, forces and facilities intended for carrying out rescue and other urgent work.

Аварійно-рятувальні роботи (рос. **Аварийно-спасательные работы**, англ. **Emergency repairs (Salvage and rescue operations, Emergency and Rescue Works)**).

Укр. – роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, в тому числі надання їм невідкладної медичної допомоги, захист матеріальних і культурних цінностей, та довілля при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Рус. – работы, направленные на поиск, спасание и защиту населения, в том числе предоставления им неотложной медпомощи, защита материальных и культурных ценностей, и окружающей среды при ликвидации последствий чрезвычайных ситуаций.

En. – Works aimed at searching, rescue and protection of the population, including the provision of emergency medical care, the protection of material and cultural values, and the environment in the aftermath of emergency situations.

Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи (рос. **Аварийно-спасательные и другие неотложные работы**, англ. **Emergency and rescue and other urgent works**).

Укр. – роботи, спрямовані на пошук, рятування і захист населення, уникнення руйнувань і матеріальних збитків,

локалізацію зони впливу небезпечних чинників, ліквідацію чинників, що унеможливають проведення таких робіт або загрожують життю рятувальників.

Рус. – работы, направленные на поиск, спасание и защиту населения, недопущение разрушений и материальных ущербов, локализацию зоны воздействия опасных факторов, ликвидацию факторов, которые делают невозможным проведение таких работ или угрожают жизни спасателей.

En. – works aimed at finding, saving and protecting the population, preventing destruction and material damage, localizing the zone of exposure to hazardous factors, eliminating factors that make it impossible to carry out such works or threaten the lives of rescuers.

Аварійно-рятувальні формування (рос. **Аварийно-спасательные формирования**, англ. **Emergency rescue teams**).

Укр. – підрозділ аварійно-рятувальної служби, самостійний підрозділ, загін, центр, пожежно-рятувальний підрозділ (частина).

Рус. – подразделение аварийно-спасательной службы, отдельное подразделение, отряд, центр, пожарно-спасательное подразделение (часть).

En. – subdivision of the emergency rescue service, a separate subdivision, detachment, center, fire and rescue subdivision (part)

Аварія (рос. **Авария**, англ. **Accident**).

Укр. – небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті або території загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнуванню будівель, споруд, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди довкіллю.

Рус. – опасное событие техногенного характера, создающее на объекте или территории угрозу для жизни и здоровья людей и приводящее к разрушению зданий, сооружений, оборудования и транспортных средств, нарушение производственного или транспортного процесса, или наносящее ущерб окружающей среде.

En. – hazardous event of a technogenic nature, creating a threat to human life and health at a facility or territory and leading to the

destruction of buildings, structures, equipment and vehicles, disruption of the production or transport process, or environmental damage.

Азимут середнього вітру (рос. **Азимут среднего ветра**, англ. **Azimuth average of the wind**).

Укр. – це кут у горизонтальній площині, відрахований за ходом годинної стрілки, між вертикальною лінією на карті, що проходить через центр району аварії, і напрямком, звідки дует вітер.

Рус. – это угол в горизонтальной плоскости, отсчитываемый по ходу часовой стрелки, между вертикальной линией на карте, проходящей через центр района аварии, и направлением, откуда дует ветер.

En. – this is the angle in the horizontal plane, measured in the clockwise direction, between the vertical line on the map, passing through the center of the accident area, and the direction from which the wind blows.

Активация (рос. **Активация**, англ. **Activation**).

Укр. – збудження чогось, наприклад, молекул, атомів; перехід молекули з неактивного стану в стан з енергією, достатньою для здійснення хімічної реакції, наприклад, механохімічна активация.

Рус. – возбуждение чего-либо, например, молекул, атомов; переход молекулы из неактивного состояния в состояние с энергией, достаточной для осуществления химической реакции, например, механохимическая активация.

En. – excitation of something, such as molecules, atoms; transition of a molecule from an inactive state to a state with energy sufficient to carry out a chemical reaction, for example, mechanochemical activation.

Активна зона (рос. **Активная зона**, англ. **Active zone**).

Укр. – частина ядерного реактора, що утримує ядерне паливо й забезпечує задану потужність і умови для підтримки керованої ланцюгової реакції розподілу ядер.

Рус. – часть ядерного реактора, которая удерживает ядерное топливо и обеспечивает заданную мощность и условия для поддержки управляемой цепной реакции распределения ядер.

En. – the part of a nuclear reactor that holds nuclear fuel and provides a given power and conditions to support a controlled chain reaction of nuclear distribution.

Активність радіоактивного елементу (рос. **Активность радиоактивного элемента**, англ. **Activity radioactive element**).

Укр. – число атомних розпадів, що відбуваються в цьому елементі за 1 сек.

Рус. – число атомных распадов, происходящих в этом элементе, за 1 сек.

En. – the number of atomic decays occurring in this element for 1 sec.

Атомна електростанція (рос. **Атомная электростанция**, англ. **Nuclear power station**).

Укр. – ядерна установка, що використовує для виробництва електричної (і в деяких випадках теплової) енергії ядерний реактор (реактори) і утримуюча комплекс необхідних споруджень і встаткування.

Рус. – ядерная установка, использующая для производства электрической (и в некоторых случаях тепловой) энергии ядерный реактор (реакторы) и содержащая комплекс необходимых сооружений и оборудования.

En. – nuclear plant that uses a nuclear reactor (reactors) for the production of electrical (and in some cases thermal) energy and contains a set of necessary facilities and equipment.

Б

Бактерія (рос. **Бактерия**, англ. **Bacterium**).

Укр. – одноклітинні рослини організми, багато з яких є збудниками заразних захворювань людини. За формою бактерії підрозділяють на: коки – бактерії кулястої форми; паличкоподібні бактерії; спірили – бактерії, що мають форму звитих ниток; вібріони – бактерії у формі вигнутих паличок. Спороутворюючі

палички називають бацилами, що не утворюють спір – бактеріями. Серед бацил розрізняють палички, дїпლობацили, стрептобацили.

Рус. – одноклеточные растительные организмы, многие из которых являются возбудителями заразных заболеваний человека. По форме бактерии подразделяют на: кокки – бактерии шаровидной формы; палочковидные бактерии; спириллы – бактерии, имеющие форму извитых нитей; вибрионы – бактерии в форме изогнутых палочек. Спорообразующие палочки называют бациллами, не образующие спор – бактериями. Среди бацилл различают палочки, дипლობациллы, стрептобациллы.

En. – Unicellular plant organisms, many of which are causative agents of infectious human diseases. The shape of the bacteria is divided into: cocci – spherical bacteria; rod-shaped bacteria; spirilla – bacteria that have the shape of convoluted filaments; vibrios – bacteria in the form of curved rods. Spore-forming sticks are called bacilli; non-spore-forming bacteria are bacteria. Among bacilli there are sticks, diplobacilli, streptobacilli.

Безвідходне виробництво (рос. **Безотходное производство**, англ. **Non-waste production**).

Укр. – організація і технологія виробництва, при яких відходи мінімальні або повністю перероблені.

Рус. – организация и технология производства, при которой отходы минимальны или полностью переработаны.

En. – organization and production technology in which waste is minimal or completely recycled.

Біологічна доза гамма-нейтронного випромінювання (рос. **Биологическая доза гамма-нейтронного излучения**, англ. **Biological dose of gamma-neutron radiation**).

Укр. – доза рівно-ефективного по ураженню організму гамма-опромінення, прийнятого за стандартне. Дорівнює фізичній дозі даного випромінювання, помноженої на коефіцієнт якості.

Рус. – доза равно-эффективного по поражению организма гамма-облучения, принятого за стандартное. Равна физической дозе данного излучения, умноженной на коэффициент качества.

En. – the dose is equally effective in damage to the body of gamma radiation, taken as the standard. Equal to the physical dose of this radiation, multiplied by the quality factor.

В

Відновлювальні роботи (рос. **Восстановительные работы**, англ. **Recovery work**).

Укр. – комплекс робіт, пов'язаних з відновленням будівель, споруд, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, які були зруйновані або пошкоджені внаслідок надзвичайної ситуації, та відповідних територій.

Рус. – комплекс работ, связанных с восстановлением зданий, сооружений, предприятий, учреждений и организаций независимо от формы собственности, которые были разрушены или повреждены вследствие чрезвычайной ситуации, и соответствующих территорий.

En. – complex of works related to the restoration of buildings, structures, enterprises, institutions and organizations, regardless of the form of ownership, that were destroyed or damaged as a result of an emergency situation, and the relevant territories.

Вогнетривкість (рос. **Огнестойкость**, англ. **Fire resistance**).

Укр. – здатність будівельних конструкцій обмежувати поширення вогню, а також зберігати необхідні експлуатаційні якості при високих температурах в умовах пожежі.

Рус. – способность строительных конструкций ограничивать распространение огня, а также сохранять необходимые эксплуатационные качества при высоких температурах в условиях пожара.

En. – the ability of building structures to limit the spread of fire, as well as maintain the necessary performance at high temperatures in fire conditions.

Г

Гідродинамічна аварія (рос. Гидродинамическая авария, англ. **Hydrodynamic accident**).

Укр. – аварія на гідротехнічній споруді, коли вода поширюється з великою швидкістю, що створює загрозу виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру.

Рус. – авария на гидротехническом сооружении, когда вода распространяется с большой скоростью и создает угрозу возникновения чрезвычайных ситуаций техногенного характера.

En. – an accident at a hydraulic structure, when water spreads with great speed and creates a threat of man-made emergencies.

Граничнодопустима доза (рос. Предельно-допустимая доза, англ. **Permissible dose**).

Укр. – річний рівень опромінення персоналу, який при рівномірному накопиченні дози протягом 50 років не викликає несприятливих змін у стані здоров'я самої особи, що опромінюється та його потомства, які виявляються сучасними методами.

Рус. – годовой уровень облучения персонала, который при равномерном накоплении дозы в течение 50 лет не вызывает неблагоприятных изменений состояния здоровья самого облучаемого и его потомства, которые выявляются современными методами.

En. – annual level radiation exposure of personnel who, with a uniform accumulation of the dose over 50 years, do not cause adverse changes in the state of health of the person being irradiated and his offspring, which are detected by modern methods.

Д

Дегазація (рос. Дегазация, англ. **Degasification**).

Укр. – заходи, спрямовані на знезараження або видалення отруйних і сильнодіючих отруйних речовин.

Рус. – мероприятия, направленные на обеззараживание или удаление отравляющих и сильнодействующих ядовитых веществ.

En. – measures aimed at disinfecting or removing poisonous and potent toxic substances.

Дезактиваційне обладнання (рос. **Дезактивационное оборудование**, англ. **Decontamination unit**).

Укр. – радіаційно-захисна техніка, призначена для виведення з поверхні різних предметів забруднень радіоактивними речовинами.

Рус. – радиационно-защитная техника и оборудование, предназначенные для удаления с поверхности различных предметов загрязнений радиоактивными веществами.

En. – radiation protective equipment and equipment designed to remove various contaminants from the surface with radioactive substances.

Дезактивація (рос. **Дезактивация**, англ. **Deactivation**).

Укр. – один з видів знезаражування, являє собою видалення радіоактивних речовин із зараженої території, з поверхні будинків, споруджень, техніки, одягу, засобів індивідуального захисту, води, продовольства.

Рус. – один из видов обеззараживания, представляет собой удаление радиоактивных веществ с заражённой территории, с поверхности зданий, сооружений, техники, одежды, средств индивидуальной защиты, воды, продовольствия.

En. – one of the types of disinfection, represents removal of radioactive substances from contaminated areas, from the surface of buildings, structures, equipment, clothing, personal protective equipment, water, food.

Дезінфекція (рос. **Дезинфекция**, англ. **Disinfection**).

Укр. – комплекс заходів, спрямований на знищення збудників інфекційних хвороб та їх токсинів.

Рус. – комплекс мероприятий, направленный на уничтожение возбудителей инфекционных болезней и их токсинов.

En. – complex of measures aimed at the destruction of pathogens of infectious diseases and their toxins.

Димовий пожежний сповіщувач (рос. **Дымовой пожарный извещатель**, англ. **Smoke detector**).

Укр. – автоматичний пожежний сповіщувач, який спрацьовує під впливом диму.

Рус. – автоматический пожарный извещатель, срабатывающий под воздействием дыма.

En. – automatic fire detector, triggered by smoke

Доза випромінювання (рос. **Доза излучения**, англ. **Dose expose to rays**).

Укр. – величина, яка використовується для оцінки ступеня впливу іонізуючого випромінювання на будь-які речовини, живі організми та їх тканини.

Рус. – величина, используемая для оценки степени воздействия ионизирующего излучения на любые вещества, живые организмы и их ткани.

En. – the value used to assess the degree of exposure to ionizing radiation on any substances, living organisms and their tissues.

Доза яку можна запобігти (рос. **Предотвращаемая доза**, англ. **The dose that can be prevented**).

Укр. – прогнозована доза внаслідок радіаційної аварії, яка може бути відвернена захисними заходами.

Рус. – прогнозируемая доза вследствие радиационной аварии, которая может быть предотвращена защитными мероприятиями.

En. – projected dose due to a radiation accident that can be prevented by protective measures.

Дозиметр (рос. **Дозиметр**, англ. **Dosimeter**).

Укр. – прилад, який фіксує потужність радіоактивного випромінювання, або для вимірювання дози або потужності дози іонізуючого випромінювання, отриманої приладом (і тим, хто ним користується) за деякий проміжок часу, наприклад, за період перебування на деякій території або за робочу зміну.

Рус. – прибор, фиксирующий мощность радиоактивного излучения, или для измерения дозы или мощности дозы ионизирующего излучения, полученной прибором (и тем, кто им

пользуется) за некоторый промежуток времени, например, за период пребывания на некоторой территории или за рабочую смену.

En. – a device that fixes the power of radioactive radiation, or to measure the dose or dose rate of ionizing radiation received by the device (and those who use it) for a certain period of time, for example, during the period of stay in a certain territory or during a work shift.

Допустимий рівень радіоактивного забруднення (рос. **Допустимый уровень радиоактивного загрязнения**, англ. **Acceptable radioactive pollution level**).

Укр. – рівень радіоактивного забруднення, встановлений діючими нормами і правилами.

Рус. – уровень радиоактивного загрязнения, установленный действующими нормами и правилами.

En. – the level of radioactive contamination established by applicable rules and regulations.

Дорожньо-транспортна пригода (рос. **Дорожно-транспортное происшествие**, англ. **Road-transport incident**).

Укр. – подія, що сталася під час руху дорожнього транспортного засобу, внаслідок якої загинули або зазнали травм люди чи заподіяна шкода майну. Рівень надзвичайної ситуації при дорожньо-транспортній пригоді визначається відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Рус. – событие, произошедшее во время движения транспортного средства, вследствие которого погибли или получили травмы люди или причинен вред имуществу. Уровень чрезвычайной ситуации при дорожно-транспортном происшествии определяется согласно Порядку классификации чрезвычайных ситуаций техногенного и природного характера, утвержденного Кабинетом Министров Украины.

En. – an event that occurred during the movement of the vehicle, as a result of which people died or were injured or property was damaged. The level of an emergency in a traffic accident is determined in accordance with the Procedure for the Classification of

Emergencies of Technogenic and Natural Nature, approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine.

Е

Евакуація (рос. *Эвакуация*, англ. *Evacuation*).

Укр. – організоване виведення чи вивезення із зони надзвичайної ситуації або зони можливого ураження населення, якщо виникає загроза його життю або здоров'ю, а також матеріальних і культурних цінностей, якщо виникає загроза їх пошкодження або знищення.

Рус. – организованный вывод или вывоз из зоны чрезвычайной ситуации или зоны возможного поражения населения, в случаях возникновения угрозы его жизни или здоровью, а также материальных и культурных ценностей, в случаях возникновения угрозы их повреждения или уничтожения.

En. – organized removal or removal from the zone of an emergency or zone of possible damage to the population, if there is a threat to his life or health, as well as material and cultural values, if there is a threat of their damage or destruction.

Еквівалентна доза (біологічна доза) (рос. *Эквивалентная доза (биологическая доза)*, англ. *Equivalent dose*).

Укр. – ураховує неоднаковий біологічний вплив на живі тканини організму різних видів радіації, при однакових поглинених дозах. Розраховується шляхом множення значення поглиненої дози на спеціальний коефіцієнт – коефіцієнт відносної біологічної ефективності (ВБЕ) або коефіцієнт якості. Одиницею виміру еквівалентної дози в системі СІ є *Зиверт (Зв)*. Величина 1 *Зв* дорівнює еквівалентній дозі будь-якого виду випромінювання, поглиненої в 1 *кг* біологічній тканині, та утворюючий такий же біологічний ефект, як і поглинена доза в 1 *Гр* фотонного випромінювання. Позасистемною одиницею виміру еквівалентної дози є *бер* (до 1954 року – біологічний еквівалент *рентгена*, після 1954 року – біологічний еквівалент *рада*). 1 *Зв* = 100 *бер*.

Рус. – учитывает неодинаковое биологическое воздействие на живые ткани организма разных видов радиации, при одинаковых поглощенных дозах. Рассчитывается путем умножения значения поглощенной дозы на специальный коэффициент – коэффициент относительной биологической эффективности (ОБЭ) или коэффициент качества. Единицей измерения эквивалентной дозы в системе СИ является *Зиверт* (*Зв*). Величина 1 Зв равна эквивалентной дозе любого вида излучения, поглощенной в 1 кг биологической ткани, и образующая такой же биологический эффект, как и поглощенная доза в 1 Гр фотонного излучения. Внесистемной единицей измерения эквивалентной дозы является *бэр* (до 1954 года – биологический эквивалент *рентгена*, после 1954 года – биологический эквивалент *рада*). $1 \text{ Зв} = 100 \text{ бэр}$.

En. – considers the unequal biological effects on the living tissues of the body of different types of radiation, with the same absorbed doses. It is calculated by multiplying the value of the absorbed dose by a special factor – the coefficient of relative biological efficiency (RBE) or the quality factor. The unit for measuring the equivalent dose in the SI system is the *Sievert* (*Sv*). The value of 1 Sv is equal to the equivalent dose of any type of radiation absorbed in 1 kg of biological tissue, and forming the same biological effect as the absorbed dose of 1 Gy of photon radiation. The off-system unit for measuring the equivalent dose is a *rem* (before 1954, the biological equivalent of *Roentgen*, after 1954, the biological equivalent of *rad*). $1 \text{ Sv} = 100 \text{ rem}$.

Експозиційна доза (рос. **Экспозиционная доза**, англ. **Exposure dose**).

Укр. – це відношення сумарного заряду всіх іонів одного знака в елементарному об'ємі повітря до маси повітря в цьому об'ємі. Вона визначає іонізуючу здатність рентгенівських і гамма-променів та виражає енергію випромінювання, перетворену в кінетичну енергію заряджених часток в одиниці маси атмосферного повітря. У міжнародній системі одиниць (СІ) одиницею виміру експозиційної дози є кулон, ділений на кілограм (*Кл/кг*). Позасистемна одиниця – рентген (*P*). $1 \text{ Кл/кг} = 3876 \text{ P}$.

Рус. – это отношение суммарного заряда всех ионов одного знака в элементарном объёме воздуха к массе воздуха в этом объёме. Она определяет ионизирующую способность рентгеновских и гамма-лучей и выражает энергию излучения, преобразованную в кинетическую энергию заряженных частиц в единице массы атмосферного воздуха. В международной системе единиц (СИ) единицей измерения экспозиционной дозы является кулон, деленный на килограмм (*Кл/кг*). внесистемная единица – рентген (*Р*). $1 \text{ Кл/кг} = 3876 \text{ Р}$.

En. – this is the ratio of the total charge of all ions of the same sign in the elementary volume of air to the mass of air in this volume. It determines the ionizing ability of X-rays and gamma rays and expresses the radiation energy converted to the kinetic energy of charged particles per unit mass of atmospheric air. In the international system of units (SI), the unit for measuring the exposure dose is the coulomb divided by kilogram (*C/kg*). Non-systemic unit – *Roentgen (R)*. $1 \text{ C/kg} = 3876 \text{ R}$.

Електромагнітний імпульс (рос. **Электромагнитный импульс**, англ. **Electromagnetic impulse**).

Укр. – вражаючий фактор ядерної зброї, а також будь-яких інших джерел ЕМІ (наприклад, блискавки, електрошокера, спеціальної електромагнітної зброї, дугового електродозварювання, короткого замикання в електроустановці високої потужності, або близького спалаху понаднової і т.і.), це збурювання електромагнітного поля, що виявляє вплив на будь-який матеріальний об'єкт, що перебуває в зоні його дії.

Рус. – поражающий фактор ядерного оружия, а также любых других источников ЭМИ (например, молнии, электрошокера, специального электромагнитного оружия, дуговой электросварки, короткого замыкания в электрооборудовании высокой мощности, или близкой вспышки сверхновой и тому подобное (т. п.), это возмущение электромагнитного поля, оказывающее влияние на любой материальный объект, находящийся в зоне его действия.

En. – the damaging factor of a nuclear weapon, as well as any other sources of electromagnetic radiation (for example, lightning, stun guns, special electromagnetic weapons, electric arc welding,

short circuits in high power electrical equipment, or near supernova flashes, etc.), is an electromagnetic field disturbance that influences on any material object that is in its area of operation.

Епідемія (рос. Эпидемия, англ. Epidemic).

Укр. – прогресуюче в часі й просторі поширення інфекційного захворювання серед людей, що значно перевищує рівень захворюваності, який звичайно реєструється на даній території, і здатне стати джерелом надзвичайної ситуації.

Рус. – прогрессирующее во времени и пространстве распространение инфекционного заболевания среди людей, значительно превышающее обычно регистрируемый на данной территории уровень заболеваемости, и способное стать источником чрезвычайной ситуации.

En. – the spread in time and space of an infectious disease among people, much higher than the morbidity rate usually recorded in a given territory and capable of becoming a source of emergency.

Епізоотія (рос. Эпизоотия, англ. Epizooty).

Укр. – широке поширення інфекційної хвороби серед одного або багатьох видів тварин на значній території, що значно перевищує рівень захворюваності, який звичайно реєструється на відповідній території.

Рус. – широкое распространение инфекционной болезни среди одного или многих видов животных на значительной территории, значительно превышающее уровень заболеваемости, обычно регистрируемый на данной территории.

En. – widespread infectious disease among one or many species of animals over a large area, much higher than the incidence rate usually recorded in this area.

Епіфітотія (рос. Эпифитотия, англ. Epiphytotic).

Укр. – масове захворювання рослин, тобто поширення інфекційної хвороби рослин (у тому числі сільськогосподарських) на значній території, що значно перевищує рівень захворюваності, який звичайно реєструється на відповідній території або збільшення активності шкідників рослин.

Рус. – массовое заболевание растений, то есть распространение инфекционной болезни растений (в том числе сельскохозяйственных) на значительной территории, значительно превышающее уровень заболеваемости, обычно регистрируемый на данной территории или увеличение активности вредителей растений.

En. – massive plant disease, that is, the spread of infectious plant disease (including agricultural) over a large area, much higher than the incidence rate, usually recorded in a given area or an increase in the activity of plant pests.

Эффективна доза (рос. **Эффективная доза**, англ. **Effective dose**).

Укр. – величина, що використовується як міра ризику виникнення віддалених наслідків опромінення всього тіла людини та окремих його органів і тканин з урахуванням їх радіочутливості. Вона становить суму добутків еквівалентної дози в органах і тканинах на відповідні коефіцієнти, що зважують. Коефіцієнти що зважують, встановлюють емпірично та розраховують таким чином, щоб їх сума для всього організму становила одиницю. Одиниці виміру ефективної дози збігаються з одиницями виміру еквівалентної дози. Вона також вимірюється в *Зивертах (Зв.)* або *бєрах (від біологічний еквівалент рентгена)*.

Рус. – величина, используемая как мера риска возникновения отдаленных последствий облучения всего тела человека и отдельных его органов и тканей с учётом их радиочувствительности. Она представляет сумму произведений эквивалентной дозы в органах и тканях на соответствующие взвешивающие коэффициенты. Взвешенные коэффициенты устанавливают эмпирически и рассчитывают таким образом, чтобы их сумма для всего организма составляла единицу. Единицы измерения эффективной дозы совпадают с единицами измерения эквивалентной дозы. Она также измеряется в *Зивертах (Зв.)* или *бєрах (от биологический эквивалент рентгена)*.

En. – a value used as a measure of the risk of long-term consequences of irradiation of the entire human body and its individual organs and tissues, considering their radiosensitivity. This is the sum of the products of the equivalent dose in organs and tissues

by the corresponding weighting factors. Weight coefficients are established empirically and calculated in such a way that their sum for the whole organism is equal to one. Effective dose units are the same as dose equivalent units. The effective dose is also measured in sieverts *Sievert (Sv)* or *rem (from the biological equivalent roentgen)*.

3

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій
(рос. **Предотвращение возникновения чрезвычайных ситуаций**, англ. **Prevention of emergency situations**).

Укр. – комплекс правових, соціально-економічних, політичних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів, які проводяться завчасно та спрямовані на регулювання техногенної та природної безпеки, проведення оцінки рівнів ризику, завчасне реагування на загрозу виникнення надзвичайної ситуації на основі даних моніторингу, експертизи, досліджень та прогнозів щодо можливого перебігу подій з метою недопущення їх переростання у надзвичайну ситуацію або пом'якшення її можливих наслідків.

Рус. – комплекс правовых, социально-экономических, политических, организационно-технических, санитарно-гигиенических и других мероприятий, проводимых заблаговременно и направленных на регулирование техногенной и природной безопасности, оценку уровней риска, заблаговременное реагирование на угрозу возникновения чрезвычайной ситуации на основе данных мониторинга, экспертизы, исследований и прогнозов возможного развития событий с целью их недопущения и перерастания в чрезвычайную ситуацию или снижение ее возможных последствий.

En. – a complex of legal, socio-economic, political, organizational and technical, sanitary and hygienic and other measures taken in advance and aimed at regulating technogenic and natural safety, assessing risk levels, early response to the threat of an emergency based on monitoring data, expertise, research and forecasts of possible development of events in order to prevent them and

develop into an emergency situation or reduce its possible consequences.

Засоби захисту шкіри (рос. Средства защиты кожи, англ. Means protection skin).

Укр. – поряд із захистом від парів і крапель отруйних і сильнодіючих отруйних речовин вони охороняють відкриті ділянки тіла, одяг, взуття й спорядження від зараження радіоактивними речовинами та біологічними засобами. Крім того, вони повністю затримують *a*-частки та значною мірою послабляють вплив *b*-часток. За принципом захисної дії вони підрозділяються на ізолюючі та фільтруючі.

Рус. – наряду с защитой от паров и капель, отравляющих и сильнодействующих ядовитых веществ они предохраняют открытые участки тела, одежду, обувь и снаряжение от заражения радиоактивными веществами и биологическими средствами. Кроме того, они полностью задерживают *a*-частицы и в значительной мере ослабляют воздействие *b*-частиц. По принципу защитного действия они подразделяются на изолирующие и фильтрующие.

En. – along with protection from vapors and drops, poisonous and potent toxic substances, they protect open areas of the body, clothing, shoes and equipment from contamination with radioactive substances and biological agents. In addition, they completely trap alpha particles and significantly weaken the effects of beta particles. According to the principle of protective action, they are divided into isolating and filtering.

Засоби протипожежного захисту (рос. Средства противопожарной защиты, англ. Fire protection facilities).

Укр. – технічні засоби, призначені для запобігання, виявлення, локалізації та ліквідації пожеж, захисту людей, матеріальних цінностей та довкілля від впливу небезпечних факторів пожежі.

Рус. – технические средства, предназначенные для предотвращения, выявления, локализации и ликвидации пожаров, защиты людей, материальных ценностей и окружающей среды от воздействия опасных факторов пожара.

En. – technical means designed to prevent, detect, localize and eliminate fires, protect people, material assets and the environment from the effects of dangerous fire factors.

Засоби цивільного захисту (рос. Средства гражданской защиты, англ. **Civil defense means**).

Укр. – протипожежна, аварійно-рятувальна та інша спеціальна техніка, обладнання, механізми, прилади, інструменти, вироби медичного призначення, лікарські засоби, засоби колективного та індивідуального захисту, які призначені та використовуються під час виконання завдань цивільного захисту.

Рус. – противопожарная, аварийно-спасательная и другая специальная техника, оборудование, механизмы, приборы, инструменты, изделия медицинского предназначения, лечебные средства, средства коллективной и индивидуальной защиты, предназначенные для использования при выполнении задач гражданской защиты.

En. – fire-fighting, rescue and other special machinery, equipment, mechanisms, devices, tools, medical products, medical supplies, collective and individual protective equipment intended for use in performing civil protection tasks.

Захисний екран (рос. Защитный экран, англ. **Protective shield**).

Укр. – засіб радіаційного захисту, який послаблює іонізуюче випромінювання в певному напрямку.

Рус. – средство радиационной защиты, ослабляющее ионизирующее излучение в определенном направлении.

En. – a means of radiation protection that attenuates ionizing radiation in a certain direction.

Захисні споруди цивільного захисту (рос. Защитные сооружения гражданской защиты, англ. **Protective structures Civil Protection**).

Укр. – інженерні споруди, призначені для захисту населення від впливу небезпечних факторів, що виникають

внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

Рус. – инженерные сооружения, предназначенные для защиты населения от воздействия опасных факторов, возникающих вследствие чрезвычайных ситуаций, военных действий или террористических актов.

En. – engineering structures designed to protect the population from the effects of hazardous factors arising from emergencies, hostilities or terrorist acts.

Захист населення (рос. **Защита населения**, англ. **Population protection**).

Укр. – створення необхідних умов для збереження життя і здоров'я людей у надзвичайних ситуаціях.

Рус. – создание необходимых условий обеспечивающих сохранность жизни и здоровья людей в условиях чрезвычайных ситуаций.

En. – creation of the necessary conditions to ensure the safety of life and health of people in emergency situations.

Зона біологічного зараження (рос. **Зона биологического заражения**, англ. **Biological contamination zone**).

Укр. – територія або акваторія, у межах яких розповсюджені або занесені небезпечні біологічні речовини, біологічні засоби ураження людей або небезпечні мікроорганізми, які створюють небезпеку для життя та здоров'я людей, сільськогосподарських тварин, існування рослин, а також для оточуючого природного середовища.

Рус. – территория или акватория, в пределах которых распространены или занесены опасные биологические вещества, биологические средства поражения людей или опасные микроорганизмы, которые создают опасность для жизни и здоровья людей, сельскохозяйственных животных, существования растений, а также для окружающей среды.

En. – territory or water area within which dangerous biological substances, biological means of destruction of people or dangerous microorganisms are spread or introduced, which pose a danger to the

life and health of people, farm animals, the existence of plants, as well as to the environment.

Зона біологічного ураження (рос. **Зона биологического поражения**, англ. **Biological damage zone**).

Укр. – територія, заражена біологічними збудниками захворювань у небезпечних для людей, тварин або рослин межах.

Рус. – территория, зараженная биологическими возбудителями заболеваний в опасных для людей, животных или растений пределах.

En. – territory contaminated with biological pathogens within dangerous limits for people, animals or plants.

Зона можливого ураження (рос. **Зона возможного поражения**, англ. **Zone of possible lesion**).

Укр. – окрема територія, акваторія, на якій внаслідок настання надзвичайної ситуації виникає загроза життю або здоров'ю людей та заподіяна шкода майну.

Рус. – отдельная территория, акватория, на которой в условиях чрезвычайной ситуации возникает угроза жизни или здоровью людей и причинения вреда имуществу.

En. – a separate territory, water area in which in an emergency situation there is a threat to the life or health of people and causing damage to property.

Зона надзвичайної ситуації (рос. **Зона чрезвычайной ситуации**, англ. **Emergency zone**)).

Укр. – окрема територія, акваторія, де сталася надзвичайна ситуація.

Рус. – отдельная территория, акватория, на которой произошла чрезвычайная ситуация.

En. – a separate territory, water area where the emergency occurred.

Зона хімічного зараження (рос. **Зона химического заражения**, англ. **Zone of chemical contamination**).

Укр. – територія, яка безпосередньо перебуває під впливом хімічної зброї або сильнодіючих отруйних речовин.

Рус. – территория, которая непосредственно находится под воздействием химического оружия или сильнодействующих ядовитых веществ.

En. – territory that is directly under the influence of chemical weapons or potent toxic substances.

Зона хімічного ураження (рос. **Зона химического поражения**, англ. **Zone of chemical lesion**).

Укр. – територія, яка безпосередньо перебуває під впливом хімічної зброї або сильнодіючих отруйних речовин і над якою поширилася заражена хмара із вражаючими концентраціями.

Рус. – территория, которая непосредственно находится под воздействием химического оружия или сильнодействующих ядовитых веществ и над которой распространилась зараженное облако с поражающими концентрациями.

En. – an area that is directly under the influence of chemical weapons or potent toxic substances and over which a contaminated cloud with damaging concentrations has spread.

I

Ізолювальний автономний дихальний апарат (Ізолюючий протигаз) (рос. **Изолирующий автономный дыхательный аппарат, (Изолирующий противогаз)** англ. **Self-contained breathing apparatus (Breathing apparatus, Insulating protective breathing apparatus, Isolating gas mask)**).

Укр. – спеціальний, індивідуальний засіб захисту органів подиху, очей, шкіри обличчя від усіх шкідливих домішок, що містяться в повітрі. Його використовують у тому випадку коли фільтруючі протигази не здатні забезпечити захист, а також в умовах недолику кисню в повітрі. Тобто це дихальний апарат, в якому джерело дихального газу переносить користувач.

Рус. – специальное, индивидуальное средство защиты органов дыхания, глаз, кожи лица от всех вредных примесей, содержащихся в воздухе. Его используют в том случае, когда фильтрующие противогазы не способны обеспечить защиту, а также в условиях недостатка кислорода в воздухе. То есть это

дыхательный аппарат, в котором источник газа необходимого для дыхания переносит пользователь.

En. – special, individual means of protection of the respiratory system, eyes, face skin from all harmful impurities contained in the air. It is used in the event that filtering masks are not able to provide protection, as well as in conditions of a lack of oxygen in the air. That is, it is a breathing apparatus in which the source of the gas necessary for breathing is carried by the user himself.

Індивідуальні засоби захисту (рос. **Индивидуальные средства защиты**, англ. **Personal protective equipment**).

Укр. – захисні засоби, призначені для індивідуального захисту людей від впливу радіоактивних, отруйних і сильнодіючих отруйних речовин, а також бактеріальних засобів. За призначенням вони поділяються на засоби захисту органів дихання і шкіри.

Рус. – защитные средства, предназначенные для индивидуальной защиты людей от радиоактивных, отравляющих и сильнодействующих ядовитых веществ, а также бактериальных средств. По предназначению они подразделяются на средства защиты органов дыхания и кожи.

En. – protective equipment designed for personal protection of people from radioactive, poisonous and potent toxic substances, as well as bacterial agents. By appointment, they are divided into respiratory protection and skin protection.

Індикатори (рос. **Индикаторы**, англ. **Indicators (Radiation indicators)**).

Укр. – прилади, призначені для виявлення радіоактивного або хімічного забруднення місцевості та різних предметів.

Рус. – приборы, предназначенные для выявления радиоактивного или химического загрязнения местности и различных предметов.

En. – devices designed to detect radioactive or chemical contamination of the area and various items.

Инженерный захист територій (рос. **Инженерная защита территорий**, англ. **Engineering protection of territories**).

Укр. – комплекс організаційних та інженерно-технічних заходів, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту територій, населених пунктів та суб'єктів господарювання від їх наслідків та небезпеки, що може виникнути під час воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період.

Рус. – комплекс организационных и инженерно-технических мероприятий, направленных на предотвращение возникновения чрезвычайных ситуаций, обеспечение защиты территорий, населенных пунктов и субъектов хозяйственной деятельности от их последствий и опасности, которая может возникнуть во время военных (боевых) действий или вследствие таких действий, а также создание условий для обеспечения постоянного функционирования субъектов хозяйственной деятельности и территорий в особый период.

En. – a set of organizational and engineering and technical measures aimed at preventing emergencies, ensuring the protection of territories, settlements and economic entities from their consequences and danger that may arise during military (combat) actions or as a result of such actions, as well as creating conditions to ensure the continuous functioning of business entities and territories during a special period.

Инженерно-технічні заходи цивільного захисту (рос. **Инженерно-технические мероприятия гражданской защиты**, англ. **Engineering and technical measures of civil protection**).

Укр. – комплекс інженерно-технічних рішень, спрямованих на запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, забезпечення захисту населення і територій від них та небезпеки, що може виникнути під час воєнних (бойових) дій або внаслідок таких дій, а також створення умов для забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання і територій в особливий період.

Рус. – комплекс инженерно-технических решений, направленных на предотвращение возникновения чрезвычайных ситуаций, обеспечение защиты населения и территорий от них и опасностей, которое могут возникнуть во время военных (боевых) действий или вследствие таких действий, а также создание условий для обеспечения постоянного функционирования субъектов хозяйственной деятельности и территорий в особый период.

En. – a set of engineering and technical solutions aimed at preventing emergencies, ensuring the protection of the population and territories from them and the dangers that may arise during military (combat) actions or as a result of such actions, as well as creating conditions for ensuring the continuous functioning of economic entities and territories during a special period.

К

Карантин (рос. **Карантин**, англ. **Quarantine (Lockdown)**).

Укр. – система державних засобів, які проводять в епідемічному осередку для запобігання поширенню інфекційних захворювань із вогнища ураження та повної ізоляції і ліквідації його.

Рус. – система государственных мероприятий, проводимых в местах эпидемии для предотвращения распространения инфекционных заболеваний из очага поражения и полной его изоляции, и ликвидации.

En. – a system of state measures carried out in places of epidemic to prevent the spread of infectious diseases from the lesion focus and its complete isolation and elimination.

Катастрофа (рос. **Катастрофа**, англ. **Catastrophe (Disaster)**).

Укр. – велика за масштабами аварія або інша подія, що призводить до тяжких наслідків.

Рус. – большая по масштабам авария или другое событие, способные привести к тяжелым последствиям.

En. – a large-scale accident or other event that can lead to serious consequences.

Класифікаційна ознака надзвичайних ситуацій (рос. **Классификационный признак чрезвычайных ситуаций**, англ. **Classification sign emergency situations**).

Укр. – технічна або інша характеристика небезпечної події, що зумовлює виникнення обстановки, яка визначається як надзвичайна ситуація.

Рус. – техническая или другая характеристика опасного события, предопределяющая возникновение обстановки, которая определяется как чрезвычайная ситуация.

En. – technical or another characteristic of a hazardous event that predetermines the occurrence of the situation, which is defined as an emergency.

Класифікація надзвичайних ситуацій (рос. **Классификация чрезвычайных ситуаций**, англ. **Classification of emergency**).

Укр. – система, згідно з якою надзвичайні ситуації поділяються на класи і підкласи залежно від характеру їх походження.

Рус. – система, согласно которой чрезвычайные ситуации подразделяются на классы и подклассы в зависимости от характера их происхождения.

En. – a system according to which emergencies are classified into classes and subclasses according to their nature of origin.

Коефіцієнт дезактивації (рос. **Коэффициент дезактивации**, англ. **Coefficient deactivation**).

Укр. – кількісний показник, який характеризує ефективність дезактивації і вимірюється відношенням рівня радіоактивного забруднення до і після дезактивації.

Рус. – количественный показатель, характеризующий эффективность дезактивации и измеряемый отношением уровня радиоактивного загрязнения до и после дезактивации.

En. – a quantitative indicator characterizing the effectiveness of decontamination and measured by the ratio of the level of radioactive contamination before and after decontamination.

Колективна доза (рос. Коллективная доза, англ. Collective dose).

Укр. – сума індивідуальних ефективних доз у даній групі людей за даний проміжок часу. Її можна підрахувати для населення окремого села, міста, адміністративно-територіальної одиниці, держави і т.д., шляхом множення середньої ефективної дози на загальну кількість людей, які були під впливом випромінювання. Одиницею виміру колективної дози є людино-зиверт (*люд.-Зв.*), позасистемна одиниця – людино-берів (*люд.-бер*).

Рус. – сумма индивидуальных эффективных доз в данной группе людей за данный промежуток времени. Ее можно подсчитать для населения отдельной деревни, города, административно-территориальной единицы, государства и т. д., путём умножения средней эффективной дозы на общее количество людей, которые находились под воздействием излучения. Единицей измерения коллективной дозы является человеко-зиверт (*чел.-Зв*), внесистемная единица – человеко-бэр (*чел.-бэр*).

En. – the sum of individual effective doses in a given group of people for a given period of time. It can be calculated for the population of an individual village, city, administrative-territorial unit, state, etc., by multiplying the average effective dose by the total number of people who were exposed to radiation. The unit of measurement of the collective dose is man-sievert (*man-Sv*), the off-system unit is man-rem (*man-rem*).

Концентрація (рос. Концентрация, англ. Concentration).

Укр. – кількість хімічної речовини в одиниці об'єму повітря. Вимірюється в міліграмах хімічної речовини, яка знаходиться в літрі повітря (*мг/л*).

Рус. – количество химического вещества в единице объема воздуха. Измеряется в миллиграммах химического вещества, находящегося в литре воздуха (*мг/л*).

En. – the amount of a chemical per unit volume of air. It is measured in milligrams of the chemical present in a liter of air (*mg/L*).

Критична маса (рос. **Критическая масса**, англ. **Mass limit**).

Укр. – найменша кількість ядерного палива, в якій може проходити ланцюгова ядерна реакція.

Рус. – минимальное количество ядерного топлива, в котором может происходить цепная ядерная реакция.

En. – the minimum amount of nuclear fuel in which a nuclear chain reaction can occur.

Л

Ланцюгова реакція (рос. **Цепная реакция**, англ. **Chain reaction**).

Укр. – реакція, що протікає з регульованою швидкістю, яка покладена в основу одержання внутрішньоядерної енергії на атомних електростанціях.

Рус. – реакция, протекающая с регулируемой скоростью, которая положенная в основу получения внутриядерной энергии на атомных электростанциях.

En. – a reaction that proceeds at a controlled rate, which is the basis for the production of intranuclear energy in nuclear power plants.

Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації (рос. **Ликвидация последствий чрезвычайной ситуации**, англ. **Liquidation of consequences of emergencies**).

Укр. – проведення комплексу заходів, що включає аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи, які здійснюються у разі виникнення надзвичайної ситуації і спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, рятування життя та збереження здоров'я людей, а також на локалізацію зони надзвичайної ситуації.

Рус. – проведение комплекса мероприятий, включающего аварийно-спасательные и другие неотложные работы, осуществляемые в случае возникновения чрезвычайной ситуации и направленные на ликвидацию опасных факторов, спасание жизни и сохранение здоровья людей, а также на локализацию зоны чрезвычайной ситуации.

En. – carrying out a set of measures, including rescue and other urgent work carried out in the event of an emergency and aimed at eliminating dangerous factors, saving lives and preserving people's health, as well as localizing the emergency zone.

М

Максимально-допустима концентрація (рос. **Предельно-допустимая концентрация**, англ. **Limit acceptable concentration**).

Укр. – максимальні допустимі дози, які не призведуть до значних змін в організмі людини.

Рус. – максимальные допустимые дозы, не приводящие к серьезным изменениям в организме человека.

En. – the maximum allowable doses that do not lead to serious changes in the human body.

Медичний захист (рос. **Медицинская защита**, англ. **Medical protection**).

Укр. – заходи запобігання ураженню населення або зменшення його масштабів, своєчасне надання допомоги потерпілим та їх лікування.

Рус. – мероприятия предотвращения поражения населения или снижение его масштабов, своевременное предоставление помощи пострадавшим и их лечение.

En. – measures to prevent damage to the population or reduce its scale, timely provision of assistance to victims and their treatment.

Медично-психологічна реабілітація (рос. **Медико-психологическая реабилитация**, англ. **Medical and psychological rehabilitation**).

Укр. – комплекс лікувально-профілактичних, реабілітаційних та оздоровчих заходів, спрямованих на відновлення психофізіологічних функцій, оптимальної працездатності, соціальної активності рятувальників аварійно-рятувальних служб (формувань), осіб, залучених до виконання аварійно-рятувальних робіт у разі виникнення надзвичайної

ситуації, а також постраждалих внаслідок такої надзвичайної ситуації, передусім неповнолітніх осіб.

Рус. – комплекс лечебно-профилактических, реабилитационных и оздоровительных мероприятий, направленных на восстановление психофизиологических функций, оптимальной трудоспособности, социальной активности спасателей аварийно-спасательных служб (формирований), лиц, привлекаемых к выполнению аварийно-спасательных работ в случае возникновения чрезвычайной ситуации, а также пострадавших вследствие такой чрезвычайной ситуации, прежде всего несовершеннолетних лиц.

En. – a set of treatment and prophylactic, rehabilitation and recreational measures aimed at restoring psychophysiological functions, optimal working capacity, social activity of rescuers of emergency rescue services (formations), persons involved in emergency rescue operations in the event of an emergency, as well as victims of such emergency situations, especially minors.

Межа дози (рос. **Предел дозы**, англ. **Border of dose**).

Укр. – гранична еквівалентна доза за рік для обмеженої частини населення. Межа дози встановлюється в 10 разів меншою від граничнодопустимої дози для запобігання необґрунтованого опромінювання цього контингенту людей.

Рус. – предельная эквивалентная доза за год для ограниченной части населения. Предел дозы устанавливается в 10 раз меньше предельно-допустимой дозы для предотвращения необоснованного облучения этого контингента людей.

En. – the limiting equivalent dose per year for a limited part of the population. The dose limit is set 10 times less than the maximum permissible dose to prevent unjustified exposure of this contingent of people.

Мінімальна летальна доза (рос. **Минимальная летальная доза**, англ. **Minimum lethal dose**, (**The minimum lethal dose**)).

Укр. – мінімальна доза випромінювання, що викликає загибель усіх опромінених об'єктів.

Рус. – минимальная доза излучения, вызывающая гибель всех облучённых объектов.

En. – the minimum dose of radiation causing the death of all irradiated objects.

Місце для сховища (рос. **Место для убежища**, англ. **Place of refuge**).

Укр. – ділянка землі, відведена для сховища радіоактивних відходів, верхній шар якої служить радіаційним захистом.

Рус. – участок земли, отведенный для хранилища радиоактивных отходов, верхний пласт которого служит радиационной защитой.

En. – a plot of land set aside for a radioactive waste storage, the upper layer of which serves as a radiation shield.

Н

Надзвичайна ситуація (рос. **Чрезвычайная ситуация**, англ. **Emergency situation**).

Укр. – обстановка на окремій території, суб'єкті господарювання або водному об'єкті, яка характеризується порушенням нормальних умов життєдіяльності населення, спричинена катастрофою, аварією, пожежею, стихійним лихом, епідемією, епізоотією, епіфітотією, застосуванням засобів ураження або іншою небезпечною подією, що призвела (може призвести) до виникнення загрози життю або здоров'ю населення, великої кількості загиблих і постраждалих, завдання значних матеріальних збитків, а також до неможливості проживання населення на такій території чи об'єкті, провадження на ній господарської діяльності.

Рус. – обстановка на отдельной территории, субъекте хозяйственной деятельности или водном объекте, характеризующаяся нарушением нормальных условий жизнедеятельности населения, вызванная катастрофой, аварией, пожаром, стихийным бедствием, эпидемией, эпизоотией, эпифитотией, применением средств поражения или другим опасным событием, приведшая (способная привести) к возникновению угрозы жизни или здоровью населения, большому количеству погибших и пострадавших, причинению значительных материальных ущербов, а также к невозможности

проживання населення на цій території или об'єкті, проведенню на ній господарської діяльності.

En. – the situation on a separate territory, economic entity or water body, characterized by a violation of the normal living conditions of the population caused by a catastrophe, accident, fire, natural disaster, epidemic, epizootic, epiphytotic, use of means of destruction or other dangerous event, leading (capable of leading) to the occurrence threats to the life or health of the population, a large number of people killed and injured, causing significant material damage, as well as to the impossibility of living in this territory or facility, conducting economic activities on it.

Небезпечна подія (рос. **Опасное событие**, англ. **Hazardous event**).

Укр. – подія, у тому числі катастрофа, аварія, пожежа, стихійне лихо, епідемія, епізоотія, епіфітотія, яка за своїми наслідками становить загрозу життю або здоров'ю населення чи призводить до завдання матеріальних збитків.

Рус. – событие, в том числе катастрофа, авария, пожар, стихийное бедствие, эпидемия, эпизоотия, эпифитотия, которое по своим результатам представляет угрозу жизни или здоровью населению, или приводит к нанесению материального ущерба.

En. – an event, including a catastrophe, accident, fire, natural disaster, epidemic, epizootic, epiphytotic, which, according to its results, poses a threat to the life or health of the population, or leads to material damage.

Небезпечний чинник (рос. **Опасный фактор**, англ. **Dangerous factor**).

Укр. – складова частина небезпечного явища (пожежа, вибух, викидання, загроза викидання небезпечних хімічних, радіоактивних і біологічно небезпечних речовин) або процесу, що характеризується фізичною, хімічною, біологічною чи іншою дією (впливом), перевищенням нормативних показників і створює загрозу життю та/або здоров'ю людини.

Рус. – составная часть опасного явления (пожара, взрыва, выброса, угрозы выброса опасных химических, радиоактивных и биологически опасных веществ) или процесса,

характеризуючогося фізическим, хіміческим, біологіческим или другим действом (воздействием), превышением нормативных показателей и создающим угрозу жизни и/или здоровью человека.

En. – an integral part of a hazardous phenomenon (fire, explosion, release, threat of release of hazardous chemical, radioactive and biologically hazardous substances) or a process characterized by physical, chemical, biological or other action (impact), exceeding standard indicators and posing a threat to human life and/or health.

Непритомність (рос. **Обморок** (Бессознательное состояние), англ. **Syncope (Unconsciousness)**).

Укр. – запаморочення, потемнення в очах, нудота, блювота, тимчасова втрата свідомості, різка блідість шкіри, слабкий пульс, поверхнєве дихання, холодний липкий піт.

Рус. – головокружение, потемнение в глазах, тошнота, рвота, временная потеря сознания, резкая бледность кожи, слабый пульс, поверхностное дыхание, холодный липкий пот.

En. – dizziness, darkening in the eyes, nausea, vomiting, temporary loss of consciousness, severe pallor of the skin, weak pulse, shallow breathing, cold clammy sweat.

Непрофесійні об'єктові аварійно-рятувальні служби (рос. **Непрофессиональные объектовые аварийно-спасательные службы**, англ. **Non-professional emergency services objects**).

Укр. – служби, що створюються з числа інженерно-технічних та інших досвідчених працівників суб'єктів господарювання, які здобули необхідні знання та навички у проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт і здатні за станом здоров'я виконувати роботи в екстремальних умовах.

Рус. – службы, создающиеся из числа инженерно-технических и других опытных работников субъектов хозяйствования, получившие необходимые знания и навыки в проведении аварийно-спасательных и других неотложных работ и способные по состоянию здоровья выполнять работы в экстремальных условиях.

En. – services created from the number of engineering and technical and other experienced workers of business entities, who have received the necessary knowledge and skills in carrying out emergency rescue and other urgent work and are capable of performing work in extreme conditions for health reasons.

Неспеціалізована аварійно-рятувальна служба (рос. **Неспециализированная аварийно-спасательная служба**, англ. **Non-specialized emergency rescue service**).

Укр. – професійна або непрофесійна аварійно-рятувальна служба, яка має підготовлених рятувальників та відповідні засоби цивільного захисту і призначена для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, які не потребують відповідної спеціалізації.

Рус. – профессиональная или непрофессиональная аварийно-спасательная служба, имеющая подготовленных спасателей и соответствующие средства гражданской защиты и предназначенная для проведения аварийно-спасательных и других неотложных работ, не нуждающихся в соответствующей специализации.

En. – a professional or non-professional emergency rescue service with trained rescuers and appropriate civil protection equipment and designed to carry out emergency rescue and other urgent work that does not require appropriate specialization.

O

Об'єкт підвищеної небезпеки (рос. **Объект повышенной опасности**, англ. **Object of increased danger**).

Укр. – об'єкт, який згідно із законом вважається таким, на якому є реальна загроза виникнення аварії та/або надзвичайної ситуації техногенного чи природного характеру.

Рус. – объект, который согласно закону считается таким, на котором существует реальная угроза возникновения аварии и/или чрезвычайной ситуации техногенного или природного характера.

En. – an object that, according to the law, is considered to be such that there is a real threat of an accident and/or an emergency of a man-made or natural nature.

Обсервація (рос. **Обсервация**, англ. **Observation**).

Укр. – система заходів спостереження за ізольованими людьми або тваринами, які прибули з осередку, на який наклали карантин.

Рус. – система мероприятий наблюдения за изолированными людьми или животными, прибывшими с территории, на которую наложен карантин.

En. – a system of measures for monitoring isolated people or animals arriving from the quarantined territory.

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту (рос. **Оперативно-спасательная служба гражданской защиты**, англ. **Operative-rescue Service of Civil Protection**).

Укр. – спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань, органів управління такими формуваннями системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Рус. – специальное невоенизированное объединение аварийно-спасательных и других формирований, органов управления этими формированиями системы центрального органа исполнительной власти, обеспечивающего эти формирования и реализующие государственную политику в сфере гражданской защиты.

En. – a special non-militarized association of emergency rescue and other formations, governing bodies of these formations of the system of the central executive authority, which provides these formations and implements the state policy in the field of civil protection.

Опік (рос. **Ожог**, англ. **Burn**).

Укр. – ушкодження тканини організму в результаті впливу термічних факторів, хімічних речовин, електричного струму або іонізуючого випромінювання.

Рус. – повреждение ткани организма в результате воздействия термических факторов, химических веществ, электрического тока или ионизирующего излучения.

En. – damage to body tissue as a result of exposure to thermal factors, chemicals, electric current or ionizing radiation.

Оповіщення (рос. **Оповещение**, англ. **Notification**).

Укр. – доведення сигналів і повідомлень органів управління цивільного захисту про загрозу та виникнення надзвичайних ситуацій, аварій, катастроф, епідемій, пожеж тощо до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

Рус. – доведение сигналов и сообщений органов управления гражданской защиты об угрозе и возникновении чрезвычайных ситуаций, аварий, катастроф, эпидемий, пожаров и т.п. до центральных и местных органов исполнительной власти, предприятий, учреждений, организаций и населения.

En. – communicating signals and messages from civil protection authorities about the threat and occurrence of emergencies, accidents, disasters, epidemics, fires, etc. to central and local executive authorities, enterprises, institutions, organizations and the population.

Осередок ядерного ураження (рос. **Очаг ядерного поражения**, англ. **Hearth of nuclear destruction**).

Укр. – територія, на якій під впливом вражаючих факторів ядерного вибуху, виникли руйнування будівель і споруд, пожежі, радіоактивне забруднення.

Рус. – территория, на которой под воздействием поражающих факторов ядерного взрыва, возникли разрушения зданий и сооружений, пожары, радиоактивное загрязнение.

En. – an area where, under the influence of the damaging factors of a nuclear explosion, the destruction of buildings and structures, fires, radioactive contamination occurred.

Отруйні речовини (рос. **Отравляющие вещества**, англ. **Toxin agent**).

Укр. – хімічні речовини, які при бойовому застосуванні або при аварійному потраплянні в атмосферу можуть заражати незахищених людей і тварин, а також заражати повітря, місцевість, споруди, воду, що робить їх непридатними для користування і небезпечними при стиканні з ними.

Рус. – химические вещества, которые при боевом применении или при аварийном попадании в атмосферу могут заражать незащищенных людей и животных, а также заражать воздух, местность, сооружения и воду, что делает их непригодными для использования и опасными при контакте с ними.

En. – chemical substances that, during combat use or in case of emergency release into the atmosphere, can infect unprotected people and animals, as well as contaminate the air, terrain, structures and water, which makes them unusable and hazardous in contact with them.

Оцінка інженерної обстановки (рос. **Оценка инженерной обстановки**, англ. **Assessment of the situation engineering**).

Укр. – визначення масштабів руйнування, обсягів, термінів і черговості, а також сил і засобів необхідних для проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Рус. – определение масштабов разрушения, объемов, сроков и очередности, а также сил и средств, необходимых для проведения спасательных и других неотложных работ.

En. – determination of the scale of destruction, volumes, terms and sequence, as well as the forces and means necessary for carrying out rescue and other urgent work.

II

Пандемія (рос. **Пандемия**, англ. **Pandemic**).

Укр. – епідемія, що характеризується найбільшим поширенням будь-якого інфекційного захворювання на території усієї країни та сусідніх держав, багатьох країн світу, різних материках. Характеризується відсутністю колективного імунітету в людства, і, зазвичай, ефективних засобів профілактики (вакцини) й лікування. Серед інфекційних захворювань, які сягали масштабу пандемії: чума, холера, грип, коронавірусна інфекція.

Рус. – эпидемия, характеризующаяся наибольшим распространением любого инфекционного заболевания на территории всей страны и соседних государств, многих стран

мира, разных материках. Характеризуется отсутствием коллективного иммунитета у человечества, и, как правило, эффективных средств профилактики (вакцины) и лечения. Среди инфекционных заболеваний, которые достигали масштаба пандемии: чума, холера, грипп, коронавирусная болезнь.

En. – epidemic, characterized by the greatest spread of any infectious disease throughout the country and neighboring countries, many countries, different continents. It is characterized by a lack of collective immunity in humanity, and, as a rule, effective means of prevention (vaccine) and treatment. Among the infectious diseases that reached the scale of a pandemic: plague, cholera, influenza, coronavirus infection.

Перша долікарська допомога (рос. **Первая доврачебная помощь**, англ. **First aid**).

Укр. – заходи для збереження людині життя і здоров'я, які необхідно виконати до прибуття (втручання) медичних працівників.

Рус. – мероприятия, проводимые для сохранения жизни и здоровья человеку, которые необходимо выполнить до прибытия (вмешательства) медицинских работников.

En. – measures taken to preserve the life and health of a person, which must be performed before the arrival (intervention) of medical workers.

Площа зони фактичного зараження (рос. **Площадь зоны фактического заражения**, англ. **Area of virtual contamination**).

Укр. – територія з небезпечними для життя людей і тварин межами вражаючих факторів.

Рус. – территория с опасными для жизни людей и животных значениями поражающих факторов.

En. – territory with dangerous values of damaging factors for the life of people and animals.

Повітря з нестачею кисню (рос. **Воздух с недостатком кислорода**, англ. **Oxygen deficient air (Air with oxygen deficiency)**).

Укр. – навколишнє повітря, яке містить кисню менше 17 % за об'ємом (сухого повітря) і в якому неможливе використання фільтрувального пристрою.

Рус. – окружающий воздух, в котором содержится кислорода меньше 17 % от его объема (сухого воздуха) и в котором невозможно использование фильтрующего устройства.

En. – ambient air containing less than 17 % oxygen (dry air) and in which filtering devices cannot be used.

Повна санітарна обробка (рос. **Полная санитарная обработка**, англ. **Cleansing full**).

Укр. – знезараження тіла людини із зміною білизни й одягу.

Рус. – обеззараживание тела человека со сменой белья и одежды.

En. – disinfection of the human body with a change of linen and clothing.

Поглинена доза (рос. **Поглощенная доза**, англ. **Absorbed dose (The absorbed dose)**)

Укр. – показує, яка кількість енергії випромінювання поглинена в одиниці маси речовини, що опромінюється. Вона визначається відношенням поглиненої енергії іонізуючого випромінювання до маси поглинаючої речовини. За одиницю виміру поглиненої дози в системі СІ прийнятий *грей (Гр)*. 1 *Гр* – це така доза, при якій масі 1 кг передається енергія іонізуючого випромінювання в 1 джоуль. Позасистемною одиницею поглиненої дози є *рад*. 1 *Гр* = 100 *рад*.

Рус. – показывает, какое количество энергии излучения поглощено в единице массы облучаемого вещества и определяется отношением поглощенной энергии ионизирующего излучения к массе поглощающего вещества. За единицу измерения поглощенной дозы в системе СИ принят грей (*Гр*). 1 *Гр* – это такая доза, при которой массе 1 кг передается энергия ионизирующего излучения в 1 джоуль. внесистемной единицей поглощенной дозы является *рад*. 1 *Гр* = 100 *рад*.

En. – shows what amount of radiation energy is absorbed per unit mass of the irradiated substance and is determined by the ratio of the absorbed energy of ionizing radiation to the mass of the absorbing substance. Gray (*Gy*) is taken as the unit of measurement of the absorbed dose in the SI system. 1 *Gy* is the dose at which 1 joule of ionizing radiation energy is transferred to a mass of 1 *kg*. The off-system unit of absorbed dose is *rad*. 1 *Gy* = 100 *rad*.

Пожежа (рос. **Пожар**, англ. **Fire**).

Укр. – неконтрольований процес знищування або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для живих істот і довкілля.

Рус. – неконтролируемый процесс уничтожения или повреждения огнем имущества, во время которого возникают факторы, опасные для живых существ и окружающей среды.

En. – uncontrolled process of destruction or damage to property by fire, during which there are factors that are dangerous for living beings and the environment.

Пожежна безпека (рос. **Пожарная безопасность**, англ. **Fire safety**).

Укр. – відсутність неприпустимого ризику виникнення і розвитку пожеж та пов'язаної з ними можливості завдання шкоди живим істотам, матеріальним цінностям і довкіллю.

Рус. – отсутствие недопустимого риска возникновения и развития пожаров и связанной с ними возможности нанесения вреда живым существам, материальным ценностям и окружающей среде.

En. – absence of an unacceptable risk of the occurrence and development of fires and the associated possibility of harming living beings, material values and the environment.

Пожежна обстановка (рос. **Пожарная обстановка**, англ. **Situation fire**).

Укр. – масштаби і щільність ураження пожежами населених пунктів і лісових масивів, що впливає на життєдіяльність населення, роботу об'єктів господарювання, організацію та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт.

Рус. – масштабы и плотность поражения пожарами населенных пунктов и лесных массивов, влияющие на жизнедеятельность населения, работу объектов хозяйственной деятельности, организацию и проведение спасательных и других неотложных работ.

En. – the scale and density of fire damage to settlements and forests, affecting the life and activities of the population, the work of economic facilities, the organization and conduct of rescue and other urgent work.

Пожежна охорона (рос. **Пожарная охрана**, англ. **Fireguard (Fire the protection of)**).

Укр. – дії, які унеможливають виникання пожеж і захищають людей, матеріальні цінності та довкілля від впливу небезпечних чинників пожежі.

Рус. – действия, делающие невозможным возникновение пожаров и защищающие людей, материальные ценности и окружающую среду от воздействия опасных факторов пожара.

En. – actions that make the occurrence of fires impossible and protect people, material values and the environment from the effects of dangerous fire factors.

Пожежний гідрант (рос. **Пожарный гидрант**, англ. **Hydrant, (Fire hydrant)**).

Укр. – стаціонарний пристрій, призначений для забезпечення відбирання води з водопровідної мережі для гасіння пожежі.

Рус. – стационарное устройство, предназначенное для обеспечения отбора воды из водопроводной сети для тушения пожара.

En. – stationary device designed to ensure the withdrawal of water from the water supply network to extinguish a fire.

Пожежний оповіщувач (рос. **Пожарный оповещатель**, англ. **Manual fire alarm device**).

Укр. – пристрій, призначений для подавання сигналу оповіщення про виникнення пожежі.

Рус. – устройство, предназначенное для подачи сигнала оповещения о возникновении пожара.

En. – a device designed to give a warning signal about a fire.

Пожежний сповіщувач (рос. **Пожарный извещатель**, англ. **Fire detector**).

Укр. – технічний пристрій, призначений для формування сигналу в разі виникнення ознак горіння.

Рус. – техническое устройство, предназначенное для формирования сигнала в случае возникновения признаков горения.

En. – a technical device designed to form a signal in the event of signs of combustion.

Постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру (далі – **постраждали**) (рос. **Пострадавшие вследствие чрезвычайной ситуации техногенного или природного характера** (**пострадавшие**), англ. **Injured (Casualties) due to emergency situations of technogenic and natural character** (further – **Injured (Casualties)**)).

Укр. – особи, здоров'ю яких заподіяна шкода внаслідок надзвичайної ситуації.

Рус. – лица, здоровью которых причинен вред вследствие чрезвычайной ситуации.

En. – persons whose health has been harmed as a result of an emergency.

Потужність дози (Інтенсивність опромінення) (рос. **Мощность дозы (Интенсивность облучения)**, англ. **Dose rate (Intensity of irradiation)**).

Укр. – збільшення відповідної дози під впливом даного випромінювання за одиницю часу. Має розмірність відповідної дози (поглиненої, експозиційної й т.п.), ділену на одиницю часу. Допускається використання різних спеціальних одиниць (наприклад, *Зв/година*, *бер/хв*, *мЗв/рік* та ін.).

Рус. – приращение соответствующей дозы под воздействием данного излучения за единицу времени. Имеет размерность соответствующей дозы (поглощенной, экспозиционной и т. п.), делённую на единицу времени.

Допускается использование различных специальных единиц (например, *Зв/час*, *бэр/мин*, *мЗв/год* и др.).

En. – the increment of the corresponding dose under the influence of the given radiation per unit of time. Has the dimension of the corresponding dose (absorbed, exposure, etc.), divided by the unit of time. The use of various special units is allowed (for example, *Sv/h*, *rem/min*, *mSv/year*, and others).

Променева хвороба (рос. **Лучевая болезнь**, англ. **Radiation sickness**).

Укр. – захворювання внаслідок надмірного радіаційного опромінення всього тіла людини.

Рус. – заболевания вследствие чрезмерного радиационного облучения всего тела человека.

En. – diseases due to excessive radiation exposure of the entire human body.

Проникаюча радіація (рос. **Проникающая радиация**, англ. **Penetrating radiation**).

Укр. – потік гамма-випромінювання нейтронів, які утворюються під час ядерного вибуху внаслідок реакції і радіоактивного розпаду продуктів поділу.

Рус. – поток гамма-излучения нейтронов, образовывавшихся во время ядерного взрыва вследствие реакции и радиоактивного распада продуктов деления.

En. – flux of gamma radiation of neutrons formed during a nuclear explosion due to the reaction and radioactive decay of fission products.

Протирадіаційне укриття (рос. **Противорадиационное укрытие**, англ. **Fallout shelter**).

Укр. – захисна споруда, яка забезпечує захист у ній людей від впливу радіоактивних речовин і опромінювання в зонах радіоактивного забруднення місцевості.

Рус. – защитное сооружение, обеспечивающее защиту людей от воздействия радиоактивных веществ и облучения в зонах радиоактивного загрязнения местности.

En. – a protective structure that protects people from the effects of radioactive substances and radiation in areas of radioactive contamination of the area.

Професійна аварійно-рятувальна служба (рос. **Профессиональная аварийно-спасательная служба**, англ. **Professional emergency rescue service**).

Укр. – аварійно-рятувальна служба, працівники якої працюють за трудовим договором, а рятувальники, крім того, проходять професійну, спеціальну фізичну, медичну та психологічну підготовку.

Рус. – аварийно-спасательная служба, работники которой работают по трудовому договору, а спасатели, кроме того, проходят профессиональную, специальную физическую, медицинскую и психологическую подготовку.

En. – emergency rescue service, whose employees work under an employment contract, and rescuers, in addition, undergo professional, special physical, medical and psychological training.

Психотропні речовини (рос. **Психотропные вещества**, англ. **Psychotropic substances**).

Укр. – синтетичні або природні сполуки, які можуть викликати у здорових людей аномалії або фізичну нездатність виконання завдань, поставлених перед ними.

Рус. – синтетические или естественные соединения, способные вызвать у здоровых людей аномалии или физическую неспособность выполнения задач, поставленных перед ними.

En. – synthetic or natural compounds that can cause abnormalities or physical inability in healthy people to perform the tasks assigned to them.

Р

Радіаційна аварія (рос. **Радиационная авария**, англ. **Radioactive accident**).

Укр. – аварія з викидом радіоактивних речовин або іонізуючих випромінювань за межі, непередбачені проектом для

нормальної експлуатації радіаційно-небезпечних об'єктів, у кількостях понад установлену межу їх безпечної експлуатації.

Рус. – авария с выбросом радиоактивных веществ или ионизирующих излучений за границы, не предусмотренные проектом для нормальной эксплуатации радиационно-опасных объектов, в количествах превышающих установленные нормы их безопасной эксплуатации.

En. – an accident with the release of radioactive substances or ionizing radiation beyond the boundaries not provided for by the design for the normal operation of radiation hazardous facilities, in quantities exceeding the established standards for their safe operation.

Радіаційна обстановка (рос. **Радиационная обстановка**, англ. **Radioactive tactical situation**).

Укр. – масштаб і ступень радіоактивного забруднення місцевості, які впливають на дії формувань рятувальних служб, населення і роботу об'єктів господарювання.

Рус. – масштаб и степень радиоактивного загрязнения местности, оказывающие влияющие на действия формирований спасательных служб, населения и работу объектов хозяйственной деятельности.

En. – the scale and degree of radioactive contamination of the area, affecting the actions of the formations of rescue services, the population and the work of objects of economic activity.

Радіоактивне забруднення (рос. **Радиоактивное загрязнение**, англ. **Radioactive contamination**).

Укр. – радіоактивні речовини, які знаходяться на поверхні різних об'єктів у кількостях, що перевищують встановлені норми і правила.

Рус. – радиоактивные вещества, находящиеся на поверхности различных объектов в количествах, превышающих установленные нормы и правила.

En. – radioactive substances on the surface of various objects in quantities exceeding the established norms and rules.

Радіометр (рос. Радиометр, англ. Radiometer).

Укр. – використовуються для вимірювання ступеня забруднення поверхонь різних предметів радіоактивними речовинами, головним чином *бета*– і *гамма*–частинами.

Рус. – прибор, использующийся для измерения степени загрязнения поверхностей различных предметов радиоактивными веществами, главным образом *бета*– и *гамма*–частицами.

En. – a device used to measure the degree of contamination of surfaces of various objects with radioactive substances, mainly beta and gamma particles.

Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків (рос. Реагирование на чрезвычайные ситуации и ликвидация их последствий, англ. Responding (Reaction) to emergency situations and elimination (liquidation) of their consequences).

Укр. – скоординовані дії суб'єктів забезпечення цивільного захисту, що здійснюються відповідно до планів реагування на надзвичайну ситуацію, уточнених в умовах конкретного виду та рівня надзвичайної ситуації, і полягають в організації робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, припинення дії або впливу небезпечних факторів, викликаних нею, рятування населення і майна, локалізації зони надзвичайної ситуації, а також ліквідації або мінімізації її наслідків, які становлять загрозу життю або здоров'ю населення, заподіяння шкоди території, навколишньому природному середовищу або майну.

Рус. – скоординированные действия субъектов обеспечения гражданской защиты, осуществляемые в соответствии с планами реагирования на чрезвычайные ситуации, уточненных в условиях конкретного вида и уровня чрезвычайной ситуации и заключающиеся в организации работ по ликвидации последствий чрезвычайной ситуации, прекращению действия или воздействия опасных факторов, спасению населения и имущества, локализации зоны чрезвычайных ситуаций, а также ликвидации или минимизации ее последствий, которые создают угрозу жизни или здоровью населения и причиняют ущерб территории, окружающей среде или имуществу.

En. – coordinated actions of civil protection entities, carried out in accordance with emergency response plans, specified in the conditions of a specific type and level of an emergency and consisting in organizing work to eliminate the consequences of an emergency, terminate the action or impact of dangerous factors, rescue the population and property, localization zones of emergency situations, as well as elimination or minimization of its consequences, which pose a threat to the life or health of the population and cause damage to the territory, the environment or property.

Режим надзвичайної ситуації (НС) (рос. **Режим чрезвычайной ситуации (ЧС)**, англ. **An emergency situation mode**).

Укр. – режим НС встановлюється при виникненні НС та під час ліквідації НС.

Рус. – режим ЧС устанавливается при возникновении ЧС и во время ликвидации ЧС.

En. – the emergency situation mode is established in the event of an emergency and during the liquidation of an emergency.

Рентгенметр (рос. **Рентгенметр**, англ. **Roentgenometer, (X-ray meter, Dose rate meter, Ionometer)**).

Укр. – прилад, призначений для вимірювання рівнів радіації на забрудненій радіоактивними речовинами місцевості.

Рус. – прибор, предназначенный для измерения уровней радиации на загрязненной радиоактивными веществами местности.

En. – a device designed to measure radiation levels in areas contaminated with radioactive substances.

Респиратор (рос. **Респиратор**, англ. **Respirator**).

Укр. – засіб, призначений для захисту органів дихання від радіоактивних речовин, пилу ґрунту, бактеріальних засобів та різних шкідливих аерозолів.

Рус. – средство, предназначенное для защиты органов дыхания от радиоактивных веществ, пыли, бактериальных средств и различных вредных аэрозолей.

En. – a product designed to protect the respiratory system from radioactive substances, dust, bacterial agents and various harmful aerosols.

Рівень радіоактивного забруднення (рос. **Уровень радиоактивного заражения**, англ. **Level radioactive contamination**).

Укр. – величина, що характеризує кількісне значення радіоактивного забруднення.

Рус. – величина, характеризующая количественное значение радиоактивного загрязнения.

En. – a value characterizing the quantitative value of radioactive contamination.

С

Санітарна обробка (рос. **Санитарная обработка**, англ. **Sanitization**).

Укр. – складова частина спеціальної обробки. Це комплекс ліквідації забруднення радіоактивними речовинами, зараження небезпечними хімічними і біологічними засобами особового складу формувань цивільного захисту і населення.

Рус. – составная часть специальной обработки. Это комплекс по ликвидации загрязнения радиоактивными веществами, заражения опасными химическими и биологическими средствами личного состава формирований гражданской защиты и населения.

En. – part of special processing. This is a complex for the elimination of contamination with radioactive substances, contamination with hazardous chemical and biological agents of personnel of civil protection units and the population.

Світлове випромінювання ядерного вибуху (рос. **Световое излучение ядерного взрыва**, англ. **Light radiation of nuclear explosion**).

Укр. – потік променевої енергії, який викликає ультрафіолетові, інфрачервоні й видимі промені.

Рус. – поток лучистой энергии, вызывающий ультрафиолетовые, инфракрасные и видимые излучения.

En. – a flux of radiant energy causing ultraviolet, infrared and visible radiation.

Сили цивільного захисту (рос. **Силы гражданской защиты**, англ. **Civil Protection Force**).

Укр. – аварійно-рятувальні формування, спеціалізовані служби та інші формування цивільного захисту, призначені для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій.

Рус. – аварийно-спасательные формирования, специализированные службы и другие формирования гражданской защиты, предназначенные для проведения аварийно-спасательных и других неотложных работ по ликвидации чрезвычайных ситуаций.

En. – rescue teams, specialized services and other civil protection formations designed to carry out rescue and other urgent work to eliminate emergencies.

Система оповіщення (рос. **Система оповещения**, англ. **Notification system**).

Укр. – комплекс організаційно-технічних заходів, апаратури і технічних засобів оповіщення, апаратури, засобів та каналів зв'язку, призначених для своєчасного доведення сигналів та інформації про виникнення надзвичайних ситуацій до центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій та населення.

Рус. – комплекс организационно-технических мероприятий, аппаратуры и технических средств оповещения, аппаратуры, средств и каналов связи, предназначенных для своевременного доведения сигналов и информации о возникновении чрезвычайных ситуаций до центральных и местных органов исполнительной власти, предприятий, учреждений, организаций и населения.

En. – a set of organizational and technical measures, equipment and technical means of warning, equipment, means and communication channels designed for timely delivery of signals and

information about emergencies to central and local executive authorities, enterprises, institutions, organizations and the population.

Спеціалізована аварійно-рятувальна служба
(рос. **Специализированная аварийно-спасательная служба**,
англ. **Specialized emergency rescue service**).

Укр. – професійна аварійно-рятувальна служба, яка має підготовлених рятувальників та відповідні засоби цивільного захисту і призначена для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з особливим ризиком для життя та здоров'я, зокрема для гасіння газових фонтанів, проведення водолазних та гірничорятувальних робіт.

Рус. – профессиональная аварийно-спасательная служба, имеющая подготовленных спасателей и соответствующие средства гражданской защиты и предназначенная для проведения аварийно-спасательных и других неотложных работ с особым риском для жизни и здоровья, в частности для гашения газовых фонтанов, проведения водолазных и горноспасательных работ.

En. – a professional rescue service with trained rescuers and appropriate civil protection equipment and designed to carry out rescue and other urgent work with a special risk to life and health, in particular for extinguishing gas fountains, diving and mine rescue operations.

Спеціалізована служба цивільного захисту
(рос. **Специализированная служба гражданской защиты**,
англ. **Specialized Service of Civil Protection**).

Укр. – підприємства, установи, організації, об'єднані для виконання завдань у сфері цивільного захисту відповідної функціональної спрямованості.

Рус. – предприятия, учреждения, организации, объединенные для выполнения задач в сфере гражданской защиты соответствующей функциональной направленности.

En. – enterprises, institutions, organizations united to perform tasks in the field of civil protection of the corresponding functional focus.

Стихийне лихо (рос. **Стихийное бедствие**, англ. **Elemental distress, (Natural distress)**).

Укр. – природне явище, що діє з великою руйнівною силою, заподіює значну шкоду території, на якій відбувається, порушує нормальну життєдіяльність населення, завдає матеріальних збитків.

Рус. – природное явление, большой разрушительной силы, причиняющее значительный вред территории, на которой происходит, нарушает нормальную жизнедеятельность населения, причиняет значительные материальные убытки.

En. – a natural phenomenon of great destructive force, causing significant damage to the territory in which it occurs, disrupting the normal life of the population, causing significant material losses.

Стійкість роботи об'єкту (рос. **Устойчивость работы объекта**, англ. **Object work stability**).

Укр. – здатність об'єкту в умовах надзвичайних ситуацій випускати продукцію у запланованому обсязі, необхідної номенклатури і відповідної якості.

Рус. – способность объекта в условиях чрезвычайных ситуаций выпускать продукцию в запланированном объеме, необходимой номенклатуры и соответствующего качества.

En. – the ability of the facility in emergency situations to produce products in the planned volume, the required range and appropriate quality.

Сховище (рос. **Убежище**, англ. **Refuge**).

Укр. – інженерні споруди, які забезпечують надійний захист людей від усіх вражаючих факторів.

Рус. – инженерные сооружения, обеспечивающие надежную защиту населения от всех поражающих факторов.

En. – engineering structures that provide reliable protection of the population from all damaging factors.

Т

Техногенна безпека (рос. **Техногенная безопасность**, англ. **Caused safety**).

Укр. – відсутність ризику виникнення аварій та/або катастроф на потенційно небезпечних об'єктах, а також у суб'єктів господарювання, що можуть створити реальну загрозу їх виникнення. Техногенна безпека характеризує стан захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного характеру. Забезпечення техногенної безпеки є особливою (специфічною) функцією захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Рус. – отсутствие риска возникновения аварий и/или катастроф на потенциально опасных объектах, а также у субъектов хозяйственной деятельности, способные создать реальную угрозу их возникновения. Техногенная безопасность характеризует состояние защиты населения и территорий от чрезвычайных ситуаций техногенного характера. Обеспечение техногенной безопасности является особой (специфической) функцией защиты населения и территорий от чрезвычайных ситуаций.

En. – no risk of accidents and/or catastrophes at potentially hazardous facilities, as well as among business entities capable of creating a real threat of their occurrence. Technogenic safety characterizes the state of protection of the population and territories from technogenic emergencies. Ensuring technogenic safety is a special (specific) function of protecting the population and territories from emergencies.

Токсин (рос. **Токсин**, англ. **Toxin**).

Укр. – хімічні речовини рослинного, тваринного, мікробного походження, які мають високі токсичні властивості й можуть уражати організм людини і тварини.

Рус. – химические вещества растительного, животного, микробного происхождения, имеющие высокие токсичные свойства и способны поражать организм человека и животного.

En. – chemical substances of plant, animal, microbial origin, having high toxic properties and capable of infecting the human and animal organism.

Токсичність (рос. **Токсичность**, англ. **Toxic property**).

Укр. – токсикометричний показник, який обчислюється як величина, зворотна середньої смертельної дозі або середньої смертельної концентрації токсичної речовини.

Рус. – токсикометрический показатель, вычисляемый как величина, обратная средней смертельной дозе или средней смертельной концентрации токсичного вещества.

En. – toxicometry index, calculated as the reciprocal of the average lethal dose or the average lethal concentration of a toxic substance.

Тротиловий еквівалент (рос. **Тротиловый эквивалент**, англ. **TNT equivalent (Trotyl equivalent)**).

Укр. – така маса тротилового заряду, енергія вибуху якого дорівнює енергії вибуху ядерного заряду.

Рус. – масса тротилового заряда, энергия взрыва которого равняется энергии взрыва ядерного заряда.

En. – mass of TNT charge, the explosion energy of which is equal to the explosion energy of a nuclear charge.

У

Ударна хвиля (рос. **Ударная волна**, англ. **Shock wave**).

Укр. – ділянка сильного стиснення повітря, розігрітого до декількох мільйонів градусів, що поширюється з надзвичайною швидкістю (335 м/сек.) в усі сторони від центру вибуху.

Рус. – участок сильного сжатия воздуха, разогретого до нескольких миллионов градусов, распространяющийся с чрезвычайно высокой скоростью (335 м/сек) во все стороны от центра взрыва.

En. – a section of strong compression of air heated to several million degrees, spreading at an extremely high speed (335 m/s) in all directions from the center of the explosion.

Укриття населення в захисних спорудах (рос. **Укрытие населения в защитных сооружениях**, англ. **Shelter population in protective structures**).

Укр. – комплекс заходів, який передбачає завчасне будівництво захисних споруд, а також пристосування наявних приміщень для захисту населення та підтримання їх у готовності до використання.

Рус. – комплекс мероприятий, предусматривающий заблаговременное строительство защитных сооружений, а также приспособление имеющихся помещений для защиты населения и поддержание их в готовности к использованию.

En. – a set of measures providing for the advance construction of protective structures, as well as the adaptation of existing premises for the protection of the population and keeping them ready for use.

Установка пожежогасіння дренчерного типу (рос. **Дренчерная установка пожаротушения** англ. **Drencher system**).

Укр. – автоматична установка пожежогасіння, обладнана дренчерними зрошувачами.

Рус. – автоматическая установка пожаротушения, оборудованная дренчерными оросителями.

En. – automatic fire extinguishing system equipped with deluge sprinklers.

Установка пожежогасіння спринклерного типу (рос. **Спринклерная установка пожаротушения** англ. **Sprinkler system**).

Укр. – автоматична установка пожежогасіння, обладнана спринклерними зрошувачами.

Рус. – автоматическая установка пожаротушения, оборудованная спринклерными оросителями.

En. – automatic fire extinguishing system equipped with sprinkler sprinklers.

Ф

Фіксована ефективна еквівалентна доза (рос. **Фиксированная эффективная эквивалентная доза**, англ. **Fixed effective equivalent dose (CEDE – the committed effective dose equivalent)**).

Укр. – це оцінка доз радіації на людину, у результаті інгаляції або вживання деякої кількості радіоактивної речовини. CEDE виражається в *бєрах* або *зивєртах* (*Зв*) і враховує радіочутливість різних органів і час, протягом якого речовина залишається в організмі (аж до всього життя). Залежно від ситуації, CEDE може також мати відношення до дози опромінення певного органа, а не всього тіла.

Рус. – это оценка доз радиации на человека, в результате ингаляции или употребления некоторого количества радиоактивного вещества. CEDE выражается в *бєрах* или *зивєртах* (*Зв*) и учитывает радиочувствительность различных органов и время, в течение которого вещество остается в организме (вплоть до всей жизни). В зависимости от ситуации, CEDE может также иметь отношение к дозе облучения определенного органа, а не всего тела.

En. – it is an estimate of the radiation doses to a person, as a result of inhalation or consumption of a certain amount of a radioactive substance. CEDE is expressed in rem or sievert (Sv) and considers the radiosensitivity of various organs and the time during which the substance remains in the body (up to the whole life). Depending on the situation, CEDE may also relate to the radiation dose to a specific organ rather than the whole body.

Фітотоксиканти (рос. **Фитотоксиканты**, англ. **Explanatory**).

Укр. – клас хімічних і природних речовин у рецептурованій формі, основним прикладним призначенням яких є ураження або знищення різних видів рослинності. Фітотоксиканти широко використалися американською армією під час війни у В'єтнамі для тотального знищення джунглів у районах стратегічно важливих об'єктів і шляхів сполучення. Крім цього, деякі види фітотоксикантів знайшли застосування в сільському господарстві для боротьби з бур'янами, видалення

листя з метою прискорення дозрівання плодкових культур і для дефоліації бавовнику перед збором бавовни.

Рус. – класс химических и природных веществ в рецептурированной форме, основным прикладным назначением которых является поражение или уничтожение различных видов растительности. Фитотоксиканты широко использовались американской армией во время войны во Вьетнаме для тотального уничтожения джунглей в районах стратегически важных объектов и путей сообщения. Помимо этого, некоторые виды фитотоксикантов нашли применение в сельском хозяйстве для борьбы с сорняками, удаления листвы в целях ускорения созревания плодовых культур и для дефолиации хлопчатника перед сбором хлопка.

En. – a class of chemical and natural substances in a prescription form, the main application of which is the defeat or destruction of various types of vegetation. Phytotoxicants were widely used by the American army during the Vietnam War for the total destruction of the jungle in areas of strategically important facilities and communications. In addition, some types of phytotoxicants have found use in agriculture for weed control, foliage removal in order to accelerate the ripening of fruit crops and for defoliation of cotton before cotton picking.

X

Хімічна зброя (рос. **Химическое оружие**, англ. **Chemical weapons**).

Укр. – один з видів зброї масового ураження, дія якого заснована на використанні бойових токсичних хімічних речовин.

Рус. – один из видов оружия массового поражения, действие которого основано на использовании боевых отравляющих веществ.

En. – one of the types of weapons of mass destruction, the action of which is based on the use of combat toxic chemicals.

Хімічна обстановка (рос. **Химическая обстановка**, англ. **Chemical situation**).

Укр. – сукупність наслідків хімічного зараження території отруйними речовинами або сильнодіючими отруйними речовинами, які впливають на діяльність об'єктів господарської діяльності, формування цивільного захисту та населення.

Рус. – совокупность последствий химического заражения территории отравляющими веществами или сильнодействующими ядовитыми веществами, которые влияют на деятельность объектов хозяйственной деятельности, формировавший гражданской защиты и населения.

En. – the totality of the consequences of chemical contamination of the territory with poisonous substances or potent toxic substances that affect the activities of economic objects, civil protection units and the population.

Ц

Цивільний захист (рос. **Гражданская защита**, англ. **Civil protection**).

Укр. – система організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних та інших заходів які забезпечують заходи запобігання та локалізації наслідків надзвичайних ситуацій, що загрожують життю та здоров'ю людей у мирний час і в особливий період.

Рус. – система организационных, инженерно-технических, санитарно-гигиенических и других мероприятий, обеспечивающих мероприятия по предотвращению и локализации последствий чрезвычайных ситуаций, угрожающих жизни и здоровью населения в мирное время и в особый период.

En. – a system of organizational, engineering, sanitary and hygienic and other measures that ensure measures to prevent and localize the consequences of emergencies that threaten the life and health of the population in peacetime and in a special period.

Ч

Часткова санітарна обробка (рос. **Частичная санитарная обработка**, англ. **Partial sanitary processing**).

Укр. – механічне очищення й обробка відкритих ділянок шкіри, зовнішньої поверхні одягу, взуття, ЗІЗ або обробка за допомогою індивідуальних пакетів.

Рус. – механическая очистка и обработка открытых участков кожи, внешней поверхности одежды, обуви, средств индивидуальной защиты или обработка с помощью индивидуальных пакетов.

En. – mechanical cleaning and processing of exposed skin, outer surface of clothing, shoes, personal protective equipment or processing using individual bags.

Ш

Штучне дихання (рос. **Искусственное дыхание**, англ. **Artificial ventilation**).

Укр. – захід який застосовується у тому випадку, коли у людини порушується або зупиняється нормальне дихання.

Рус. – мероприятие, применяемое в том случае, когда у человека нарушается или останавливается нормальное дыхание.

En. – an event used when a person's normal breathing is disturbed or stops.

Я

Ядерна реакція (рос. **Ядерная реакция**, англ. **Reaction nuclear**).

Укр. – подія, в якій беруть участь одне або більше ядер, і в результаті якої змінюється маса, заряд або енергетичний стан.

Рус. – событие, в котором принимают участие одно и более ядер, в результате которого изменяется их масса, заряд или энергетическое состояние.

En. – an event in which one or more nuclei take part, as a result of which their mass, charge or energy state changes.

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК УКРАЇНСЬКИХ ТЕРМІНІВ

ОХОРОНА ПРАЦІ

А

Аварійне відключення	9
Аварійний стан	9
Автоматизоване робоче місце	9
Адаптація, зорова	10
Адміністративна відповідальність	10
Аерація	11
Аерогель	11
Аерозоль	11
Аерозоль на водній основі	11
Акт про нещасний випадок на виробництві	12
Аналіз травматизму	12
Аналізування завдання	12
Анемометр крану	13
Антропометрія	13
Атестація робочих місць	13

Б

Баланс яскравості	14
Безпека	14
Безпека праці	15
Безпечна відстань	15
Безпечні умови праці	15
Безпечність виробничого обладнання	16
Безпечність виробничого процесу	16
Безпечність промислової продукції	17
Биття	17
Блиск	17
Блискавкозахист	18

В

Важкість праці	18
Важкогорючі речовини та матеріали	19
Вентиляція	19
Вибух	19
Вимірювання іонізації	62
Вимірювач вологості	20
Вимоги безпеки (праці)	20
Вимушені коливання (вібрація)	20
Виробництво	21
Виробнича аварія	21
Виробнича санітарія	21
Виробнича травма	21
Виробниче середовище	22
Виробничий мікроклімат	22
Виробничий ризик	22
Виробничий травматизм	23
Висота робочої зони	23
Вихідна проектна поза	23
Вібраційна міцність	23
Вібраційна стійкість	24
Вібрація	24
Віробезпека	24
Віброізоляція	25
Вібропереміщення	25
Віброшвидкість	25
Відблиск	25
Відносна вологість	26
Внутрішній опір тіла людини	26
Вогнегасник	26
Водяний вогнегасник	27
Втома	27

Г

Гальма	28
Гасіння пожежі	28

Гігієна праці	28
Гігієнічна характеристика умов праці	29
Гігієнічне регламентування концентрації забруднюючих атмосфери речовин	29
Гігієнічні вимоги	29
Глянець	30
Горіння	30
Горючі речовини та матеріали	31
Гранично допустиме значення шкідливого (виробничого) чинника	31

Д

Динамічна поза	32
Динамічне випробування	32
Дисперсний склад пилу	33
Дисциплінарна відповідальність	33
Діелектричні засоби захисту	33
Додаткова ізоляція	33
Допустимий рівень виробничого фактору	34
Допустимий рівень шуму	34
Допустимі мікрокліматичні умови	35

Е

Екранний пристрій	36
Екрануюче обладнання	36
Електрична мережа	36
Електричне коло	37
Електричний опір	37
Електричний опір тіла людини	38
Електричний шок	38
Електробезпека	39
Електрозахисті засоби	39
Електрообладнання	40
Електроофтальмія	40
Електротравма	41
Електроустановка	41

З

Загальні вібрації	42
Заземлення	42
Занулення	42
Запобіжний пояс	42
Засіб захисту (працівника)	43
Засіб захисту на виробництві	43
Засіб індивідуального захисту (працівника)	43
Засіб колективного захисту (працівників)	44
Захисна дія поясу	44
Захисне електричне відокремлення	44
Захисне електричне екранування	45
Захисне заземлення	45
Захисний електричний екран	46
Захисні окуляри	46
Знак безпеки праці	47
Зона досяжності	47

І

Ізольована дробина	48
Ізольююча трубка	48
Ізольюючий костюм	48
Ізоляційна стрічка	48
Ізоляційні властивості одягу	49
Індикатор напруги	49
Інструктаж	49
Інтенсивність звуку	49
Інтенсивність турбулентності	50
Іонізований газ	50
Іскровий розряд	50

К

Карабін	51
Карна відповідальність	51
Категорія робіт	51

Кіфоз	51
Коефіцієнт безпеки	52
Коефіцієнт передавання кольору Ra	52
Колективний договір	53
Колір безпеки	53
Колірна температура	54
Комплексний показник забруднення атмосфери	54
Комфорт	54
Кондиціювання	54
Конкретний (певний) шум	55
Концентрація	55
Кут зору	56
Кут лінії погляду	56

Л

Лампи розжарювання	56
Легка фізична робота	57
Летальний (смертний) струм	57
Ліквідація пожежі	58
Ліквідування пожежі	58
Локалізація пожежі	58
Локалізуваня пожежі	58
Лордоз	58
Люмінесцентні лампи	58

М

Мала напруга	59
Матеріальна відповідальність	59
Медичний огляд	59
Мерехтіння	60
Металізація шкіри	60
Методика вимірювання концентрації шкідливих речовин	60
Механічна вентиляція	61
Механічний удар	61
Міжгалузеві і галузеві акти з охорони праці	61
Мікроклімат виробничих приміщень	62

Міра іонізації	62
----------------------	----

Н

Надзвичайна ситуація	63
Надійність	63
Наднизька напруга	64
Надструм	64
Напруга дотику	64
Напруга кроку	64
Напруженість праці	65
Небезпека	65
Небезпечна дія	65
Небезпечна зона	65
Небезпечний (виробничий) чинник	66
Небезпечний випадок на виробництві	66
Небезпечні умови	66
Негорючі речовини	67
Нещасний випадок на виробництві	67
Номінальна напруга	68
Номінальний рівень (звукового тиску)	68
Нульовий захисний провідник	68

О

Обмежувальний пристрій	69
Обмежувач вантажопідйомності крану	69
Обмежувач висоти підйому	69
Огороджуючий пристрій	70
Одиниця блиску	70
Опорна площа	70
Опорні поверхні тіла людини	71
Оптимальні мікрокліматичні умови	71
Організація робочого місця	71
Освітленість	72
Освітлення, локалізоване	72
Основна ізоляція	73
Основне освітлення	73

Особиста гігієна	73
Отруєння	74
Охорона праці	74

II

Первинні засоби пожежогасіння	74
Перевтомлення	75
Передавання кольору	75
Передбачувана група користувачів	76
Переносний вогнегасник	76
Пересувний вогнегасник	76
Пил	77
Пінний вогнегасник	77
Повітрообмін	77
Поглинаючий розчин	78
Подвійна ізоляція	78
Пожежна безпека об'єкта	78
Пожежна небезпека	79
Поза	79
Показчик вильоту стріли крану	79
Показчик маси вантажу	79
Поліспаст	80
Поперек	80
Порошковий вогнегасник	80
Посилена ізоляція	80
Постійне робоче місце	81
Потужність викиду	81
Працездатність	81
Природна вентиляція	82
Промислове джерело забруднення атмосфери	82
Промислове очищення газу	83
Промисловий пил	83
Професійна хвороба	83
Професійне захворювання	83
Професійний відбір	84

Р

Реверберація	84
Режим захисту	84
Респіратор	85
Ризик	85
Рівень безпеки	85
Роботодавець	85
Робоча зона	86
Робоча поверхня	86
Робоча станція	86
Робоче місце	87
Робоче освітлення	87
Робочий простір	88

С

Світлодіодні лампи	88
Середньо добова температура зовнішнього повітря	89
Сигнальні кольори	89
Система пожежної безпеки	89
Система протипожежного захисту	90
Скомбінований фільтр	90
Спеціальне взуття	90
Спеціальний одяг	91
Статична поза	91
Статичне випробування	91
Статичне навантаження	92
Стимулювання праці	92
Стихійні лиха	92
Стійкість роботи об'єкту	93
Стомлення	93

Т

Талі	93
Теплий період року	94
Тепловий удар	94

Техніка безпеки	95
Техногенна катастрофа	95
Токсини	95
Точка роси	96
Травма	96
Травматизм	96
Трудова діяльність (людини)	97
Трудове каліцтво	97
Трудовий договір	97
Тяжкість праці	18

У

Увага	98
Умови експлуатації	99
Умови праці	99

Ф

Фактор	99
Фізичні роботи середньої важкості	99
Фоновий шум	100

Х

Холодний період року	100
----------------------------	-----

Ч

Чинник	99
--------------	----

Ш

Шагова напруга	101
Шкідлива речовина	101
Шкідливий (виробничий) чинник	102
Шум	102
Шум аеродинамічного походження	102

Шум гідродинамічного походження	103
Шум електромагнітного походження	103
Шум механічного походження	103
Шумове забруднення	104

ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

А

Аварійно-рятувальна служба	105
Аварійно-рятувальні роботи	105
Аварійно-рятувальні та інші невідкладні роботи	105
Аварійно-рятувальні формування	106
Аварія	106
Азимут середнього вітру	107
Активация	107
Активна зона	107
Активність радіоактивного елемента	108
Атомна електростанція	108

Б

Бактерія	108
Безвідходне виробництво	109
Біологічна доза	115
Біологічна доза гамма-нейтронного випромінювання	109

В

Відновлювальні роботи	110
Вогнетривкість	110

Г

Гідродинамічна аварія	111
Граничнодопустима доза	111

Д

Дегазація	111
Дезактиваційне обладнання	112
Дезактивація	112

Дезінфекція	112
Димовий пожежний сповіщувач	113
Доза випромінювання	113
Доза яку можна запобігти	113
Дозиметр	113
Допустимий рівень радіоактивного забруднення	114
Дорожно-транспортна пригода	114

Е

Евакуація	115
Еквівалентна доза	115
Експозиційна доза	116
Електромагнітний імпульс	117
Епідемія	118
Епізоотія	118
Епіфітотія	118
Ефективна доза	119

З

Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій	120
Засоби захисту шкіри	121
Засоби протипожежного захисту	121
Засоби цивільного захисту	122
Захисний екран	122
Захисні споруди цивільного захисту	122
Захист населення	123
Зона біологічного зараження	123
Зона біологічного ураження	124
Зона можливого ураження	124
Зона надзвичайної ситуації	124
Зона хімічного зараження	124
Зона хімічного ураження	125

І

Ізолювальний автономний дихальний апарат	125
--	-----

Ізолюючий протигаз	125
Індивідуальні засоби захисту	126
Індикатори	126
Інженерний захист території	127
Інженерно-технічні заходи цивільного захисту	127
Інтенсивність опромінення	145

К

Карантин	128
Катастрофа	128
Класифікаційна ознака надзвичайних ситуацій	129
Класифікація надзвичайних ситуацій	129
Коефіцієнт дезактивації	129
Колективна доза	130
Концентрація	130
Критична маса	131

Л

Ланцюгова реакція	131
Ліквідація наслідків надзвичайної ситуації	131

М

Максимально-допустима концентрація	132
Медичний захист	132
Медично-психологічна реабілітація	132
Межа дози	133
Мінімальна летальна доза	133
Місце для сховища	134

Н

Надзвичайна ситуація	134
Небезпечна подія	135
Небезпечний чинник	135
Непритомність	136

Непрофесійні об'єктові аварійно-рятувальні служби	136
Неспеціалізована аварійно-рятувальна служба	137

О

Об'єкт підвищеної небезпеки	137
Обсервація	138
Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту	138
Опік	138
Оповіщення	139
Осередок ядерного ураження	139
Отруйні речовини	139
Оцінка інженерної обстановки	140

П

Пандемія	140
Перша долікарська допомога	141
Площа зони фактичного зараження	141
Повітря з нестачею кисню	142
Повна санітарна обробка	142
Поглинена доза	142
Пожежа	143
Пожежна безпека	143
Пожежна обстановка	143
Пожежна охорона	144
Пожежний гідрант	144
Пожежний оповіщувач	144
Пожежний сповіщувач	145
Постраждали внаслідок надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру (далі – постраждали)	145
Потужність дози	145
Променева хвороба	146
Проникаюча радіація	146
Протирадіаційне укриття	146
Професійна аварійно-рятувальна служба	147
Психотропні речовини	147

Р

Радіаційна аварія	147
Радіаційна обстановка	148
Радіоактивне забруднення	148
Радіометр	149
Реагування на надзвичайні ситуації та ліквідація їх наслідків	149
Режим надзвичайної ситуації (НС)	150
Рентгенметр	150
Респіратор	150
Рівень радіоактивного забруднення	151

С

Санітарна обробка	151
Світлове випромінювання ядерного вибуху	151
Сили цивільного захисту	152
Система оповіщення	152
Спеціалізована аварійно-рятувальна служба	153
Спеціалізована служба цивільного захисту	153
Стихійне лихо	154
Стійкість роботи об'єкту	154
Сховище	154

Т

Техногенна безпека	155
Токсин	155
Токсичність	156
Троїловий еквівалент	156

У

Ударна хвиля	156
Укриття населення в захисних спорудах	157
Установка пожежогасіння дренчерного типу	157
Установка пожежогасіння спринклерного типу	157

Ф

Фіксована ефективна еквівалентна доза 158
Фітотоксиканти 158

Х

Хімічна зброя 159
Хімічна обстановка 160

Ц

Цивільний захист 160

Ч

Часткова санітарна обробка 161

Ш

Штучне дихання 161

Я

Ядерна реакція 161

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК РОСІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

ОХРАНА ТРУДА

А

Аварийное отключение	9
Аварийное состояние	9
Автоматизированное рабочее место	9
Адаптация, визуальная	10
Административная ответственность	10
Акт о несчастном случае на производстве	12
Анализ задания	12
Анализ травматизма	12
Анемометр крана	13
Антропометрия	13
Аттестация рабочих мест	13
Аэрация	11
Аэрогель	11
Аэрозоль	11
Аэрозоль на водной основе	11

Б

Баланс яркости	14
Безопасное расстояние	15
Безопасность	14
Безопасность производственного оборудования	16
Безопасность производственного процесса	16
Безопасность промышленной продукции	17
Безопасность труда	15
Безопасные условия труда	15
Биение	17
Блеск	17
Блики	25

В

Вентиляция	19
Взрыв	19
Вибрационная прочность	23
Вибрационная устойчивость	24
Вибрация	24
Вибробезопасность	24
Виброизоляция	25
Виброперемещение	25
Виброскорость	25
Внимание	98
Внутреннее сопротивление тела человека	26
Водный огнетушитель	27
Воздухообмен	77
Вредное вещество	101
Вредный (производственный) фактор	102
Вынужденные колебания (вибрация)	20
Высота рабочей зоны	23

Г

Гигиена труда	28
Гигиенические требования	29
Гигиеническое регламентирование концентраций загрязняющих атмосферу веществ	29
Гигиеническая характеристик условий труда	29
Глянец	30
Горение	30
Горючие вещества и материалы	31
Грозозащита	18

Д

Двойная изоляция	78
Динамическая поза	32
Динамическое испытание	32
Дисперсный состав пыли	33

Дисциплинарная ответственность	33
Диэлектрические средства защиты	33
Дополнительная изоляция	33
Допустимые микроклиматические условия	35
Допустимый уровень производственного фактора	34
Допустимый уровень шума	34

Е

Единица блеска	70
Естественная вентиляция	82

З

Заземление	42
Зануление	42
Защитное действие пояса	44
Защитное заземление	45
Защитное электрическое разделение	44
Защитное электрическое экранирование	45
Защитные очки	46
Защитный электрический экран	46
Знак безопасности	47
Зона досягаемости	47

И

Измерение ионизации	62
Измеритель влажности	20
Изолированная лестница	48
Изолирующая трубка	48
Изолирующий костюм	48
Изоляционная лента	48
Изоляционные свойства одежды	49
Индикатор напряжения	49
Инструктаж	49
Интенсивность звука	49
Интенсивность турбулентности	50

Ионизированный газ	50
Искровой разряд	50
Исходная проектная поза	23

К

Карабин	51
Категория работ	51
Кифоз	51
Коллективный договор	53
Комбинированный фильтр	90
Комплексный показатель загрязнения атмосферы	54
Комфорт	54
Кондиционирование	54
Конкретный (определенный) шум	55
Концентрация	55
Коэффициент безопасности	52
Коэффициент цветопередачи Ra	52

Л

Лампы накаливания	56
Легкая физическая работа	57
Летальный (смертельный) ток	57
Ликвидация пожара	58
Личная гигиена	73
Локализация пожара	58
Лордоз	58
Люминесцентные лампы	58

М

Малое напряжение	59
Материальная ответственность	59
Медицинский осмотр	59
Межотраслевые и отраслевые акты по охране труда	61
Мерцание	60
Металлизация кожи	60

Методика измерения концентрации вредных веществ	60
Механическая вентиляция	61
Механический удар	61
Микроклимат производственных помещений	62
Молниезащита	18
Мощность выброса	81

Н

Надежность	63
Напряжение прикосновения	64
Напряженность труда	65
Негорючие вещества	67
Несчастный случай на производстве	67
Низкое напряжение	59
Номинальное напряжение	68
Номинальный уровень (звукового давления)	68
Нулевой защитный проводник	68

О

Общая вибрация	42
Огнетушитель	26
Ограждающее устройство	70
Ограничитель высоты подъема	69
Ограничитель грузоподъемности крана	69
Ограничительное устройство	69
Опасная зона	65
Опасное действие	65
Опасность	65
Опасные условия	66
Опасный (производственный) фактор	66
Опасный случай на производстве	66
Опорная плоскость	70
Опорные поверхности тела человека	71
Оптимальные микроклиматические условия	71
Организация рабочего места	71
Освещение, локализованное	72

Освещенность	72
Основная изоляция	73
Основное освещение	73
Отблеск	25
Относительная влажность	26
Отравление	74
Охрана труда	74

II

Пенный огнетушитель	77
Первичные средства пожаротушения	74
Передвижной огнетушитель	76
Переносной огнетушитель	76
Переутомление	75
Поглощающий раствор	78
Пожарная безопасность объекта	78
Пожарная опасность	79
Поза	79
Полиспаг	80
Порошковый огнетушитель	80
Постоянное рабочее место	81
Поясница	80
Предельно допустимое значение вредного (производственного) фактора	31
Предохранительный пояс	42
Предполагаемая группа пользователей	76
Производственная авария	21
Производственная санитария	21
Производственная среда	22
Производственная травма	21
Производственный микроклимат	22
Производственный риск	22
Производственный травматизм	23
Производство	21
Промышленная очистка газа	83
Промышленная пыль	83
Промышленный источник загрязнения атмосферы	82

Профессиональное заболевание	83
Профессиональный отбор	84
Пыль	77

Р

Работодатель	85
Рабочая зона	86
Рабочая поверхность	86
Рабочая станция	86
Рабочее место	87
Рабочее освещение	87
Рабочее пространство	88
Реверберация	84
Режим защиты	84
Респиратор	85
Риск	85

С

Сверхнизкое напряжение	64
Сверхток	64
Светодиодные лампы	88
Сигнальные цвета	89
Система пожарной безопасности	89
Система противопожарной защиты	90
Специальная обувь	90
Специальная одежда	91
Среднесуточная температура наружного воздуха	89
Средства защиты на производстве	43
Средство защиты работающего	43
Средство индивидуальной защиты (работающего)	43
Средство коллективной защиты (работающих)	44
Статическая нагрузка	92
Статическая поза	91
Статическое испытание	91
Стимулирование труда	92
Стихийные бедствия	92

Т

Тали	93
Тепловой удар	94
Теплый период года	94
Техника безопасности	95
Техногенная катастрофа	95
Токсины	95
Тормоза	28
Точка росы	96
Травма	96
Травматизм	96
Требования безопасности (труда)	20
Трудногорючие вещества и материалы	19
Трудовая деятельность (человека)	97
Трудовое увечье	97
Трудовой договор	97
Трудоспособность	81
Тушение пожара	28
Тяжесть труда	18

У

Угол обзора	56
Угол прямой видимости	56
Уголовная ответственность	51
Указатель вылета стрелы крана	79
Указатель массы груза	79
Уровень безопасности	85
Усиленная изоляция	80
Условия труда	99
Условия эксплуатации	99
Усталость	27, 93
Устойчивость работы объекта	93

Ф

Фактор	99
Физические работы средней тяжести	99
Фоновый шум	100

Х

Холодный период года	100
----------------------------	-----

Ц

Цвет безопасности	53
Цветовая температура	54
Цветопередача	75

Ч

Чрезвычайная ситуация	63
-----------------------------	----

Ш

Шаговое напряжение	64, 101
Шум	102
Шум аэродинамического происхождения	102
Шум гидродинамического происхождения	103
Шум механического происхождения	103
Шум электромагнитного происхождения	103
Шумовое загрязнение	104

Э

Экранирующее устройство	36
Экранное устройство	36
Электрическая офтальмия	40
Электрическая сеть	36
Электрическая цепь	37
Электрический ожог	37

Электрический шок	38
Электрическое сопротивление тела человека	38
Электробезопасность	39
Электрозщитные средства	39
Электрооборудование	40
Электротравма	41
Электроустановка	41

ГРАЖДАНСКАЯ ЗАЩИТА И БЕЗОПАСНОСТЬ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ

А

Аварийно-спасательная служба	105
Аварийно-спасательные и другие неотложные работы	105
Аварийно-спасательные работы	105
Аварийно-спасательные формирования	106
Авария	106
Азимут среднего ветра	107
Активация	107
Активная зона	107
Активность радиоактивного элемента	108
Атомная электростанция	108

Б

Бактерия	108
Безотходное производство	109
Бессознательное состояние	136
Биологическая доза	115
Биологическая доза гамма-нейтронного излучения	109

В

Воздух с недостатком кислорода	142
Восстановительные работы	110

Г

Гидродинамическая авария	111
Гражданская защита	160

Д

Дегазация	111
Дезактивационное оборудование	112

Деактивация	112
Дезинфекция	112
Доза излучения	113
Дозиметр	113
Допустимый уровень радиоактивного загрязнения	114
Дорожно-транспортное происшествие	114
Дренчерная установка пожаротушения	157
Дымовой пожарный извещатель	113

З

Защита населения	123
Защитные сооружения гражданской защиты	122
Защитный экран	122
Зона биологического заражения	123
Зона биологического поражения	124
Зона возможного поражения	124
Зона химического заражения	124
Зона химического поражения	125
Зона чрезвычайной ситуации	124

И

Изолирующий автономный дыхательный аппарат	125
Изолирующий противогаз	125
Индивидуальные средства защиты	126
Индикаторы	126
Инженерная защита территорий	127
Инженерно-технические мероприятия гражданской защиты	127
Интенсивность облучения	145
Искусственное дыхание	161

К

Карантин	128
Катастрофа	128
Классификационный признак чрезвычайных ситуаций	129
Классификация чрезвычайных ситуаций	129

Коллективная доза	130
Концентрация	130
Коэффициент дезактивации	129
Критическая масса	131

Л

Ликвидация последствий чрезвычайной ситуации	131
Лучевая болезнь	146

М

Медико-психологическая реабилитация	132
Медицинская защита	132
Место для убежища	134
Минимальная летальная доза	133
Мощность дозы	145

Н

Непрофессиональные объектовые аварийно-спасательные службы	136
Неспециализированная аварийно-спасательная служба	137

О

Обморок	136
Обсервация	138
Объект повышенной опасности	137
Огнестойкость	110
Ожог	138
Опасное событие	135
Опасный фактор	135
Оперативно-спасательная служба гражданской защиты	138
Оповещение	139
Отравляющие вещества	139
Оценка инженерной обстановки	140
Очаг ядерного поражения	139

П

Пандемия	140
Первая доврачебная помощь	141
Площадь зоны фактического заражения	141
Поглощенная доза	142
Пожар	143
Пожарная безопасность	143
Пожарная обстановка	143
Пожарная охрана	144
Пожарный гидрант	144
Пожарный извещатель	145
Пожарный оповещатель	144
Полная санитарная обработка	142
Пострадавшие вследствие чрезвычайной ситуации техногенного или природного характера (далее – пострадавшие)	145
Предел дозы	133
Предельно-допустимая доза	111
Предельно-допустимая концентрация	132
Предотвращаемая доза	113
Предотвращение возникновения чрезвычайных ситуаций	120
Проникающая радиация	146
Противорадиационное укрытие	146
Профессиональная аварийно-спасательная служба	147
Психотропные вещества	147

Р

Радиационная авария	147
Радиационная обстановка	148
Радиоактивное загрязнение	148
Радиометр	149
Реагирование на чрезвычайные ситуации и ликвидация их последствий	149
Режим чрезвычайной ситуации	150
Рентгенметр	150
Респиратор	150

С

Санитарная обработка	151
Световое излучение ядерного взрыва	151
Силы гражданской защиты	152
Система оповещения	152
Специализированная аварийно-спасательная служба	153
Специализированная служба гражданской защиты	153
Спринклерная установка пожаротушения	157
Средства гражданской защиты	122
Средства защиты кожи	121
Средства противопожарной защиты	121
Стихийное бедствие	154

Т

Техногенная безопасность	155
Токсин	155
Токсичность	156
Тропиловый эквивалент	156

У

Убежище	154
Ударная волна	156
Укрытие населения в защитных сооружениях	157
Уровень радиоактивного заражения	151
Устойчивость работы объекта	154

Ф

Фиксированная эффективная эквивалентная доза	158
Фитотоксиканты	158

Х

Химическая обстановка	160
-----------------------------	-----

Химическое оружие 159

Ц

Цепная реакция 131

Ч

Частичная санитарная обработка 161

Чрезвычайная ситуация 134

Э

Эвакуация 115

Эквивалентная доза 115

Экспозиционная доза 116

Электромагнитный импульс 117

Эпидемия 118

Эпизоотия 118

Эпифитотия 118

Эффективная доза 119

Я

Ядерная реакция 161

АБЕТКОВИЙ ПОКАЖЧИК АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ

OCCUPATIONAL SAFETY AND HEALTH

A

Absorbing solution	78
Acceptable level of production factor	34
Acceptable limit of safety factor	31
Acceptable microclimate conditions	35
Act of accident at work	12
Adaptation, visual	10
Additional insulation	33
Administrative responsibility	10
Aeration	11
Aerodynamic noise	102
Aerogel	11
Aerosol	11
Air's exchange	77
Angle of view	56
Anthropometry	13
Arranging of working place	71
Assessment of workplaces	13
Attention	98
Automated workplace	9
Average daily outdoor temperature	89
Average heaviness physical work	99

B

Basic insulation	73
Beating	17
Blast	19
Brakes	28
Braking gear	28
Burton	80

C

Capacity for work	81
Carbine	51
Category of work	51
Certification of workplaces	13
Clothing insulation	49
Cold period of year	100
Cold season	100
Collective contract	53
Collective protective equipment	44
Colour rendering	75
Colour rendering index Ra	52
Colour temperature	54
Combined filter	90
Combustible substances and materials	31
Combustion	30
Comfort	54
Complex index of atmospheric pollution	54
Concentration	55
Conditioning	54
Constant place work	81
Crane anemometer	13
Criminal liability	51
Cross-industry and sector acts on labor protection	61

D

Design reference posture	23
Detector crane boom departure	79
Detector mass cargo	79
Device with screen	36
Dew point	96
Dielectric protective	33
Difficultly-combustible substances and materials	19
Disciplinary responsibility	33
Disperse composition of dust	33
Double insulation	78

Dust	77
Dynamic posture	32
Dynamic test	32

E

Earthing	42
Electric burn	37
Electric circuit	37
Electric incandescent lamps	56
Electric resistance of human body	38
Electric shock	38
Electrical accident	41
Electrical equipment	40
Electrical network	36
Electrical neutralling	42
Electrical ophthalmia	40
Electrical safety	39
Electrical setting	41
Electro protective means	39
Electroshock	38
Emergency condition	9
Emergency situation	63
Employability	81
Employer	85
Extinguishing the fire	28

F

Factor	99
Fatal electric current	57
Fatigue	21, 93
Fire elimination	58
Fire extinguisher	26
Fire extinguishing	28
Fire hazard	79
Fire localization	58
Fire protection system	90

Fire safety object	78
Fire safety system	89
Fire under control	58
Firefighting	28
Flicker	60
Flow noise	103
Foam fire extinguisher	77
Forced oscillations (vibration)	20
Full extinguishment	58

G

General lighting	73
General vibration	42
Glare	17
Glare by reflection	25
Gloss	30
Gloss unit	70
Ground conductive	42
Grounding	42
Grounding electrical	42

H

Harmful (industrial) factor	102
Harmful substance	101
Hazard	65
Hazardous accident at work	66
Hazardous factor	66
Hazardous working conditions	66
Hazardous zone	65
Heat stroke	94
Heaviness of labor	18
Heaviness of work	18
Height of the working area	23
Hoists	93
Hum noise	100
Human's body bearing areas	71

Hygienic characteristics of working conditions	29
Hygienic regulation of air pollutants concentration	29
Hygienic requirements	29

I

Illuminance	72
Industrial accident	21
Industrial cleaning gas	83
Industrial disaster	95
Industrial dust	83
Industrial source of atmospheric pollution	82
Injury rate analysis	12
Instructing	49
Insulated staircase	48
Insulating costume	48
Insulating tape	48
Insulating tube	48
Intended user population	76
Intensity of labor	65
Ionization measurement	62
Ionized gas	50
Isolated ladder	48

K

Kyphosis	51
----------------	----

L

Labor activity (human)	97
Labor contract	97
Labor incentives	92
Labor protection	74
LED lamps	88
Lethal electric current	57
Level of safety	85
Light physical work	57

Light-emitting diode lamps	88
Lighting, localized	72
Lightning protection	18
Lightning protection system	18
Limiter lifting capacity crane	69
Limiter lifting height	69
Limiting device	69
Line-of-sight angle	56
Lordosis	58
Low voltage	59
Lumbar	80
Luminance balance	14
Luminescent lamps	58

M

Machinery noise	103
Magnetic noise	103
Man-made disasters	95
Material liability	59
Material responsibility	59
Measuring ionization	62
Mechanical hit	61
Mechanical ventilation	61
Medical examination	59
Metallization skin	60
Methods of measuring the concentration harmful substances	60
Microclimate of industrial premises	62
Mobile fire extinguisher	76
Moisture tester	20

N

Natural disasters	92
Natural ventilation	82
Neutralling	42
Noise	102
Noise of aerodynamic origin	102

Noise of electromagnetic origin	103
Noise of hydrodynamic origin	103
Noise of mechanical origin	103
Noise pollution	104
Non-combustible material	67

O

Object work sustainability	93
Occupational accident	67
Occupational disease	83
Occupational hygiene	28
Occupational mutilation	97
Occupational risk	22
Occupational safety and health	74
Occupational sanitation	21
Occupational selection	84
Occupational trauma	21
Occupational traumatism	23
Operating conditions	99
Optimal microclimate conditions	71
Overcurrent	64
Overwork	75

P

Permissible noise levels	34
Personal hygiene	73
Personal protective equipment (working)	43
Physical work of average weight	99
Pointer crane boom departure	79
Pointer mass cargo	79
Poisoning	74
Portable fire extinguisher	76
Posture	79
Powder fire extinguisher	80
Power of emissions	81
Power of release	81

Prevention of accidents	95
Primary fire-extinguishing means	74
Production	21
Production environment	22
Production microclimate	22
Protection of labor	74
Protection regime	84
Protective conductive earth	45
Protective effect of belt	44
Protective electric screen	46
Protective electrical separation	44
Protective electrical shielding	45
Protective equipment	43
Protective equipment in production	43
Protective eyewear	46
Protective fencing device	70
Protective zero conductor	68
Pulley blocks	93

R

Rated voltage	68
Rating level (sound pressure)	68
Reach zone	47
Reference plane	70
Reinforced insulation	80
Relative humidity	26
Reliability	63
Respirator	85
Reverberation	84
Risk	85

S

Safe distance	15
Safety	14
Safety belt	42
Safety code	20

Safety color	53
Safety of industrial product	17
Safety of the industrial equipment	16
Safety of the process of production	16
Safety ratio	52
Safety symbols and signs	47
Safety working	15
Safety working conditions	15
Safety-shoes	90
Screen device	36
Shielding device	36
Shutdown emergency	9
Signal colors	89
Sound intensity	49
Spark Discharge	50
Sparkover	50
Special clothes	91
Special shoes	90
Specific (certain) noise	55
Static load	92
Static posture	91
Static test	91
Stimulation of labor	92
Stimulation of work	92

T

Task analysis	12
Technological catastrophe	95
Technological disaster	95
Terms of Use	99
The internal resistance of the human body	26
The severity of labor	18
Tiredness	93
Touch voltage	64
Toxins	95
Transportable fire extinguisher	76
Trauma	96

Traumatism	96
Turbulence intensity	50

U

Ultra-low voltage	64
Unsafe action	65

V

Ventilation	19
Vibration	24
Vibration displacement	25
Vibration endurance	24
Vibration insulation	25
Vibration resistance	24
Vibration safety	24
Vibration speed	25
Vibration strength	23
Voltage detector	49
Voltage indicator	49
Voltage of step	64
Voltage stride	101

W

Warm period of year	94
Warm season	94
Water based aerosol	11
Water fire extinguisher	27
Work space	88
Working conditions	99
Working lighting	87
Working mutilation	97
Working surface	86
Working zone	86
Workplace	87
Workstation	86

Worksurface 86

Z

Zero protective conductor 68

CIVIL PROTECTION AND LIFE SAFETY

A

Absorbed dose	142
Acceptable radioactive pollution level	114
Accident	106
Activation	107
Active zone	107
Activity radioactive element	108
Air with oxygen deficiency	142
An emergency situation mode	150
Area of virtual contamination	141
Artificial ventilation	161
Assessment of the situation engineering	140
Azimuth average of the wind	107

B

Bacterium	108
Biological contamination zone	123
Biological damage zone	124
Biological dose of gamma-neutron radiation	109
Border of dose	133
Breathing apparatus	125
Burn	138

C

Casualties due to emergency situations of technogenic and natural character (further – Casualties)	145
Catastrophe	128
Caused safety	155
CEDE – the committed effective dose equivalent	158
Chain reaction	131
Chemical situation	160
Chemical weapons	159
Civil defense means	122

Civil protection	160
Civil Protection Force	152
Classification of emergency	129
Classification sign emergency situations	129
Cleansing full	142
Coefficient deactivation	129
Collective dose	130
Concentration	130

D

Dangerous factor	135
Deactivation	112
Decontamination unit	112
Degasification	111
Disaster	128
Disinfection	112
Dose expose to rays	113
Dose rate	145
Dose rate meter	150
Dosimeter	113
Drencher system	157

E

Effective dose	119
Electromagnetic impulse	117
Elemental distress	154
Emergency and rescue and other urgent works	105
Emergency and Rescue Works	105
Emergency repairs	105
Emergency rescue service	105
Emergency rescue teams	106
Emergency situation	134
Emergency zone	124
Engineering and technical measures of civil protection	127
Engineering protection of territories	127
Epidemic	118

Epiphytotic	118
Epizooty	118
Equivalent dose	115
Evacuation	115
Explanatory	158
Exposure dose	116

F

Fallout shelter	146
Fire	143
Fire detector	145
Fire hydrant	144
Fire protection facilities	121
Fire resistance	110
Fire safety	143
Fire the protection of	144
Fireguard	144
First aid	141
Fixed effective equivalent dose	158

H

Hazardous event	135
Hearth of nuclear destruction	139
Hydrant	144
Hydrodynamic accident	111

I

Indicators	126
Injured due to emergency situations of technogenic and natural character (further – Injured)	145
Insulating protective breathing apparatus	125
Intensity of irradiation	145
Ionometer	150
Isolating gas mask	125

L

Level radioactive contamination	151
Light radiation of nuclear explosion	151
Limit acceptable concentration	132
Liquidation of consequences of emergencies	131
Lockdown	128

M

Manual fire alarm device	144
Mass limit	131
Means protection skin	121
Medical and psychological rehabilitation	132
Medical protection	132
Minimum lethal dose	133

N

Natural distress	154
Non-professional emergency services objects	136
Non-specialized emergency rescue service	137
Non-waste production	109
Notification	139
Notification system	152
Nuclear power station	108

O

Object of increased danger	137
Object work stability	154
Observation	138
Operative-rescue Service of Civil Protection	138
Oxygen deficient air	142

P

Pandemic	140
----------------	-----

Partial sanitary processing	161
Penetrating radiation	146
Permissible dose	111
Personal protective equipment	126
Place of refuge	134
Population protection	123
Prevention of emergency situations	120
Professional emergency rescue service	147
Protective shield	122
Protective structures Civil Protection	122
Psychotropic substances	147

Q

Quarantine	128
------------------	-----

R

Radiation indicators	126
Radiation sickness	146
Radioactive accident	147
Radioactive contamination	148
Radioactive tactical situation	148
Radiometer	149
Reaction nuclear	161
Reaction to emergency situations and liquidation of their consequences	149
Recovery work	110
Refuge	154
Respirator	150
Responding to emergency situations and elimination of their consequences	149
Road-transport incident	114
Roentgenometer	150

S

Salvage and rescue operations	105
-------------------------------------	-----

Sanitization	151
Self-contained breathing apparatus	125
Shelter population in protective structures	157
Shock wave	156
Situation fire	143
Smoke detector	113
Specialized emergency rescue service	153
Specialized Service of Civil Protection	153
Sprinkler system	157
Syncope	136

T

The absorbed dose	142
The dose that can be prevented	113
The minimum lethal dose	133
TNT equivalent.....	156
Toxic property	156
Toxin	155
Toxin agent	139
Trotyl equivalent	156

U

Unconsciousness	136
-----------------------	-----

X

X-ray meter	150
-------------------	-----

Z

Zone of chemical contamination	124
Zone of chemical lesion	125
Zone of possible lesion	124

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроям [Електронний ресурс] : НПАОП 0.00-7.15-18. – На заміну НПАОП 0.00-1.28-10 ; чинний від 2018-05-18. – К. : Мінсоцполітики України, 2018. – 6 с. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18>.
2. Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 5. Вимоги до компонування робочого місця та до робочої пози. [Текст] : ДСТУ ISO 9241-5:2004. Чинний від 2006-01-01. – К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 34 с. – (Державний Стандарт України).
3. Ергономічні вимоги до роботи з відеотерміналами в офісі. Частина 6. Вимоги до робочого середовища. [Текст] : ДСТУ ISO 9241-6:2004. Чинний від 2006-01-01. – К. : Держспоживстандарт України, 2004. – 44 с. – (Державний Стандарт України).
4. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс] – Чинний від 2012-11-21. : станом на 16.10.2020 р. – К. : ВР України, 2012. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>. – (Закон України)
5. Коломієць Л. В. Українсько-англійський словник лінгвістичної термінології [Текст] / Л. В. Коломієць, О. Л. Паламарчук, Г. П. Стрельчук, М. В. Шевченко. – К. : Освіта України, 2013. – 455 с.
6. Малишев В. Ф. Англо-український та українсько-англійський словник [Текст] / В. Ф. Малишев, О. Ю. Петраковський. – Х. : Єдиноріг, 2000. – 576 с.
7. Ніньовський В. Н. Українсько-англійський і англо-український словник [Текст] / В. Н. Ніньовський. – К. : Пам'ятки України, 1993. – 690 с.
8. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять [Текст] : ДСТУ 2293:2014. – На заміну ДСТУ 2293-99 ; введ. 2015-05-01. – К. : Держстандарт України, 2015. – 22 с.
9. Правила улаштування електроустановок [Текст] : ПУЕ-2017. – На заміну ПУЕ-86 ; чинний з 2017-08-21. – К. : Міненерговугілля України, 2017. – 617 с. – (Правила)
10. Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять [Текст] : ДСТУ 2272:2006. – На заміну ДСТУ 2272-93 ; введ. 2006-10-01. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 28 с.
11. Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей будь-якої форми навчання / Укл. : М. І. Лазуткін, Г. І. Слинько, М. О. Журавель – Запоріжжя: ЗНТУ, 2016. – 100 с.

12 Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей будь-якої форми навчання : 2-ге вид., доп. / Укл. : М. І. Лазуткін, Г. І. Слинько, М. О. Журавель – Запоріжжя: ЗНТУ, 2019. – 154 с.

Наукове видання

ЛАЗУТКІН Микола Іванович
СЛИНЬКО Георгій Іванович
ЖУРАВЕЛЬ Микола Олексійович
ЖУРАВЕЛЬ Сергій Миколайович

**ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК З ОХОРОНИ ПРАЦІ,
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Навчальний посібник

Третє видання, доповнене

Відповідальний за випуск *Журавель М. О.*
Комп'ютерний набір *Журавель М. О.*
Верстання *Дяченко О. О.*

Підписано до друку 04.03.2021. Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 12,38.
Тираж 100 прим. Зам. № 133.

Національний університет «Запорізька політехніка»
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 64
Тел.: (061) 769–82–96, 220–12–14

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6952 від 22.10.2019.